Załącznik nr 1 do aneksu nr 1 do Umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność nr 00010-6933-UM1440012/15 z dnia 20 maja 2016 r.

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 7/18 Walnego Zebrania Członków Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" z dnia 05 grudnia 2018 r.

Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia"

na lata 2014–2020

Barczewo, Biskupiec, Gietrzwałd, Kolno, Olsztynek, Pasym, Purda, Stawiguda

Grudzień 2018

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD …… 3
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR …….. 7
Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności …… 11
Rozdział IV Analiza SWOT …… 70
Rozdział V Cele i wskaźniki …… 71
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru …… 81
Rozdział VII Plan działania …… 83
Rozdział VIII Budżet LSR ..…… 83
Rozdział IX Plan komunikacji …… 84
Rozdział X Zintegrowanie …… 84
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja ……... 88
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko …… 89
Wykaz wykorzystanej literatury …… 90
Załączniki …….. 91

Rozdział I Charakterystyka LGD

1. Nazwa LGD i forma prawna.

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" zostało powołane na obszarze sześciu gmin: Barczewo, Biskupiec, Kolno, Olsztynek, Purda oraz Stawiguda. W roku 2015 rozszerzyła swój obszar o Gminy Gietrzwałd i Pasym leżące na granicy Warmii i Mazur.

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" z siedzibą w Barczewie, zostało utworzone poprzez podjęcie przez Członków Założycieli stosownej uchwały w dniu 29 maja 2007 r., zostało zarejestrowane w dniu 10 lipca 2007 r. i otrzymało numer KRS: 0000283938; REGON: 280221505; NIP 7393637607.

2. Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwę gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców.

Niniejsza LSR została opracowana **dla ośmiu gmin** z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, siedmiu z powiatu olsztyńskiego: **Barczewo, Biskupiec, Gietrzwałd, Kolno, Olsztynek, Purda oraz Stawiguda** oraz jednej z powiatu szczycieńskiego: **Pasym**.

Obszar ten jest spójny terytorialnie, łączą go tradycje historyczne, kulturowe i przyrodnicze oraz pomysł na rozwój i chęć współpracy.

Tabela 1. Gminy tworzące obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju

Lp.	Nazwa gminy	Typ gminy (MW – miejsko wiejska, W – wiejska)	Miejscowości (Sołectwa)	Powierzchnia (km^2)	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia (osób na 1 km^2)	Procent zajmowanej powierzchni
1	Barczewo	MW	58 (32)	320	17 358	54	15,83
2	Biskupiec	MW	53 (29)	290	19 187	66	14,34
3	Gietrzwałd	W	35 (18)	172	6 348	37	8,51
4	Kolno	W	22 (14)	179	3 332	19	8,85
5	Olsztynek	MW	68 (30)	372	13 989	38	18,40
6	Pasym	MW	19 (14)	149	5 410	36	7,37
7	Purda	W	45 (23)	317	8 463	27	15,67
8	Stawiguda	W	29 (13)	223	7 398	33	11,03
Teren LSR			**329 (173)**	**2 022**	**81 485**	**38,75**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2013 r.

Gminy Barczewo, Biskupiec, Gietrzwałd, Kolno, Olsztynek, Pasym, Purda i Stawiguda tworzące LGD „Południowa Warmia", obejmują obszar w południowej i wschodniej części powiatu olsztyńskiego oraz w zachodniej część powiatu szczycieńskiego.

Cały obszar jest spójny i jednolity pod względem przestrzennym. Teren funkcjonowania LGD znajduje się w jednym obrysie, obejmuje obszar całych gmin. Obszar LGD zamieszkuje 81 485 mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

LGD „Południowa Warmia" stara się o środki z funduszu PROW 2014-2020 oraz PO „Rybactwo i Morze" 2014-2020. Realizacja obu programów będzie możliwa na całym obszarze objętym niniejszą LSR.

3. Mapa obszaru objętego LSR.

Rys. 1. Obszar Lokalnej Strategii Rozwoju na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego

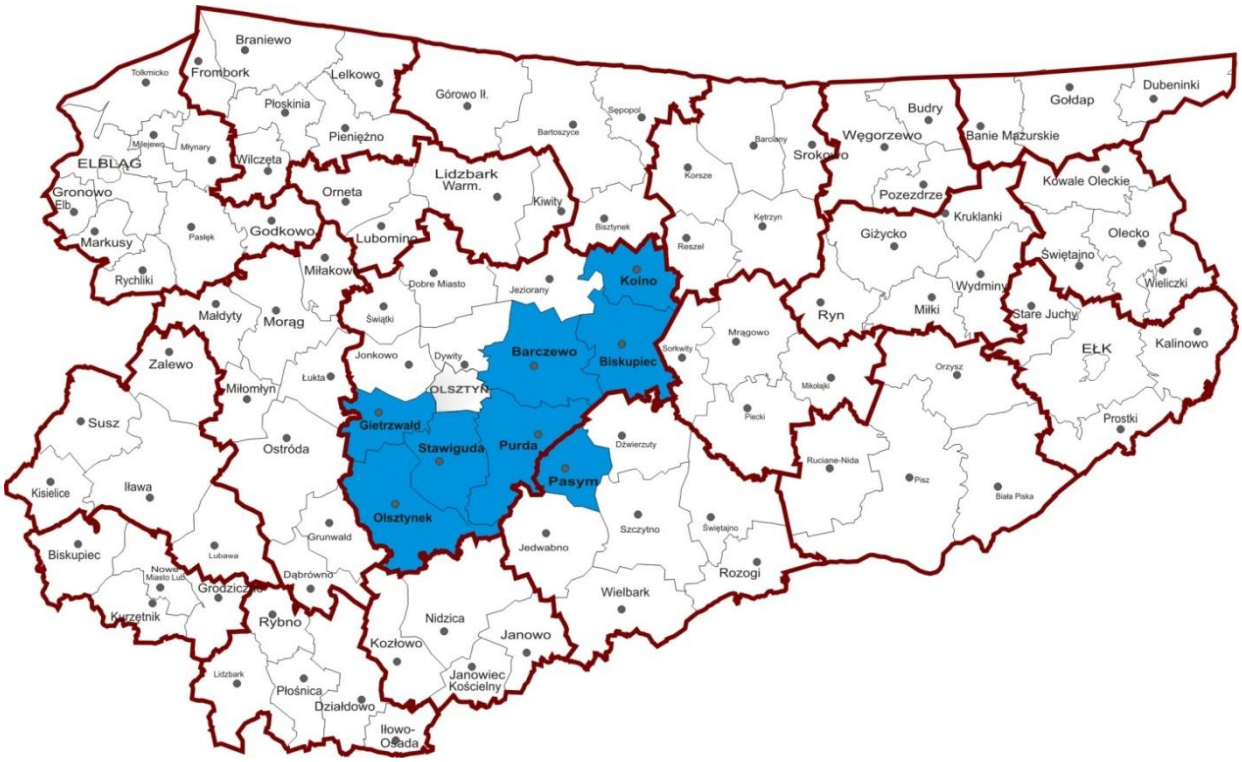

Źródło: opracowanie własne

*4. **Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia Leader/osi 4 PO RYBY bądź w przypadku nowej LGD podejmowane przez nią/podmioty ją tworzące działania pozytywnie oddziałujące na dany obszar, w szczególności dotyczące realizacji projektów o zakresie podobnym do realizacji LSR.***

Pomysł utworzenia Lokalnej Grupy Działania zrodził się w 2007 roku podczas licznych spotkań na terenie powiatu olsztyńskiego. Mieszkańcy kilku gmin razem z członkami organizacji pozarządowych i przedstawicielami administracji stwierdzili, że dobrym pomysłem byłoby założenie Lokalnej Grupy Działania. Stowarzyszenie to skupiałoby najbardziej aktywnych mieszkańców gmin i przyczyniałoby się do rozwoju tych terenów.

11 kwietnia 2007 roku został podpisany list intencyjny przez przedstawicieli 6 gmin z terenu powiatu olsztyńskiego (Barczewo, Biskupiec, Kolno, Stawiguda, Purda, Olsztynek). Przedstawiciele wspomnianych gmin uważali, że tylko podejście typu LEADER pozwoli na osiągnięcie celów odnowy wsi, poprzez budowanie kapitału społecznego – aktywizację mieszkańców, przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami oraz współpracy.

29 maja 2007 roku w Barczewie doszło do spotkania członków założycieli Lokalnej Grupy Działania, podczas którego wybrano nazwę i siedzibę LGD „Południowa Warmia", przyjęto statut oraz powołano Komitet Założycielski, który został upoważniony do zarejestrowania LGD „Południowa Warmia" z siedzibą w Barczewie przy ulicy Plac Ratuszowy 1, 11-010 Barczewo w Sądzie Rejonowym w Olsztynie (VIII Wydział KRS ul. Partyzantów 70, 10-523 Olsztyn) oraz zwołania pierwszego Walnego Zebrania Członków. Efektem tych działań było wpisanie LGD do Krajowego Rejestru Sądowego 10 lipca 2007 roku.

W 2009 roku rozpoczęto starania o utworzenie Lokalnej Grupy Rybackiej, której obszar tylko częściowo pokrywał się z obszarem LGD „Południowa Warmia". Zorganizowane zostały spotkania dla przedstawicieli wszystkich trzech sektorów. Spotkania odbywały się w Starostwie Powiatowym w Olsztynie w dniach: 6.10.2009, 7.10.2009, 15.10.2009 oraz 16.10.2009, a prowadzone były przez przedstawiciela Stowarzyszenia AGROLINIA. Celem szkoleń było poinformowanie osób zainteresowanych działaniami Osi 4 PO RYBY, a w szczególności przekazanie uczestnikom wiedzy nt. kroków, jakie należy podjąć w celu utworzenia Lokalnej Grupy Rybackiej i opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich. Wszyscy uczestnicy szkoleń otrzymali certyfikaty potwierdzające zdobytą wiedzę, a także uprawniające ich do członkostwa w Komitecie – jednym z organów decyzyjnych Stowarzyszenia.

W 2014 roku przedstawiciele LGD „Południowa Warmia" podjęli rozmowy z przedstawicielami LGR Pojezierze Olsztyńskie w celu podjęcia wspólnych działań w okresie programowania 2014–2020 i stworzenia jednej Lokalnej Strategii Rozwoju. Efektem tych działań było podpisanie listu intencyjnego w 2015 roku pomiędzy przedstawicielami LGD „Południowa Warmia" oraz 8 gmin (**Barczewo, Biskupiec, Gietrzwałd, Kolno, Olsztynek,**

Pasym, Purda oraz Stawiguda) chcących wspólnie tworzyć LSR na lata 2014–2020 pod szyldem LGD Stowarzyszenie „Południowa Warmia".

5. Opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków potwierdzającą, iż skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego a także innych grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz mieszkańców.

LGD „Południowa Warmia" jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego (ze szczególnym uwzględnieniem sektora rybackiego) i społecznego oraz mieszkańców. LGD jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Lokalna Grupa Działania „Południowa Warmia" nie zastępuje istniejących instytucji, lecz ma za zadanie je wspierać, działać w specyficznych obszarach, które dają szanse na wykorzystanie zasobów i rozwój terenu.

Członkostwo w Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" dzieli się na zwyczajne i wspierające. Reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie LGD przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Sektor	Liczba członków LGD	% składu LGD
1.	Sektor publiczny	8	14,04 %
2.	Sektor społeczny	33	57,89 %
3.	Sektor gospodarczy	16	28,07 %
	Razem	57	100 %

Stan na 22.12.2015 r.

6. Opis składu organu decyzyjnego wskazujący że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji.

Zgodnie ze Statutem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w skład Rady wchodzi od 8 do 15 osób wybieranych przez Walne Zebranie spośród swoich członków. W razie zmniejszenia liczby członków Rady Stowarzyszenia poniżej 8 osób, Walne Zebranie Członków dokonuje wyborów uzupełniających na najbliższym posiedzeniu.
Szczegółowe zasady składu i pracy Rady określa regulamin pracy Rady uchwalony przez Walne Zebranie Członków. W Radzie LGD poszczególne sektory oraz grupy interesu są reprezentowane w następujący sposób:

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowany sektor	Grupa interesu	Gmina
1	Aneta Janikowska-Kiśluk	publiczny	-	Barczewo
2	Katarzyna Nowakowska	publiczny	-	Biskupiec
3	Michał Kontraktowicz	publiczny	-	Stawiguda
4	Agnieszka Tomaszewska	publiczny – mieszkaniec	s. publiczny	Olsztynek
5	Andrzej Turek	społeczny	-	Barczewo
6	Iwona Szuszkiewicz	społeczny	-	Kolno
7	Marek Gawdziński	społeczny	-	Pasym
8	Piotr Fenicki	gospodarczy – mieszkaniec	s. rybacki	Barczewo
9	Zbigniew Piekarski	gospodarczy – mieszkaniec	s. rybacki	Biskupiec
10	Krzysztof Biadała	gospodarczy – mieszkaniec	s. rybacki	Gietrzwałd
11	Jarosław Parol	gospodarczy – mieszkaniec	s. rybacki	Purda

Stan na 05.12.2018 r.

W składzie Rady żaden z sektorów ani grup interesów nie przekracza 49%. Kobiety stanowią 36,36 % Rady. W skład Rady wchodzi reprezentant każdej Gminy będącej członkiem LGD Stowarzyszenie „Południowa Warmia".

7. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji zawartych w statucie i innych dokumentach wewnętrznych

Rada Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" działa na podstawie zasad określonych w Statucie LGD oraz na podstawie zasad ujętych w Regulaminie Pracy Rady Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia". Obie uchwały zostały przyjęte przez Walne Zebranie Członków.

Rada Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" ponosi odpowiedzialność za swoją pracę przed Walnym Zebraniem Członków.

Członek Rady nie może być równocześnie członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej, ani pracownikiem biura LGD „Południowa Warmia".

Kadencja Rady trwa 4 lata licząc od dnia wyboru i opiera się na pracy społecznej jej członków.

Rada Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" realizuje zadania wynikające z postanowień jej Statutu oraz uchwał Walnego Zebrania Członków.

Zgodnie ze Statutem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia", Rada jest organem Stowarzyszenia, do którego wyłącznej kompetencji należy: wybór operacji, które mają być realizowane w ramach opracowanej Lokalnej Strategii Rozwoju, ustalenie kwoty wsparcia operacji wybranej do realizacji w ramach opracowanej Lokalnej Strategii Rozwoju oraz opiniowanie, monitorowanie i proponowanie zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Rada Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy jego członków. W głosowaniu, które jest jawne, biorą udział wyłącznie członkowie Rady Stowarzyszenia. W przypadku równej ilości głosów decyduje głos Przewodniczącego, a w razie jego nieobecności, Wiceprzewodniczącego.

Podczas głosowania nad wyborem projektu, w stosunku do którego zachodzą okoliczności budzące wątpliwości co do bezstronności Członka Rady LGD, Członek Rady zobowiązany jest do wyłączenia się z głosowania. W tym celu przed głosowaniem nad wyborem projektu każdy z Członków Rady podpisuje deklarację bezstronności i poufności pod groźbą kary za składanie fałszywych deklaracji.

Jeżeli zachodzą okoliczności budzące wątpliwości co do bezstronności Członka Rady, w szczególności występują okoliczności sprzeczne z deklaracją bezstronności i poufności jest on wyłączany z głosowania przez Przewodniczącego Rady, fakt ten odnotowuje się w protokole.

Podczas podejmowania decyzji odnośnie oceny i wyboru poszczególnych operacji władza publiczna ani żadna z grup interesu nie może posiadać więcej niż 49% głosów.

Protokół z posiedzenia Rady, dotyczącego oceny i wyboru operacji, zawierający informację o wyłączeniach w związku z potencjalnym konfliktem interesów (ze wskazaniem wniosków, których dotyczy wyłączenie) jest jawny.

8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które będą w nich zawarte.

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U., Nr 64, poz. 427 ze zm.), ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. 2015, poz. 378), rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE l277 z 21.10.2005 r. str.1) oraz Statutu LGD „Południowa Warmia".

Dokumentami wewnętrznymi regulującymi zasady działania LGD „Południowa Warmia" są:

- Statut,
- Regulamin Rady,
- Regulamin Komisji Rewizyjnej,
- Regulamin Zarządu Stowarzyszenia,
- Regulamin Pracy Biura.

Władzami LGD są: Walne Zebranie Członków, Rada (organ decyzyjny), Zarząd, Komisja Rewizyjna. Jedna osoba może wchodzić w skład wyłącznie jednego z organów LGD. Kadencja wszystkich władz LGD trwa 4 lata, a ich wybór odbywa się w głosowaniu jawnym, bezwzględną większością głosów. Wybór władz następuje spośród nieograniczonej liczby kandydatów.

Lokalna Grupa Działania zrzesza członków zwyczajnych oraz wspierających. Członkiem zwyczajnym może być osoba fizyczna, która spełnia warunki określone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach, działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich objętych działaniem LGD lub wyrazi na piśmie deklarację takiego działania, złoży deklarację członkowską i dokona wpłaty wpisowego, a także osoba prawna (w tym jednostka samorządu terytorialnego), która

przedstawi uchwałę organu stanowiącego zawierającą wolę przystąpienia do LGD i wskazującą osobę fizyczną reprezentującą ją w LGD oraz złoży deklarację członkowską i dokona wpłaty wpisowego.

Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna, prawna lub jednostka samorządu terytorialnego chcąca przekazać środki finansowe, darowiznę rzeczową, majątkową lub inny rodzaj pomocy na rzecz LGD nie starając się o członkostwo zwyczajne. O przyjęciu w poczet członków wspierających decyduje Zarząd, podejmując stosowną uchwałę. Członek wspierający nie posiada biernego oraz czynnego prawa wyborczego, może jednak brać udział z głosem doradczym w statutowych władzach LGD.

Przyjęcie członka zwyczajnego i wspierającego do LGD następuje na mocy uchwały Zarządu po złożeniu prawidłowo wypełnionej i podpisanej deklaracji członkowskiej. Decyzja odmawiająca przyjęcia w poczet członków LGD podjęta przez Zarząd musi być uzasadniona na piśmie.

Członkostwo w LGD ustaje zgodnie z zapisami Statutu.

Podział kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami Stowarzyszenia zapewnia rozdział funkcji decyzyjnej od zarządczej, żaden z członków Rady (organu decyzyjnego) nie może być zatrudniony w biurze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia".

Najwyższą władzą LGD „Południowa Warmia" jest Walne Zebranie Członków. W Walnym Zebraniu Członków biorą udział z głosem stanowiącym – członkowie zwyczajni oraz z głosem doradczym – członkowie wspierający i zaproszeni goście. Walne Zebranie Członków wybiera członków pozostałych władz tj.: Rady czyli organu decyzyjnego, Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej.

Walne Zebranie Członków może być zwyczajne lub nadzwyczajne. Sprawozdawcze Walne Zebranie Członków zwołuje się raz w roku najpóźniej do 30 czerwca. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków może odbywać się w każdym czasie, w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków zwołuje Zarząd z własnej inicjatywy, na żądanie Komisji Rewizyjnej.

Zasady pracy oraz dokumentowania posiedzeń poszczególnych organów Stowarzyszenia określają szczegółowo regulaminu Rady, Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej. Pracę Biura określono w Regulaminie Pracy Biura.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Partycypacyjny charakter Lokalnej Strategii Rozwoju jest kluczową jej cechą, w myśl założeń rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) ma on bowiem być gwarantem rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego i kapitału społecznego, a zatem stanowi o najbardziej długofalowych jej efektach. W dokumencie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju „Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce" czytamy, że „RLKS powinno wykształcać w społecznościach i lokalnych samorządach umiejętności porozumiewania się, wyrażania swoich opinii, ale także współodpowiedzialności za swój własny rozwój. Ta zdolność byłaby w istocie jednym z najważniejszych, długofalowych rezultatów RLKS". Można przyjąć założenie, że – wobec uzupełniającego charakteru LSR w stosunku do strategicznych, prorozwojowych działań samorządów – to właśnie trwałe zaangażowanie mieszkańców oraz wykształcenie nawyku współpracy mieszkańców (indywidualnie bądź poprzez organizacje społeczne), samorządów i lokalnego biznesu w realizacji działań dla wspólnego dobra stanowią największą, choć niematerialną, korzyść z realizacji LSR w duchu partycypacji trzech sektorów, ze szczególnym uwzględnieniem sektora społecznego.

Dotychczasowa praktyka wskazuje na niezbyt dużą aktywność lokalnej społeczności we współtworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju i potrzebę inspiracji ze strony sektora instytucjonalnego jakim są organizacje pozarządowe i lokalne władze samorządowych.

W ramach prac nad koncepcją nowej Lokalnej Strategii Rozwoju, która będzie realizowana na terenie LGD „Południowa Warmia" w latach 2014–2020 zastosowano szereg działań aktywizujących i zachęcających do dyskusji przedstawicieli sektora społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańców zainteresowanych gmin. Umożliwiono mieszkańcom wpływ na kształt rodzącej się Lokalnej Strategii Rozwoju na kilka sposobów.

Po pierwsze, na przełomie sierpnia i września 2014 roku przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców gmin wchodzących w skład LGD Stowarzyszenie „Południowa Warmia". Po opracowaniu wyników ankiet zorganizowano w każdej z gmin wywiady zogniskowane (fokusy), podczas których pracownicy Biura LGD „Południowa Warmia" wraz z zewnętrznym ekspertem przyjmowali uwagi i propozycje mieszkańców w ramach partycypacyjnej diagnozy obszaru LGD.

Miejsca i terminy spotkań z mieszkańcami w ramach wywiadów zogniskowanych

Lp.	Nazwa Gminy	Miejsce spotkania (adres)	Termin spotkania wraz z godzinami spotkania oraz liczba uczestników	Planowany program spotkania
1.	Gietrzwałd	Dom Kultury w Biesalu, 11-036 Gietrzwałd	28.11.2014 r. godz. 15.00–18.00 10 osób	Praca nad oceną potencjału LGD, w tym analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, zgłaszanie opinii, pomysłów, wyznaczanie kierunków – celów rozwoju obszaru z uwzględnieniem kierunków wsparcia i założeń programowych PROW na lata 2014–2020
2.	Biskupiec	Biskupiecki Dom Kultury, ul. Matejki 5, 11-300 Biskupiec	27.11.2014 r. godz. 14.00–17.00 6 osób	
3.	Kolno	Gminny Ośrodek Kultury w Bęsi, 11-311 Kolno	27.11.2014 r. godz. 10.00–13.00 3 osoby	
4.	Olsztynek	Urząd Miejski w Olsztynku, ul. Ratusz 1, 11-015 Olsztynek	14.11.2014 r. godz. 14.00–17.00 6 osób	
5.	Purda	Ochotnicza Straży Pożarna w Purdzie, 11-030 Purda	13.11.2014 r. godz. 10.00–13.00 11 osób	
6.	Stawiguda	Urząd Gminy Stawiguda, ul. Olsztyńska 10, 11-034 Stawiguda	14.11.2014 r. godz. 10.00–13.00 10 osób	
7.	Pasym	Miejski Ośrodek Kultury, ul. Rynek 10A, 12-130 Pasym	15.11.2014 r. godz. 16.30–18.30 11 osób	
8.	Barczewo	Ochotnicza Straż Pożarna, ul. Olsztyńska 5, 11-010 Barczewo	13.11.2014 r. godz. 14.00–17.00 7 osób	
9.	Sorkwity	Urząd Gminy w Sorkwitach, ul. Olsztyńska 16A, 11-371 Sorkwity	28.11.2014 r. godz. 9.00–12.00 7 osób	

Uwagi można też było zgłaszać w punkcie konsultacyjnym, który funkcjonował w Biurze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" (ul. Mickiewicza 40, II p., pok. Nr 1 i 10) od poniedziałku do piątku w godz. 7.30–15.30. LGD prowadziła też na bieżąco e-konsultacje za pośrednictwem swojej strony internetowej.

Kolejną formą kontaktu mieszkańców z zespołem, opracowującym wnioski do nowej LSR, było otwarte spotkania z mieszkańcami obszaru LGD „Południowa Warmia", które odbyło się na terenie Gminy Barczewo w dniu 21 kwietnia 2015 roku. Wzięło w nim udział 23 osoby. Dyskusje były bardzo owocne, uczestniczyły w nich bowiem w większości osoby mające pomysły na nowe działalności, zainteresowane konkretnymi rozwiązaniami, zgłaszające pomysły, które powinny być uwzględnione w ramach konstruowania i realizacji LSR.

Podczas prowadzonych konsultacji, mających na celu zdefiniowanie potrzeb i problemów w ramach partycypacyjnej diagnozy, odbył się także szereg spotkań zespołu roboczego budującego strategię. Dodatkowo, w celu usystematyzowania poczynionych ustaleń oraz dokonania analizy uwag zgłoszonych w procesie konsultacji społecznych dla członków zespołu roboczego zorganizowano dwa warsztaty konsultacyjne, które odbyły się w dniach 04–05.09.2015 r. i 02–03.10.2015 r.

Kolejnym etapem były spotkania konsultacyjne dotyczące tematyki tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju, jej zakresu, opracowywania celów ogólnych i szczegółowych, przedstawienia analizy SWOT dla obszaru LGD „Południowa Warmia" oraz przyjmowania uwag do analizy SWOT, przedstawionych celów Lokalnej Strategii Rozwoju, a następnie ich analiza i ewentualne uwzględnienie po stwierdzeniu zasadności.

Harmonogram spotkań kształtował się następująco:

Lp.	Nazwa Gminy	Miejscowość / Miejsce spotkania (adres)	Termin spotkania wraz z godzinami spotkania oraz liczba uczestników	Planowany program spotkania
1.	Barczewo	Barczewo/Ochotnicza Straż Pożarna w Barczewie, ul. Olsztyńska 5, 11-010 Barczewo	17.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 20 osób	Wprowadzenie do tematyki tworzenia LSR, przedstawienie metodyki analizy SWOT oraz opracowywania celów ogólnych i szczegółowych, przedstawienie analizy SWOT dla obszaru LGD „Południowa Warmia", zajęcia warsztatowe – dyskusja konsultacyjna, wypracowanie uwag do analizy SWOT, przedstawienie celów LSR, dyskusja nad celami, wypracowanie uwag dotyczących celów.
2.	Biskupiec	Biskupiec/Biskupiecki Dom Kultury, ul. Matejki 5, 11-300 Biskupiec	03.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 3 osoby	
3.	Gietrzwałd	Łajsy/Centrum Edukacji i Promocji, Łajsy 3, 11-036 Gietrzwałd	02.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 25 osób	
4.	Kolno	Kolno/Gminny Ośrodek Kultury w Kolnie, 11-311 Kolno	08.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 6 osób	
5.	Olsztynek	Olsztynek/Urząd Miejski w Olsztynku, ul. Ratusz 1, 11-015 Olsztynek	09.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 4 osoby	
6.	Purda	Purda/Ochotnicza Straż Pożarna w Purdzie, 11- 030 Olsztyn	10.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 14 osób	
7.	Stawiguda	Stawiguda/Urząd Gminy, ul. Olsztyńska 10, 11-034 Stawiguda	15.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 6 osób	
8.	Pasym	Pasym, Miejski Ośrodek Kultury, ul. Rynek 10A, 12-130 Pasym	16.09.2015 r. godz. 16.30–18.30 6 osób	

Bardzo ważne były dwa kolejne spotkania. Spotkanie z grupą defaworyzowaną odbyło się w dniu 1 października 2015 roku (wzięło w nim udział 12 osób). Dzięki niemu potwierdzone zostało, że często zbyt stereotypowo jest postrzegana ta grupa społeczna, która w rzeczywistości może być siłą napędową w realizacji zmian na obszarze objętym LSR. 8 grudnia 2015 roku odbyło się spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami sektora rybackiego (12 uczestników), którzy byli m.in. współtwórcami Lokalnej Grupy Rybackiej Pojezierze Olsztyńskie, jak również realizatorami działań Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich. Ponieważ w nowej perspektywie na jednym obszarze może funkcjonować jedna LSR, rybacy czynnie włączyli się w działania nad tworzeniem LSR, zwłaszcza w zakresie drugiego programu PO „Rybactwo i Morze" 2014–2020. Cenne doświadczenia ze zrealizowanej perspektywy 2007–2013 w ramach PO Ryby przy braku szczegółowych rozporządzeń na perspektywę 2014–2020 pozwoliły na przypisanie aktualnych problemów do celów i przedsięwzięć, które powinny być uwzględnione w LSR.

Zróżnicowane metody i techniki wykorzystane na wszystkich kluczowych etapach opracowania LSR

Metoda	Etap opracowania LSR				
	1 Diagnoza, analiza SWOT	2 Cele, wskaźniki, plan działania	3 Zasady wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru	4 Monitoring i ewaluacja	5 Plan komunikacji
Zespół roboczy	X	X	X	X	X
Badanie ankietowe	X	X	X		X
Warsztaty konsultacyjne	X	X	X	X	X
Spotkania konsultacyjne	X	X	X	X	X
Fokusy	X	X	X		X
Konsultacje internetowe	X	X	X	X	X
Punkt konsultacyjny	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**

LGD planuje także podtrzymanie aktywności społeczności lokalnej poprzez liczne metody partycypacyjne stosowane na etapie realizacji LSR. W ramach oceny Planu komunikacji oraz ewaluacji działań LGD planowane jest zastosowanie warsztatów, spotkań, badań społecznych i utrzymywanie stałej komunikacji dwustronnej z mieszkańcami za pośrednictwem strony internetowej.

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności

Obszar objęty działaniem LGD „Południowa Warmia" jest **spójny przestrzennie**, obejmuje centralny fragment województwa warmińsko-mazurskiego o łącznej powierzchni **2022 km^2** (co stanowi 0,08% powierzchni województwa oraz 0,006% powierzchni Polski).

Do LGD „Południowa Warmia" należą gminy wchodzące w skład powiatu olsztyńskiego: Barczewo (pow. 320 km^2), Biskupiec (pow. 290 km^2), Gietrzwałd (172 km^2), Kolno (179 km^2), Olsztynek (372 km^2), Purda (317 km^2), Stawiguda (223 km^2) oraz gmina Pasym (pow. 149 km^2), należąca do powiatu szczycieńskiego.

Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze:

Obszar LGD „Południowa Warmia" zaklasyfikowany został (pod względem przynależności do krain geograficznych Polski) jako pas pojezierzy. Bardziej szczegółowy podział autorstwa Jerzego Kondrackiego wskazuje, że na obszarze objętym działaniem LGD występują 2 mezoregiony:

- Pojezierze Mrągowskie,
- Kraina Wielkich Jezior Mazurskich[1].

Na obszarze LGD tym występują 134 jeziora, z których największym jest jezioro Łańskie, położone w gminie Stawiguda (o powierzchni 1070 ha według A. Choińskiego – 1042,20 ha wg IRŚ).

Obszary chronione obejmują 66,4% powierzchni obszaru LGD, co jest wynikiem znacznie powyżej średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego (46,7%) i Polski (32,5%).

Na analizowanym obszarze występuje **17 obszarów cennych przyrodniczo**, w tym:

- 7 rezerwatów: Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce, Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego, Jezioro Kośno, Dębowo, Bukowy, Piłaki, Bagno Nadrowskie;
- 4 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Dolina Marózki, Kobułckie Wzgórza, Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Jeziora Rzeckiego, Jeziora Sorkwickie;
- 3 obszary ptasie Natura 2000: Puszcza Napiwodzko-Ramucka, Dolina Pasłęki, Puszcza Piska;
- 3 obszary siedliskowe Natura 2000: Ostoja Napiwodzko-Ramucka, Rzeka Pasłęka, Dolina Drwęcy.

[1] Szerzej: Jerzy Kondracki, „Podstawy regionalizacji fizycznogeograficznej", PWN, 1969 r., Warszawa.

Tabela 1. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” (stan na 31.12.2013 r.).

Gmina	Powierzchnia gminy (w ha)	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych		Rezerwaty przyrody		Parki krajobrazowe		Użytki ekologiczne	
		w ha	%	w ha	%	w ha	%	w ha	%
Barczewo	32.001	12.835,2	40,1%	0,0	0,0%	12.831,8	40,1%	3,4	0,0%
Biskupiec	29.041	17.899,5	61,6%	54,5	0,2%	11.848,3	40,8%	579,7	2,0%
Gietrzwałd	17.233	12.974,6	75,3%	502,6	2,9%	12.974,6	75,3%	0,0	0,0%
Kolno	17.859	7.305,0	40,9%	8,5	0,0%	7.296,5	40,9%	0,0	0,0%
Olsztynek	37.151	30.319,7	81,6%	240,5	0,6%	30.266,5	81,5%	0,0	0,0%
Pasym	14.920	11.747,2	78,7%	173,1	1,2%	11.745,2	78,7%	194,3	1,3%
Purda	31.812	22.372,8	70,3%	1.174,8	3,7%	22.175,6	69,7%	299,1	0,9%
Stawiguda	22.287	18.791,4	84,3%	1.849,3	8,3%	18.758,4	84,2%	16,0	0,1%
Razem	**202.304**	**134.245,4**	**66,4%**	**4.003,3**	**2,0%**	**127.896,9**	**63,2%**	**1.092,5**	**0,5%**
woj. warmińsko-mazurskie	**2.417.347**	**1.129.487,3**	**46,7%**	**31.276,3**	**1,3%**	**956.266,5**	**39,6%**	**5.264,6**	**0,2%**
Polska	**31.267.967**	**10.164.813,6**	**32,5%**	**165.741,5**	**0,5%**	**7.092.849,8**	**22,7%**	**50.597,5**	**0,2%**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wśród gmin wchodzących w skład LGD „Południowa Warmia” największy udział w powierzchni mają parki krajobrazowe (63,2%), w przypadku rezerwatów i użytków ekologicznych odsetek ten wynosi łącznie 2,5% całkowitej powierzchni.

Największy udział obszarów chronionych w powierzchni gminy występuje w przypadku gminy Stawiguda (aż 84,3%) oraz Olsztynek (81,6%). Również w pozostałych gminach odsetek ten jest wysoki i nie spada poniżej 40% powierzchni. Ze względu na wysoką jakość i wartość systemów ekologicznych, teren LGD „Południowa Warmia” należy również do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski.

Tabela 2. Liczba pomników przyrody na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” w podziale na gminy (dane na 31.12.2013 r.).

Gmina	Liczba pomników przyrody
Barczewo	8
Biskupiec	3
Gietrzwałd	32
Kolno	6
Olsztynek	18
Pasym	0
Purda	18
Stawiguda	12
Razem	**97**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na analizowanym terenie znajduje się **97 pomników przyrody** (0,03% wszystkich pomników przyrody w województwie warmińsko-mazurskim). Najwięcej tego typu obiektów zlokalizowanych jest w gminie Gietrzwałd (32 sztuki), zaś żadne pomniki przyrody nie występują w gminie Pasym.

Podsumowanie: potencjał przyrodniczy obszaru LGD „Południowa Warmia” jako całości należy uznać za wysoki. Udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni obszaru jest bardzo duży, zdecydowanie wyższy od średnich, choć liczba pomników przyrody jest stosunkowo niewielka.

Dane demograficzne:

W skład LGD „Południowa Warmia" wchodzi 8 gmin (w tym cztery gminy wiejskie i cztery gminy miejsko-wiejskie) zamieszkanych przez 81 485 osób (wg stanu na 31.12.2013 r.).

Tabela 3. Liczba ludności obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" wg stanu na 31.12.2013 r.

Gmina	Status gminy	Liczba ludności	Powierzchnia (w km2)	Gęstość zaludnienia (w osobach na km2)
Barczewo	miejsko-wiejska	17 358	320	54
Biskupiec	miejsko-wiejska	19 187	290	66
Gietrzwałd	wiejska	6 348	172	37
Kolno	wiejska	3 332	179	19
Olsztynek	miejsko-wiejska	13 989	372	38
Pasym	miejsko-wiejska	5 410	149	36
Purda	wiejska	8 463	317	27
Stawiguda	wiejska	7 398	223	33
RAZEM		**81 485**	**2 022**	-
ŚREDNIA dla obszaru		**10 186**	**253**	**38,75**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Liczba mieszkańców poszczególnych gmin jest zróżnicowana – od 3 332 osób (gmina Kolno) do 19 187 osób (gmina Biskupiec). Średnia powierzchnia gmin wchodzących w skład LGD wyniosła 253 km2 i jest wyższa od średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego (208 km2) oraz znacznie przekracza wartość ogólnopolską (126 km2).

Przekłada się to na niewielką gęstość zaludnienia. Dla analizowanego obszaru wynosi ona jedynie 38,75 osób na km2 (w województwie warmińsko-mazurskim wskaźnik ten wynosi 60 osób/km2, a w Polsce – 123 osoby/km2).

Wykres 1. Zmiana liczby ludności obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

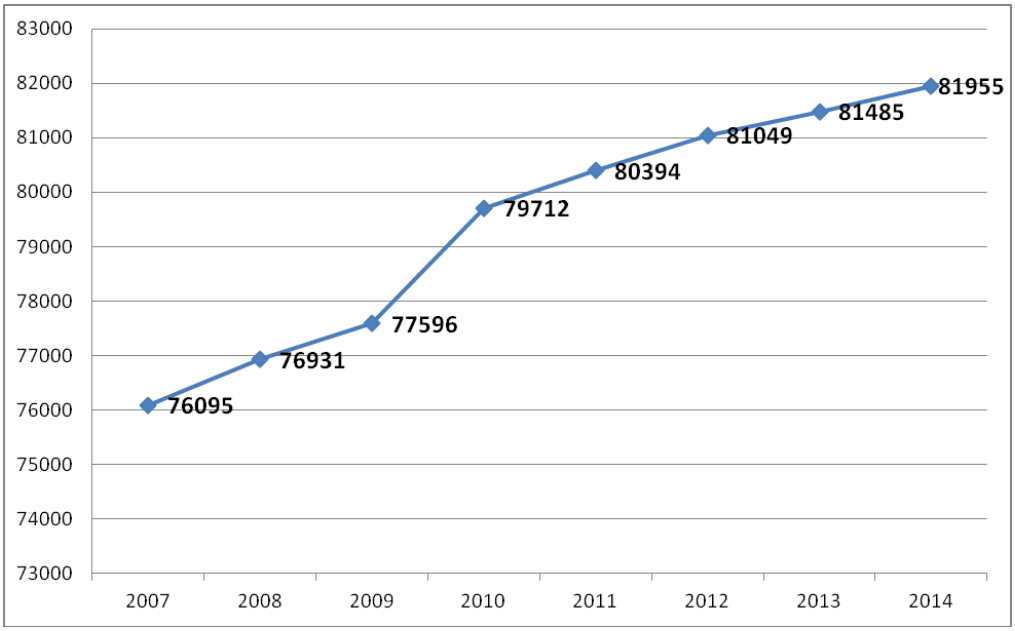

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2007-2013 na analizowanym obszarze utrzymywał się trend związany ze wzrostem ogólnej liczby ludności. W okresie tym liczba mieszkańców powiatu olsztyńskiego i szczycieńskiego zwiększyła się aż o 5860 osób, w tym największy przyrost nastąpił w roku 2010 – o 2116 osób.

Tabela 4. Zmiana liczby ludności obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014 (w podziale na gminy).

Gmina	Liczba mieszkańców gminy wg stanu na 31.12. danego roku								Różnica (2014 - 2007)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	16.616	16.750	16.877	17.063	17.190	17.339	17.358	17.465	849
Biskupiec	18.961	18.917	18.853	19.398	19.371	19.324	19.187	19.157	196
Gietrzwałd	5.450	5.621	5.734	5.980	6.066	6.191	6.348	6.485	1.035
Kolno	3.382	3.369	3.338	3.428	3.391	3.385	3.332	3.292	-90
Olsztynek	13.645	13.741	13.714	13.956	13.944	13.960	13.989	14.007	362
Pasym	5.168	5.186	5.243	5.408	5.419	5.410	5.410	5.386	218
Purda	7.487	7.604	7.721	8.118	8.238	8.335	8.463	8.507	1.020
Stawiguda	5.386	5.743	6.116	6.361	6.775	7.105	7.398	7.656	2.270
RAZEM	**76.095**	**76.931**	**77.596**	**79.712**	**80.394**	**81.049**	**81.485**	**81.955**	**5.860**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Łącznie na przestrzeni analizowanych lat (2007-2014) liczba mieszkańców obszaru LGD „Południowa Warmia" wzrosła o 0,08% wartości dla roku bazowego. Niewielki spadek wystąpił jedynie w gminie Kolno (-90 osób). Największy wzrost liczby mieszkańców odnotowały gminy Stawiguda (aż o 2270 osób), Gietrzwałd (1035 osób) i Purda (1020 osób). Również w pozostałych gminach wzrost liczby mieszkańców był wysoki, wystąpił na średnim poziomie 406 osób.

Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 osób wg gmin w latach 2007-2014.

Gmina	Przyrost naturalny na 1000 osób wg gmin								Skumulowany przyrost naturalny na 1000 osób
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	3,0	2,2	2,0	2,4	0,6	1,7	-0,2	1,3	13,0
Biskupiec	2,8	1,8	1,2	1,8	-1,1	0,7	0,3	0,8	8,3
Gietrzwałd	8,0	5,8	3,0	5,9	3,3	0,3	4,6	3,6	34,5
Kolno	-4,0	3,2	-2,6	0,9	-2,3	2,4	0,6	-2,4	-4,2
Olsztynek	0,0	4,4	3,1	1,9	0,3	1,4	1,1	2,1	14,3
Pasym	3,5	3,5	1,9	2,4	1,7	3,1	3,1	0,0	19,2
Purda	4,2	5,3	3,8	2,6	4,4	3,9	1,8	3,0	29,0
Stawiguda	1,7	6,5	5,8	8,3	9,6	9,2	8,4	9,5	59,0
ŚREDNIA	**2,4**	**4,1**	**2,3**	**3,3**	**2,1**	**2,8**	**2,5**	**2,2**	**21,6**
woj. warmińsko-mazurskie	**1,9**	**2,5**	**2,3**	**1,9**	**1,2**	**0,6**	**-0,2**	**0,6**	**10,8**
POLSKA	**0,3**	**0,9**	**0,9**	**0,9**	**0,3**	**0,0**	**-0,5**	**0,0**	**2,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zwiększająca się liczba ludności jest pochodną między innymi dodatniego przyrostu naturalnego, który utrzymuje się na obszarze LGD „Południowa Warmia" w analizowanych latach. O ile w skali kraju mamy do czynienia ze stagnacją, na opisywanym obszarze dodatni przyrost naturalny utrzymywał się od 2011 roku (z niewielkim spadkiem zanotowanym w 2013 r.), podobnie jak w całym województwie warmińsko-mazurskim, przekraczając jednak dwukrotnie średnią wojewódzką.

Podobne proporcje są również widoczne w przypadku skumulowanego przyrostu naturalnego. Na obszarze LGD „Południowa Warmia" wyniósł on aż 21,6, podczas gdy wynik dla województwa to 10,8 (dla Polski: 2,8). Świadczy to o bardzo dużym potencjale demograficznym obszaru.

Analiza przyrostu naturalnego w poszczególnych gminach ukazuje stosunkowo niewielkie wewnętrzne zróżnicowanie. Tylko w jednej gminie – Kolno w analizowanym okresie pojawiały się na przemian wzrosty i spadki, a skumulowany przyrost naturalny był ujemny (-4,2). W gminie Biskupiec skumulowany przyrost był niższy od średniej wojewódzkiej (wyniósł 8,3). Były to jedyne gminy, na terenie których w latach 2007-2014 pojawił się ujemny przyrost naturalny. We wszystkich pozostałych utrzymywał się trend dodatni. Rekordowy przyrost skumulowany zanotowano w gminie Stawiguda – blisko sześciokrotnie wyższy niż w skali województwa warmińsko-mazurskiego.

Tabela 6. Saldo migracji na 1000 osób wg gmin w latach 2007-2013.

Gmina	Saldo migracji na 1000 osób wg gmin							Skumulowane saldo migracji na 1000 osób
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Barczewo	5,1	6,4	6,9	7,5	6,8	6,3	2,5	41,5
Biskupiec	-4,3	-3,5	-3,5	-1,5	-0,3	-4,0	-6,5	-23,6
Gietrzwałd	9,3	16,2	19,5	14,7	10,9	14,8	20,0	105,4
Kolno	-6,5	-11,8	-9,6	-9,3	-8,5	-11,8	-4,7	-62,2
Olsztynek	-0,1	1,8	-3,4	-0,1	-1,1	2,1	-1,6	-2,4
Pasym	-1,5	1,2	6,5	1,7	0,4	-2,4	-3,9	2,0
Purda	14,9	11,8	9,1	8,1	10,3	8,4	11,8	74,4
Stawiguda	41,2	54,5	56,6	76,8	53,5	39,5	32,8	354,9
ŚREDNIA	**7,3**	**9,6**	**10,3**	**12,2**	**9,0**	**6,6**	**6,3**	**61,3**
woj. warmińsko-mazurskie	**-2,7**	**-2,2**	**-2,0**	**-1,9**	**-2,1**	**-1,8**	**-2,6**	**-15,3**
POLSKA	**-0,5**	**-0,4**	**0,0**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,2**	**-0,5**	**-1,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na obszarze LGD „Południowa Warmia" występuje także bardzo wysokie dodatnie saldo migracji (utrzymujące się w latach 2007-2013), jednak w analizowanym okresie sytuacja była bardzo zróżnicowana w poszczególnych gminach.

Największy ubytek mieszkańców w wyniku migracji dotknął gminę Kolno (skumulowany spadek wyniósł 62,2 osoby na tysiąc mieszkańców), ujemne saldo migracji zanotowano również w gminach Biskupiec (-23,6) i Olsztynek (-2,4). Z kolei w gminie Stawiguda skumulowane saldo migracji wyniosło +354,9 osób na tysiąc mieszkańców, bardzo wysokie było również w gminie Gietrzwałd (wprowadziło się po 105,4 osób na każdy 1000 mieszkańców).

Tabela 7. Mieszkańcy Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w podziale na płeć (stan na 31.12.2014 r.).

Gmina	Liczba mieszkańców wg stanu na 31.12.2014 r.				
	ogółem	mężczyźni		kobiety	
		w osobach	%	w osobach	%
Barczewo	17.465	8.671	49,65%	8.794	50,35%
Biskupiec	19.157	9.316	48,63%	9.841	51,37%
Gietrzwałd	6.485	3.229	49,79%	3.256	50,21%
Kolno	3.292	1.655	50,27%	1.637	49,73%
Olsztynek	14.007	6.910	49,33%	7.097	50,67%
Pasym	5.386	2.717	50,45%	2.669	49,55%
Purda	8.507	4.237	49,81%	4.270	50,19%
Stawiguda	7.656	3.757	49,07%	3.899	50,93%
RAZEM	**81.955**	**40.492**	**49,41%**	**41.463**	**50,59%**
woj. warmińsko-mazurskie	**1.443.967**	**706.988**	**48,96%**	**736.979**	**51,04%**
POLSKA	**38.478.602**	**18.619.809**	**48,39%**	**19.858.793**	**51,61%**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie LGD „Południowa Warmia" występuje zbilansowana struktura płciowa mieszkańców z niewielką przewagą kobiet (50,59% kobiet i 49,41% mężczyzn). Potwierdzają to dane dotyczące współczynnika feminizacji w

odniesieniu do poszczególnych gmin wchodzących w skład LGD, jedyną gminą, gdzie współczynnik jest wyższy (51,37% kobiet), zbliżony do średniej krajowej jest gmina Biskupiec.

Tabela 8. Współczynnik feminizacji wg gmin w latach 2007-2014.

Gmina	Współczynnik feminizacji[2]							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Barczewo	101	101	101	101	101	101	101	101
Biskupiec	105	106	105	105	106	106	105	106
Gietrzwałd	97	97	98	96	97	99	99	101
Kolno	99	99	97	100	100	100	99	99
Olsztynek	104	104	104	103	102	102	103	103
Pasym	100	100	101	99	100	99	98	98
Purda	101	101	100	100	100	100	101	101
Stawiguda	100	101	103	103	103	105	104	104
ŚREDNIA	**101**	**101**	**101**	**101**	**101**	**102**	**101**	**102**
woj. warmińsko-mazurskie	**105**	**105**	**105**	**104**	**104**	**104**	**104**	**104**
POLSKA	**107**	**107**	**107**	**107**	**107**	**107**	**107**	**107**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Współczynnik feminizacji na obszarze LGD wynosił w latach 2007-2014 średnio 101-102 (w województwie warmińsko-mazurskim 104-105, w Polsce 107). Oznacza to, że struktura płciowa mieszkańców jest zbilansowana.

Dane dotyczące struktury wiekowej mieszkańców obszaru LGD wskazują, że mamy do czynienia na tym obszarze ze strukturą demograficzną stosunkowo korzystniejszą od średnich wojewódzkiej i ogólnopolskiej.

Tabela 9. Ludność wg ekonomicznych grup wieku na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" (stan na 31.12.2014 r.).

Gmina	Ludność wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem wg stanu na 31.12.2014 r.		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Barczewo	19,6%	65,50%	14,9%
Biskupiec	18,0%	65,7%	16,3%
Gietrzwałd	20,4%	66,0%	13,6%
Kolno	17,6%	65,7%	16,6%
Olsztynek	19,3%	65,1%	15,5%
Pasym	19,9%	65,6%	14,5%
Purda	19,3%	68,1%	12,6%
Stawiguda	21,0%	67,3%	11,8%
woj. warmińsko-mazurskie	**18,8%**	**64,2%**	**17,0%**
POLSKA	**18,0%**	**63,0%**	**19,0%**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Szczególne istotny wydaje się tutaj odsetek osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym. W Polsce wynosi on 18%, w województwie warmińsko-mazurskim 18,8% (według stanu na 31.12.2014 r.). Tymczasem spośród 8 analizowanych gmin, tylko w jednej udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest niższy niż średnia ogólnopolska (gmina Kolno, -0,4%), w gminie Biskupiec wynosi 18,0%, zaś w pozostałych gminach przekracza 18% (najwyższy zanotowany wynik dotyczy gmin Stawiguda: 21% oraz Gietrzwałd: 20,4%).

Odsetek osób w wieku produkcyjnym na analizowanym terenie jest wyższy niż w skali kraju (63%) i województwa (64,2%). Najniższy wskaźnik zanotowano w gminie Olsztynek, gdzie i tak jest on wyższy niż średnie (kolejno +2,1% i +0,9%). Pozostałe gminy cechuje wysoki odsetek ludności w wieku produkcyjnym (najwyższa odnotowana wartość wystąpiła w gminach Purda 68,1% i Stawiguda 67,3%).

[2] Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

W przypadku analizy odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, na całym obszarze LGD „Południowa Warmia" dane są lepsze niż średnia ogólnopolska i wojewódzka. Najniższy odsetek osób starszych wystąpił w gminie Stawiguda (zaledwie 11,8%) i Purda (12,6%), najwyższy zaś w gminie Kolno (16,6%, wciąż jeszcze niższy od średniej wojewódzkiej).

Dla oceny działań o charakterze strategicznym niezbędne jest także przeanalizowanie wieloletnich trendów odnoszących się do struktury wiekowej ludności.

Tabela 10. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w latach 2007-2014								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	21,6%	21,4%	21,0%	21,0%	20,7%	20,4%	20,0%	19,6%	-2,0
Biskupiec	21,7%	20,9%	20,4%	19,1%	18,9%	18,4%	18,1%	18,0%	-3,7
Gietrzwałd	22,7%	22,5%	22,4%	21,5%	21,4%	20,8%	20,7%	20,4%	-2,3
Kolno	22,3%	21,7%	20,7%	20,0%	19,2%	18,4%	18,1%	17,6%	-4,7
Olsztynek	21,9%	21,6%	21,1%	20,8%	20,4%	19,9%	19,7%	19,3%	-2,6
Pasym	23,3%	23,0%	22,5%	22,4%	21,9%	20,9%	20,6%	19,9%	-3,4
Purda	22,6%	22,1%	21,8%	20,5%	20,1%	19,8%	19,6%	19,3%	-3,3
Stawiguda	19,7%	19,4%	19,2%	20,3%	20,5%	20,8%	20,9%	21,0%	1,3
ŚREDNIA	**22,0%**	**21,6%**	**21,1%**	**20,7%**	**20,4%**	**19,9%**	**19,7%**	**19,4%**	**-2,6**
woj. warmińsko-mazurskie	**21,3%**	**20,8%**	**20,4%**	**20,0%**	**19,6%**	**19,3%**	**19,0%**	**18,8%**	**-2,5**
POLSKA	**19,6%**	**19,3%**	**18,9%**	**18,8%**	**18,5%**	**18,3%**	**18,2%**	**18,0%**	**-1,6**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Dane w tabeli powyżej pokazują wyraźnie, że poza gminą Stawiguda, na analizowanym obszarze zmniejsza się liczba osób młodych (w wieku przedprodukcyjnym). Zjawisko to jest bardziej dynamiczne niż w skali województwa warmińsko-mazurskiego czy Polski. Szczególnie wyraźne zmiany dotknęły gminę Kolno (ubytek na poziomie -4,7%, dwukrotnie wyższy niż w województwie). Wskazuje to, że w kolejnych latach struktura demograficzna systematycznie pogarsza się.

Tabela 11. Ludność w wieku produkcyjnym w ludności ogółem na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Ludność w wieku produkcyjnym w ludności ogółem w lalach 2007-2014								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	66,6%	66,6%	66,8%	66,5%	66,3%	65,9%	65,7%	65,5%	-1,1
Biskupiec	65,6%	65,9%	65,9%	66,8%	66,6%	66,6%	66,2%	65,7%	0,1
Gietrzwałd	66,8%	67,0%	67,0%	66,9%	66,6%	67,0%	66,4%	66,0%	-0,8
Kolno	62,4%	62,3%	63,3%	64,1%	64,9%	65,4%	65,5%	65,7%	3,3
Olsztynek	64,8%	64,9%	65,2%	65,5%	65,6%	65,7%	65,3%	65,1%	0,3
Pasym	64,7%	65,1%	65,4%	65,4%	65,6%	66,0%	65,7%	65,6%	0,9
Purda	67,2%	67,6%	67,9%	68,9%	68,8%	68,7%	68,4%	68,1%	0,9
Stawiguda	69,1%	69,6%	70,0%	69,4%	69,0%	68,4%	67,7%	67,3%	-1,8
ŚREDNIA	**65,9%**	**66,1%**	**66,4%**	**66,7%**	**66,7%**	**66,7%**	**66,4%**	**66,1%**	**0,2**
woj. warmińsko-mazurskie	**64,8%**	**65,0%**	**65,2%**	**65,4%**	**65,3%**	**65,0%**	**64,7%**	**64,2%**	**-0,6**
POLSKA	**64,4%**	**64,5%**	**64,5%**	**64,4%**	**64,2%**	**63,9%**	**63,4%**	**63,0%**	**-1,4**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W przypadku danych dotyczących udziału osób w wieku produkcyjnym w latach 2007-2014 na analizowanym obszarze nie nastąpiły istotne zmiany. Podczas gdy w skali województwa i Polski odsetek osób w wieku produkcyjnym ulegał systematycznemu zmniejszeniu, na obszarze LGD „Południowa Warmia" odsetek zmniejszył się w 3 gminach, a w 5 wzrósł. Największy spadek odnotowano w gminie Stawiguda (-1,8%) zaś największy wzrost w gminie Kolno (3,3%).

Tabela 12. Ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” w latach 2007-2014.

Gmina	Ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w lalach 2007-2014								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	11,7%	12,0%	12,2%	12,5%	13,0%	13,7%	14,3%	14,9%	3,2
Biskupiec	12,7%	13,3%	13,7%	14,1%	14,5%	15,0%	15,7%	16,3%	3,6
Gietrzwałd	10,5%	10,5%	10,6%	11,6%	12,0%	12,2%	12,9%	13,6%	3,1
Kolno	15,4%	16,0%	16,0%	15,8%	15,9%	16,2%	16,5%	16,6%	1,2
Olsztynek	13,3%	13,5%	13,7%	13,8%	14,1%	14,4%	15,1%	15,5%	2,2
Pasym	11,9%	11,9%	12,0%	12,2%	12,5%	13,1%	13,8%	14,5%	2,6
Purda	10,2%	10,3%	10,3%	10,6%	11,1%	11,5%	11,9%	12,6%	2,4
Stawiguda	11,1%	11,0%	10,8%	10,3%	10,5%	10,8%	11,4%	11,8%	0,7
ŚREDNIA	**12,1%**	**12,3%**	**12,4%**	**12,6%**	**13,0%**	**13,4%**	**14,0%**	**14,5%**	**2,4**
woj. warmińsko-mazurskie	**13,9%**	**14,1%**	**14,4%**	**14,7%**	**15,2%**	**15,7%**	**16,3%**	**17,0%**	**3,1**
POLSKA	**16,0%**	**16,2%**	**16,5%**	**16,8%**	**17,3%**	**17,8%**	**18,4%**	**19,0%**	**3,0**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Dane przedstawione wcześniej są zgodne także z wynikami analizy zmiany odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Na całym analizowanym obszarze wzrasta udział osób starszych, w wieku poprodukcyjnym. Największy wzrost wystąpił w gminie Biskupiec (+3,6%) przekraczając średnią dla województwa warmińsko-mazurskiego. Zgodnie z wcześniejszymi wynikami, najmniejszy przyrost charakteryzuje gminę Stawiguda (0,7%).

Także prognozy demograficzne GUS przewidują utrzymanie się wykrytych trendów w perspektywie średnio- i długoterminowej. Zgodnie z tymi przewidywaniami w kolejnych latach konieczne będzie uwzględnienie w większym zakresie potrzeb osób starszych, w wieku poprodukcyjnym, bo to one będą najszybciej przyrastającą grupą ekonomiczną ludności.

Wykres 2. Zmiana udziału grup wg podziału ekonomicznego w ludności ogółem na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” w latach 2007-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 13. Prognoza demograficzna dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” na lata 2020-2035.

Prognoza demograficzna na lata 2020-2035	Powiat	
	olsztyński	szczycieński
Ludność w wieku przedprodukcyjnym w roku (w osobach)		
2020	24.289	12.764
2025	24.168	11.957
2030	23.024	10.705
2035	22.557	9.932
RÓŻNICA	**-1.732**	**-2.832**
Ludność w wieku produkcyjnym w roku (w osobach)		
2020	83.233	44.773
2025	83.415	42.931
2030	85.111	41.681
2035	86.459	40.141
RÓŻNICA	**3.226**	**-4.632**
Ludność w wieku poprodukcyjnym w roku (w osobach)		
2020	20.432	12.057
2025	23.638	13.461
2030	25.639	14.426
2035	26.640	14.844
RÓŻNICA	**6.208**	**2.787**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Opisaną zależność wyraźnie potwierdzają zestawy wskaźników obciążeń demograficznych. Pierwszy z nich pokazuje jak wiele osób w wieku nieprodukcyjnym[3] przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Im wyższa wartość, tym większe obciążenie demograficzne – jedna osoba pracująca musi bowiem utrzymać większą liczbę osób pozostających bez pracy (dzieci i osoby starsze).

Średnia wojewódzka w tym wypadku wyniosła w 2014 roku to 55,7, a ogólnopolska 58,8. Wyniki dla obszaru LGD „Południowa Warmia" są gorsze: w trzech gminach (Purda, Stawiguda i Gietrzwałd), nie przekroczyły poziomu 52,0. Wartość wskaźnika zmiany była ujemna łącznie w pięciu gminach, w trzech pozostałych nastąpił przyrost, w tym w gminie Stawiguda na poziomie 4%.

Tabela 14. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	50,1	50,1	49,8	50,4	50,8	51,7	52,3	52,7	2,6
Biskupiec	52,5	51,9	51,7	49,8	50,1	50,1	51,2	52,3	-0,2
Gietrzwałd	49,7	49,3	49,2	49,5	50,1	49,3	50,6	51,5	1,8
Kolno	60,4	60,5	57,9	55,9	54,1	52,9	52,8	52,2	-8,2
Olsztynek	54,3	54,1	53,5	52,7	52,5	52,2	53,2	53,5	-0,8
Pasym	54,5	53,5	52,9	52,9	52,5	51,5	52,3	52,4	-2,1
Purda	48,8	47,9	47,4	45,2	45,3	45,6	46,1	46,9	-1,9
Stawiguda	44,6	43,7	42,9	44,1	45,0	46,1	47,8	48,6	4,0
ŚREDNIA	**51,9**	**51,4**	**50,7**	**50,1**	**50,1**	**49,9**	**50,8**	**51,3**	**-0,6**
woj. warmińsko-mazurskie	**54,3**	**53,8**	**53,5**	**52,9**	**53,2**	**53,9**	**54,6**	**55,7**	**1,4**
POLSKA	**55,3**	**55,1**	**55,0**	**55,2**	**55,8**	**56,6**	**57,6**	**58,8**	**3,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Duże wewnętrzne zróżnicowanie między gminami należącymi do LGD „Południowa Warmia" ujawnia się w analizie drugiego wskaźnika obciążenia demograficznego. Pokazuje on liczbę osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (stosunek liczby osób starszych do liczby dzieci). W skali Polski w 2013 i 2014 r.

[3] Łącznie osoby w wieku przed- i poprodukcyjnym.

wskaźnik przekroczył wartość 100 (co oznacza, że liczebność osób starszych przekroczyła liczebność osób młodych). Sytuacja była korzystniejsza w skali województwa warmińsko-mazurskiego (90,7), zaś na obszarze LGD wskaźnik był niższy i wyniósł średnio 75,4. Tylko w dwóch gminach był on zbliżony do średniej wojewódzkiej (Kolno i Biskupiec).

W najmniejszym stopniu problem ten dotyka gminę Stawiguda, gdzie w analizowanym okresie nastąpił spadek (-0,2). Niskie wartości wskaźnika zanotowano również w gminach Purda oraz Gietrzwałd, choć zachodzi tu już proces zmiany lokalnej struktury demograficznej.

Tabela 15. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	54,2	56,1	58,2	59,5	62,7	67,3	71,5	76,2	22,0
Biskupiec	58,5	63,5	67,0	73,7	76,6	81,4	86,6	90,9	32,4
Gietrzwałd	46,1	46,9	47,3	53,9	55,8	58,7	62,5	66,6	20,5
Kolno	69,1	73,5	77,1	79,2	82,5	88,3	91,2	94,3	25,2
Olsztynek	60,6	62,2	64,8	66,2	69,0	72,1	76,5	80,5	19,9
Pasym	51,1	51,8	53,4	54,3	57,1	62,4	67,1	73,1	22,0
Purda	44,9	46,5	47,5	51,9	55,3	58,1	60,7	65,1	20,2
Stawiguda	56,3	57,0	56,5	51,0	51,3	51,8	54,9	56,1	-0,2
ŚREDNIA	**55,1**	**57,2**	**59,0**	**61,2**	**63,8**	**67,5**	**71,4**	**75,4**	**20,3**
woj. warmińsko-mazurskie	**65,0**	**67,9**	**70,8**	**73,4**	**77,4**	**81,6**	**86,0**	**90,7**	**25,7**
POLSKA	**81,2**	**84,3**	**87,3**	**89,1**	**93,1**	**97,1**	**101,2**	**105,2**	**24,0**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza trzeciego wskaźnika obciążenia demograficznego (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) potwierdza dotychczasowe ustalenia. Na większości obszaru LGD „Południowa Warmia" sytuacja jest nieco lepsza niż wynika ze średniej dla Polski i województwa warmińsko-mazurskiego. Wyraźnie od tej tendencji odstają gminy Barczewo, Biskupiec i Gietrzwałd, osiągając wskaźnik na poziomie wyższym od średniej województwa i zgodnym ze średnią dla kraju.

Analizy dotyczące struktury demograficznej pokazują, że obszar LGD „Południowa Warmia" już zaczyna odczuwać presję demograficzną związaną z dynamicznym wzrostem odsetka najstarszych mieszkańców. W kolejnych latach tendencja ta będzie przybierać na sile, co wymusi rozwój usług i produktów kierowanych do grupy osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 16. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	17,6	18,0	18,3	18,8	19,6	20,8	21,8	22,8	5,2
Biskupiec	19,4	20,1	20,7	21,1	21,7	22,5	23,7	24,9	5,5
Gietrzwałd	15,7	15,7	15,8	17,3	17,9	18,2	19,5	20,6	4,9
Kolno	24,7	25,6	25,2	24,7	24,4	24,8	25,2	25,3	0,6
Olsztynek	20,5	20,8	21,0	21,0	21,4	21,9	23,1	23,9	3,4
Pasym	18,4	18,3	18,4	18,6	19,1	19,8	21,0	22,1	3,7
Purda	15,1	15,2	15,3	15,4	16,1	16,8	17,4	18,5	3,4
Stawiguda	16,1	15,9	15,5	14,9	15,3	15,7	16,9	17,5	1,4
ŚREDNIA	**18,4**	**18,7**	**18,8**	**19,0**	**19,4**	**20,1**	**21,1**	**22,0**	**3,6**
woj. warmińsko-mazurskie	**21,4**	**21,8**	**22,2**	**22,4**	**23,2**	**24,2**	**25,3**	**26,5**	**5,1**
POLSKA	**24,8**	**25,2**	**25,6**	**26,0**	**26,9**	**27,9**	**29,0**	**30,2**	**5,4**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Ostatnią istotną cechą demograficzną jest poziom wykształcenia mieszkańców. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 r. pokazują, że struktura wykształcenia mieszkańców obszaru LGD „Południowa Warmia" jest słabsza niż średnie wyniki w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju. Największy odsetek mieszkańców legitymuje się wykształceniem podstawowym, średnim i policealnym, zasadniczym zawodowym (na całym obszarze łączny odsetek takich osób przekracza 3/4 ogółu mieszkańców). Najmniej liczną grupę stanowią osoby bez wykształcenia i takie, które nie ukończyły szkoły podstawowej (ok. 2,2%). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły około 13% (przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 17%).

Tabela 17. Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia (2011 r.).

Powiat	Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia					
	wyższe	średnie i policealne	Zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i brak wykształcenia
olsztyński	14,03%	26,61%	20,70%	5,74%	22,94%	1,90%
szczycieński	12,03%	26,69%	19,37%	5,85%	27,42%	2,62%
woj. warmińsko-mazurskie	**14,05%**	**29,12%**	**19,94%**	**5,53%**	**22,14%**	**2,02%**
POLSKA	**16,99%**	**31,56%**	**21,67%**	**4,93%**	**18,31%**	**1,36%**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie: Sytuacja demograficzna na obszarze LGD „Południowa Warmia" jest korzystna. Występuje tu zjawisko wzrostu ogólnej liczby mieszkańców (w latach 2011-2014 r.) na co składają się dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji. Teren ten charakteryzuje również stosunkowo dobra struktura demograficzna, zbilansowana struktura płciowa. Równocześnie jednak na całym obszarze występuje zjawisko zmniejszania się liczby osób młodych i jednoczesnego przyrostu osób starszych, co w kolejnych latach zwiększy presję demograficzną. Wykształcenie mieszkańców obszaru jest niższe niż średnie wartości dla Polski i województwa warmińsko-mazurskiego.

Rynek pracy

Rynek pracy jest kluczową dziedziną, charakteryzującą potencjał i ograniczenia rozwojowe poszczególnych obszarów. W przypadku terenu objętego działalnością LGD „Południowa Warmia" charakterystycznym elementem jest bardzo niski stopień aktywności ekonomicznej ludności (obliczany jako liczba zatrudnionych na 1.000 mieszkańców).

Tabela 18. Pracujący na 1000 ludności na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” w latach 2007-2013.

Gmina	Pracujący na 1000 ludności w latach 2007-2013							Zmiana w latach 2007-2013
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Barczewo	149	144	132	134	143	148	152	3
Biskupiec	165	156	149	146	143	149	149	-16
Gietrzwałd	157	133	105	104	114	118	109	-48
Kolno	70	60	61	61	58	61	71	1
Olsztynek	223	285	277	288	244	236	237	14
Pasym	103	92	88	88	84	84	89	-14
Purda	56	52	50	53	47	59	55	-1
Stawiguda	173	173	163	170	151	147	138	-35
ŚREDNIA	**137**	**137**	**128**	**131**	**123**	**125**	**125**	**-12**
woj. warmińsko-mazurskie	**195**	**194**	**188**	**187**	**188**	**185**	**187**	**-8**
POLSKA	**220**	**226**	**223**	**223**	**224**	**223**	**226**	**6**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na analizowanym terenie współczynnik aktywności zawodowej był znacznie niższy niż średnia wojewódzka i ogólnopolska. Skrajnie niskie wartości charakteryzują gminy Purda i Kolno (poniżej 80 osób pracujących na 1000 mieszkańców). W przypadku dwóch gmin (Gietrzwałd i Stawiguda) liczba osób aktywnych zawodowo w latach 2007-2013 znacząco się zmniejszyła (spadek o około ponad 30 osób na każdy 1000 ludności). Najkorzystniejsza sytuacja występowała w gminie Olsztynek, gdzie wskaźnik przekroczył średnią ogólnopolską, nastąpił też największy wzrost (+14 osób).

W strukturze zatrudnienia w podziale na typy prowadzonej działalności na obszarze LGD „Południowa Warmia” dominują usługi, na drugim miejscu jest sektor przemysłu i budownictwa, a na trzecim – rolnictwo.

Tabela 19. Pracujący wg sekcji PKD 2007 na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” w latach 2007-2013.

Powiat	Pracujący wg sekcji PKD 2007 w latach 2007-2013 (w osobach)							Zmiana w latach 2007-2013
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo								
olsztyński	5.727	5.786	5.814	5.605	5.608	5.609	5.613	-114
szczycieński	4.523	4.555	4.469	4.576	4.573	4.684	4.641	+118
Przemysł i budownictwo								
olsztyński	9.044	8.684	8.328	8.846	8.455	8.551	8.350	-694
szczycieński	3.780	4.391	4.047	4.423	4.546	4.430	4.535	+755
Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja								
olsztyński	2.510	2.943	2.551	2.645	2.677	2.897	2.973	+463
szczycieński	1.721	1.628	1.767	1.882	1.709	1.658	1.724	+3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości								
olsztyński	276	412	380	371	355	577	589	+313
szczycieński	388	334	299	319	305	277	321	-67
Pozostałe usługi								
olsztyński	5.074	5.334	5.240	5.254	5.232	5.316	5.683	+609
szczycieński	3.804	3.847	3.882	3.903	3.744	3.838	3.908	+104

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Jednym z największych problemów obszaru w zakresie rynku pracy jest **wysoka stopa bezrobocia wśród mieszkańców**.

Tabela 20. Bezrobocie na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” wg stanu na 31.12.2013 r.

Gmina	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
		razem	mężczyźni	kobiety
Barczewo	1.177	10,3%	8,9%	11,9%
Biskupiec	1.734	13,7%	13,0%	14,4%
Gietrzwałd	401	9,5%	8,3%	10,9%
Kolno	385	17,7%	15,6%	20,1%
Olsztynek	1.051	11,5%	10,5%	12,7%
Pasym	437	12,3%	10,3%	14,6%
Purda	553	9,5%	8,5%	10,7%
Stawiguda	377	7,5%	7,3%	7,7%
RAZEM	**6.115 osób**	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Według stanu na koniec 2013 r. na obszarze LGD „Południowa Warmia” 6.115 osób to osoby bezrobotne (zarejestrowane). Osoby bezrobotne stanowiły największy odsetek osób w wieku produkcyjnym w gminie Kolno (aż 17,7%), najmniejsza skala problemu występuje za to na terenie gminy Stawiguda (7,5%).

Wśród bezrobotnych przeważają kobiety, zjawisko takie występuje we wszystkich analizowanych gminach. Szczególnie wyraźnie problem bezrobocia kobiet widoczny jest w gminie Kolno (tu bezrobotna jest co piąta kobieta w wieku produkcyjnym).

Tabela 21. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” w latach 2007-2014.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2014								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	9,0%	5,8%	9,5%	9,2%	9,1%	9,6%	10,3%	8,9%	-0,1
Biskupiec	11,1%	9,6%	12,4%	11,2%	11,7%	12,4%	13,7%	11,9%	0,8
Gietrzwałd	6,6%	5,9%	8,7%	9,1%	8,6%	9,4%	9,5%	8,2%	1,6
Kolno	15,6%	13,9%	14,8%	13,3%	15,7%	16,7%	17,7%	15,2%	-0,4
Olsztynek	8,5%	6,6%	9,9%	10,1%	9,3%	10,9%	11,5%	9,4%	0,9
Pasym	10,2%	9,0%	13,1%	13,9%	12,5%	12,6%	12,3%	9,9%	-0,3
Purda	9,1%	5,9%	8,6%	8,3%	8,7%	10,4%	9,5%	8,4%	-0,7
Stawiguda	5,2%	4,4%	6,5%	6,4%	6,3%	7,6%	7,5%	6,0%	0,8
ŚREDNIA	**9,4%**	**7,6%**	**10,4%**	**10,2%**	**10,2%**	**11,2%**	**11,5%**	**9,7%**	**0,3**
woj. warmińsko-mazurskie	**10,7%**	**9,4%**	**11,7%**	**11,1%**	**11,3%**	**12,0%**	**12,4%**	**10,6%**	**-0,1**
POLSKA	**7,1%**	**6,0%**	**7,7%**	**7,9%**	**8,0%**	**8,7%**	**8,8%**	**7,5%**	**0,4**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni lat 2007-2014 bezrobocie na analizowanym obszarze wzrosło o 0,3%. Spadek odnotowały cztery gminy: Barczewo (o 0,1%), Kolno (o aż 0,4%), Pasym (o 0,3%) i Purda (o 0,7%). W pozostałych gminach wzrost bezrobocia był znacząco wyższy od wskaźników dla województwa i kraju. Gminą najbardziej dotkniętą problemem bezrobocia na analizowanym obszarze jest gmina Gietrzwałd (wzrost o 1,6). Dane te świadczą o nieskuteczności dotychczasowych mechanizmów aktywizacji bezrobotnych i konieczności podjęcia dalszych działań w celu redukcji odsetka osób pozostających bez pracy.

Tabela 22. Przedsiębiorczość na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” wg stanu na 31.12.2013 r.

Gmina	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON na tysiąc mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tysiąc mieszkańców
Barczewo	1451	84	1117	64
Biskupiec	1446	75	1037	54
Gietrzwałd	611	96	468	74
Kolno	139	42	96	29
Olsztynek	1154	82	833	60
Pasym	375	69	308	57
Purda	696	82	559	66
Stawiguda	1026	139	856	116
RAZEM	**6.898** podmiotów gospodarczych	-	**5.274** osoby prowadzące działalność gospodarczą	-
ŚREDNIA dla obszaru	**862** podmioty gospodarcze na gminę	**84** Podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców	**659** osób prowadzących działalność gospodarczą na gminę	**65** osób prowadzących działalność gospodarczą na tysiąc mieszkańców
ŚREDNIA dla województwa warmińsko-mazurskiego	-	**84** podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców	-	**61** osób prowadzących działalność gospodarczą na tysiąc mieszkańców
ŚREDNIA dla Polski	-	**106** podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców	-	**77** osób prowadzących działalność gospodarczą na tysiąc mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Dane dotyczące przedsiębiorczości mieszkańców obszaru LGD „Południowa Warmia” są optymistyczne. Na analizowanym terenie funkcjonuje łącznie 6.898 podmiotów gospodarczych, zaś 5.274 osób fizycznych prowadzi własną działalność gospodarczą.

Sytuacja na obszarze jest zróżnicowana. Największa liczba przedsiębiorców działa na terenie gmin Barczewo i Biskupiec. Przy uwzględnieniu liczby ludności poszczególnych gmin, najwyższe wskaźniki przedsiębiorczości występują w gminie Stawiguda. Zdecydowanie najsłabiej (kilkukrotnie niższe wyniki) wypada zaś gmina Kolno.

Poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie LGD „Południowa Warmia” jest niższy od średnich wskaźników dla Polski (106 podmiotów na 1000 mieszkańców) osiągnął jednak poziom średniej wojewódzkiej. Na każdy tysiąc

mieszkańców na obszarze LGD funkcjonują 84 podmioty gospodarcze (wskaźnik dla poszczególnych gmin wynosi od 42 do aż 139, jednak w większości utrzymuje się na średnim poziomie).

Również wskaźnik przedsiębiorczości osób fizycznych na obszarze LGD „Południowa Warmia" jest niższy od średniej krajowej, ale korzystny w skali województwa**.** Ponownie, najwięcej osób działa w gminach Barczewo (1117) i Biskupiec (1037), zaś pod względem liczby mieszkańców, najlepsza sytuacja jest w gminie Stawiguda (116 osób na 1000 mieszkańców). Średnio na obszarze LGD 65 osób na 1000 mieszkańców prowadzi działalność gospodarczą, (wskaźnik wojewódzki przekroczony o 4 osoby).

Zgodnie z danymi w rejestrze REGON na obszarze LGD „Południowa Warmia" dominują przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie:

- handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów (1.519 podmiotów),
- budownictwa (963 podmioty),
- przetwórstwa przemysłowego (575 podmiotów).

Są to kluczowe branże, gałęzie lokalnej gospodarki.

Tabela 23. Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007 na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” wg stanu na 31.12.2013 r.

Gmina	Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007																		
	A	**B**	**C**	**D**	**E**	**F**	**G**	**H**	**I**	**J**	**K**	**L**	**M**	**N**	**O**	**P**	**Q**	**R**	**S i T**
	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Górnictwo i wydobycie	Przetwórstwo przemysłowe	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz etc.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	Transport i gospodarka magazynowa	Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Obsługa rynku nieruchomości	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenia społeczne	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Pozostała działalność usługowa
Barczewo	66	2	127	10	5	219	339	104	34	19	53	87	92	28	8	40	84	25	109
Biskupiec	79	1	115	0	14	182	323	58	29	20	35	172	83	20	9	60	121	26	99
Gietrzwałd	50	0	60	3	4	70	126	21	20	15	10	18	60	21	8	22	39	14	50
Kolno	23	0	8	0	0	20	25	10	2	1	3	3	2	4	8	8	7	3	12
Olsztynek	72	1	90	5	2	141	279	71	37	11	30	122	69	27	10	37	58	22	70
Pasym	28	1	35	2	1	97	74	31	16	1	8	9	14	6	5	9	13	5	20
Purda	59	0	59	3	5	116	133	43	24	18	19	19	46	18	7	27	30	21	49
Stawiguda	38	1	81	2	5	118	220	43	30	31	44	27	146	28	6	33	93	21	59
RAZEM	**415**	**6**	**575**	**25**	**36**	**963**	**1.519**	**381**	**192**	**116**	**202**	**457**	**512**	**152**	**61**	**236**	**445**	**137**	**468**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

We wszystkich analizowanych gminach szczególnie istotnymi branżami są: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów (sekcja G) oraz Budownictwo (sekcja F). Dodatkowo w gminach Biskupiec i Olsztynek szczególnie liczne są także przedsiębiorstwa, prowadzące działalność gospodarczą w zakresie obsługi rynku nieruchomości (sekcja L). W gminie Barczewo stosunkowo duża grupa firm zajmuje się przetwórstwem przemysłowym (sekcja C), z kolei w gminie Stawiguda – działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (sekcja M). Cechą wyróżniającą gminę Kolno, są liczne (w stosunku do innych branż) podmioty działające w branży rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A).

Ciekawie prezentują się dane dotyczące działalności podmiotów w ramach sekcji M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna). Łącznie stanowią one czwarty najpopularniejszy na obszarze LGD „Południowa Warmia" rodzaj działalności, ale występują tu znaczne różnice pomiędzy poszczególnymi gminami: w gminie Stawiguda działa aż 146 podmiotów, podczas gdy w gminie Kolno zaledwie 2.

Gospodarka rybacka na obszarze LGD „Południowa Warmia" działa w oparciu o podmioty dzierżawiące obwody rybackie oraz właścicieli stawów ziemnych i betonowych. Cztery podmioty zatrudniają na stałą umowę o pracę powyżej 10 osób (największe – 49 osób) pozostałe 7 średnio po 3 osoby, w tym wliczone jest samozatrudnienie. Dane udostępnione zostały jedynie przez 11 gospodarstw współpracujących wcześniej z Lokalną Grupą Rybacką Pojezierze Olsztyńskie, lecz nie są to wszystkie podmioty z sektora rybackiego działające na obszarze LGD „Południowa Warmia". Można zauważyć, że dzierżawcy obwodów jeziorowych i rzecznych utrzymują zatrudnienie na podobnym poziomie (6 podmiotów dzierżawiących łącznie 63 obwody jeziorowe o powierzchni ponad 13 tys. ha i 15 rzecznych o pow. ponad 600 ha). Wzrost zatrudnienia można zaobserwować w akwakulturze, gdzie pojawiają się nowe rozwiązania technologiczne i następuje wzrost różnorodności produkcji (np. zmiana z produkcji pstrąga na produkcję kawioru z jesiotra). Powierzchnia użytkowa stawów ziemnych na obszarze LGD „Południowa Warmia" to ponad 350 ha, a stawów betonowych ok. 2,5 ha.

Na obszarze LGD „Południowa Warmia" głównym produktem akwakultury są pstrągi (ok. 250 ton w 2014 r.) i karpie (ponad 23 t). Dzierżawcy obwodów rybackich w 2014 roku złowili ponad 28 ton leszcza, 17 ton szczupaka, 14 ton lina, 10 t sielawy. Ogółem produkcja naturalna ryb wyniosła blisko 100 ton ryb.

Z racji swojego usytuowania podmioty rybackie zlokalizowane na obszarze LGD „Południowa Warmia" borykają się z kilkoma problemami charakterystycznymi dla tego obszaru. Są to problemy ze zwierzętami chronionymi powodującymi szkody na ich obiektach – kormoran, wydra, bóbr, czapla oraz ludźmi przyzwyczajonymi do tego, że to co w wodzie jest wspólne i nie ma właściciela. Często użytkownicy rybaccy są oskarżani o to, że to wyłącznie ich gospodarka jest powodem braku ryb w jeziorach, co ma negatywny wpływ m.in. na atrakcyjność regionu i rozwój turystyki. Wymaga to jednak o wiele szerszego spojrzenia na temat i zaangażowania w dialog różnych środowisk i lokalnych partnerów, zwłaszcza tych, którzy korzystają z licznych jezior lub prowadzą działalność w oparciu o gospodarkę wodną (np. turystyka).

Tabela 24. Przeciętne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Powiat	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska = 100)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
olsztyński	80,6	83,7	83,3	84,7	85,7	84,9	84,1	84,2
szczycieński	78,2	77,8	79,3	81,0	84,0	84,2	83,6	85,2
woj. warmińsko-mazurskie	**83,7**	**82,8**	**83,0**	**83,8**	**83,3**	**84,1**	**84,2**	**84,6**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Obszar LGD „Południowa Warmia" charakteryzuje niski poziom wynagrodzenia brutto w stosunku do średniej ogólnopolskiej, wyrównując poziom średniej wojewódzkiej**.** W latach 2007-2013 poziom wynagrodzenia brutto ulegał jednak stałej poprawie.

Podsumowanie: na obszarze LGD „Południowa Warmia" występuje niski wskaźnik aktywności zawodowej ludności oraz stosunkowo wysoka stopa bezrobocia, dotykająca szczególnie mocno kobiety. Większość mieszkańców zatrudniona jest w sektorze usług. Poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru jest niższy od wskaźników krajowych, a między poszczególnymi gminami występują znaczne różnice w tym zakresie. Za strategiczne gałęzie gospodarki na analizowanym obszarze należy uznać handel, budownictwo i przetwórstwo przemysłowe. Problemem są także niskie zarobki mieszkańców, odbiegające znacząco od średniej krajowej.

Turystyka

Turystyka jest jednym z potencjałów obszarów. Jedną z głównych przeszkód w jego wykorzystaniu jest silna konkurencja ze strony okolicznych obszarów i miasta Olsztyna.

Tabela 25. Liczba obiektów noclegowych i liczba noclegów udzielonych w tych obiektach na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" wg stanu na 31.12.2013 r.

Gmina	Liczba obiektów noclegowych	Liczba udzielonych noclegów			Wskaźnik Schneidera[4]
		razem	w tym Polakom	w tym turystom zagranicznym	
Barczewo	6	26.332	25.698	634	135,21
Biskupiec	6	11.861	10.307	1.554	19,03
Gietrzwałd	9	14.867	11.252	3.615	149,86
Kolno	2	2.448	1.992	456	150,48
Olsztynek	11	38	0	38	89,86
Pasym	3	587	0	587	161,16
Purda	9	7.917	6.800	1.117	101,18
Stawiguda	6	18.985	17.800	1.185	212,60
RAZEM	**52**	**83.035**	**73.849**	**9.186**	**107,05**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według danych na koniec 2013 r. na obszarze LGD „Południowa Warmia" funkcjonowały 52 obiekty noclegowe, w tym najwięcej (11) w gminie Olsztynek. Z noclegów na analizowanym obszarze korzystają w przeważającej części Polacy – noclegi udzielone turystom zagranicznym stanowiły w 2013 r. 11%). Co ciekawe, w gminie Olsztynek pomimo dużej liczby obiektów udzielono zaledwie 38 noclegów, zaś najwięcej zrealizowano w gminie Barczewo (31%).

Niewielka liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania skutkuje skrajnie niskim wskaźnikiem natężenia ruchu turystycznego. Podczas, gdy wartość wskaźnika Schneidera dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła w 2013 r. 727,31, a dla Polski 607,78, na analizowanym obszarze wskaźnik osiągnął wartość zaledwie 107,05 (sześciokrotnie mniej niż w kraju i siedmiokrotnie mniej niż w województwie).

Na analizowanym terenie występują liczne obiekty zabytkowe, będące elementem potencjału turystycznego tego regionu.

Tabela 26. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia"

Gmina	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków
Barczewo	126
Biskupiec	94
Gietrzwałd	54
Kolno	24
Olsztynek	52
Pasym	35
Purda	60
Stawiguda	39
RAZEM	**484**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie.

[4] Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wyrażony jako liczba turystów korzystających z noclegów na 1.000 mieszkańców. Suma wartości zmiennych „korzystający rezydenci (Polacy)" oraz „turyści zagraniczni korzystający" dla obiektów hotelowych i innych obiektów noclegowych łącznie, dzielona przez liczbę mieszkańców gminy (zmienna „faktyczne miejsce zamieszkania wg stanu na 31.12".).

Na obszarze LGD „Południowa Warmia" funkcjonują aż 484 obiekty objęte opieką konserwatorską. Największa liczba zabytków zlokalizowana jest na terenie gmin Barczewo (126) i Biskupiec (94 obiekty), najmniej zaś w gminie Kolno (24 obiekty). Dane te pokazują, że obiekty o dużej wartości historycznej są stosunkowo równo rozłożone na obszarze.

Przez obszar LGD „Południowa Warmia" przebiega 8 szlaków pieszych i narciarskich, 6 szlaków konnych, 34 rowerowe (na terenie gmin: Barczewo – 4, Biskupiec – 4, Gietrzwałd – 2 trasy, Kolno – 2, Olsztynek – 8, Purda – 10, Stawiguda – 4), 6 szlaków kajakowych, 5 leśnych ścieżek przyrodniczych oraz 3 szlaki samochodowe (Kopernikowski, Grunwaldzki i Mazurski).

Tabela 27. Ścieżki rowerowe na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2011-2013.

Gmina	**ścieżki rowerowe ogółem w km**		
	2011	**2012**	**2013**
Barczewo	0,0	0,0	0,0
Biskupiec	5,6	5,6	5,6
Gietrzwałd	0,0	0,0	0,0
Kolno	0,0	0,0	0,0
Olsztynek	2,3	2,3	2,3
Pasym	5,7	6,2	6,2
Purda	0,5	0,5	0,5
Stawiguda	0,0	0,0	0,0
RAZEM	**14,1**	**14,6**	**14,6**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Mimo licznych szlaków dla miłośników turystyki rowerowej, obszar LGD „Południowa Warmia" charakteryzuje bardzo niewielka liczba istniejących ścieżek rowerowych. Obiekty te były tworzone/zgłaszane w analizowanym okresie, a łączna długość ścieżek rowerowych to zaledwie 14,6 kilometrów.

Podsumowanie: ruch turystyczny na obszarze LGD „Południowa Warmia" pomimo potencjału przyrodniczego i turystycznego jest znacznie mniejszy niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim i Polsce. Skromna baza noclegowa i nieliczne ścieżki rowerowe stanowią ograniczenie ww. potencjału. Dodatkowo sytuacją pogarsza fakt, że LGD „Południowa Warmia" musi konkurować o turystów z pobliskimi obszarami oraz miastem Olsztynem.

Analizując gospodarkę rybacką pod kątem kierunków jej rozwoju należy wspomnieć o coraz większym znaczeniu turystyki i ukierunkowaniu działań pod kątem turystów zarówno tych zainteresowanych wędkarstwem i łowiskami specjalnymi, jak również ofertą gotowych produktów rybnych (m.in. ryby wędzone i smażone). Jest to jeden ze sposobów na różnicowanie działalności rybackiej zwłaszcza.

Organizacje pozarządowe

Na obszarze LGD „Południowa Warmia" występuje stosunkowo wysoki poziom aktywności organizacji pozarządowych. Na terenie wszystkich analizowanych gmin występują stowarzyszenia i fundacje, prowadzące szeroki zakres działań społecznych i charytatywnych.

Tabela 28. Liczba organizacji pozarządowych posiadających siedzibę na terenie danej gminy wg danych Krajowego Rejestru Sądowego wg stanu na 04.2015 r.

Gmina	Liczba organizacji pozarządowych posiadających siedzibę na terenie danej gminy wg Krajowego Rejestru Sądowego
Barczewo	42
Biskupiec	58
Gietrzwałd	30
Kolno	10
Olsztynek	40
Pasym	12
Purda	32
Stawiguda	43
RAZEM	**267**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego.

Najwięcej organizacji pozarządowych posiada siedzibę na terenie gminy Biskupiec (łącznie ponad 1/5 wszystkich NGO na obszarze LGD „Południowa Warmia"). Najmniej tego typu podmiotów posiada siedzibę w gminie Kolno (10 organizacji).

Przy uwzględnieniu liczby mieszkańców poszczególnych gmin wskaźnik aktywności organizacji pozarządowych występuje na podobnym poziomie we wszystkich gminach i utrzymuje się na poziomie zgodnym ze średnią dla województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.

W latach 2007-2014 na analizowanym obszarze zwiększyła się ogólna liczba organizacji pozarządowych, a także wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Szczególnie duży przyrost nastąpił w gminach Kolno, Purda, Stawiguda.

Tabela 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2007-2014								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	2	2	3	3	3	3	3	3	1
Biskupiec	2	2	2	3	3	3	3	3	1
Gietrzwałd	3	3	3	3	4	4	4	4	1
Kolno	2	2	3	3	3	3	3	4	2
Olsztynek	2	3	3	3	3	3	3	3	1
Pasym	2	2	2	2	3	3	3	3	1
Purda	2	2	3	3	3	4	4	4	2
Stawiguda	4	4	4	5	5	5	5	6	2
woj. warmińsko-mazurskie	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**4**	**1**
POLSKA	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**1**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Podsumowanie: na obszarze LGD „Południowa Warmia" występuje umiarkowane nasycenie organizacjami pozarządowymi, ale ich liczba w latach 2007-2014 rośnie i osiągnęła średni poziom wojewódzki i ogólnopolski.

Wykluczenie społeczne

Jednym z głównych problemów obszaru LGD „Południowa Warmia" jest stosunkowo wysoki odsetek osób wykluczonych społecznie. Świadczą o tym dane dotyczące poziomu bezrobocia wśród mieszkańców (przedstawione wcześniej) oraz znaczny odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej.

Na analizowanym obszarze w 2013 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 10.536 osób (12,7% mieszkańców). Na przestrzeni lat 2009-2013 liczba osób korzystających z rozmaitych zasiłków zwiększyła się na całym obszarze LGD o prawie 140 osób. W liczbach bezwzględnych największy spadek odnotowały gminy Gietrzwałd (-203 osoby) i Pasym (-119 osób). W gminie Olsztynek liczba osób korzystających ze wsparcia opieki społecznej uległa jednak znacznemu zwiększeniu (aż o 465 osób).

Tabela 30. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2009-2013.

Gmina	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej					Zmiana w latach 2009-2013
	2009	2010	2011	2012	2013	
Barczewo	1.902	1.886	1.865	1.863	1.990	88
Biskupiec	2.707	2.570	2.711	2.620	2.761	54
Gietrzwałd	810	726	636	634	607	-203
Kolno	524	558	522	459	518	-6
Olsztynek	1.704	1.873	1.761	1.901	2.169	465
Pasym	1.284	1.318	1.201	1.185	1.165	-119
Purda	962	943	651	777	873	-89
Stawiguda	504	505	479	487	453	-51
RAZEM	**10.397**	**10.379**	**9.826**	**9.926**	**10.536**	**139**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na obszarze LGD „Południowa Warmia" w latach 2009-2013 w większości nastąpił wzrost udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców. Największą poprawę w tym zakresie odnotowała gmina Gietrzwałd (-4,5%), spadek wyższy od średniej wojewódzkiej (więcej niż -2) zanotowano w gminach Pasym, Purda i Stawiguda. Znaczny wzrost nastąpił zaś w gminie Olsztynek (+3,1%).

Tabela 31. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2009-2013.

Gmina	Zasięg korzystania z pomocy społecznej					Zmiana w latach 2009-2013
	2009	2010	2011	2012	2013	
Barczewo	11,3%	11,1%	10,9%	10,8%	11,5%	0,2
Biskupiec	14,3%	13,2%	14,0%	13,5%	14,3%	0,0
Gietrzwałd	14,2%	12,1%	10,5%	10,3%	9,7%	-4,5
Kolno	15,6%	16,3%	15,3%	13,5%	15,4%	-0,2
Olsztynek	12,4%	13,4%	12,6%	13,6%	15,5%	3,1
Pasym	24,7%	24,4%	22,2%	21,9%	21,6%	-3,1
Purda	12,6%	11,6%	8,0%	9,4%	10,4%	-2,2
Stawiguda	8,5%	7,9%	7,3%	7,0%	6,2%	-2,3
ŚREDNIA	**14,2%**	**13,8%**	**12,6%**	**12,5%**	**13,1%**	**-1,1**
woj. warmińsko-mazurskie	**15,2%**	**14,3%**	**13,2%**	**13,5%**	**14,0%**	**-1,2**
Polska	**9,1%**	**8,7%**	**8,1%**	**8,1%**	**8,3%**	**-0,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Dane procentowe potwierdzają, że zasięg korzystania z pomocy społecznej jest największy w gminie Pasym, znacznie przekraczając średnie w skali wojewódzkiej i ogólnopolskiej. W latach 2009-2013 na tym obszarze zanotowano jednak równocześnie wysoki spadek, tj. ponad 3%. Na terenie trzech gmin (Gietrzwałd, Purda, Barczewo) zasięg jest niższy niż statystyki województwa warmińsko-mazurskiego, zaś w przypadku gminy Stawiguda, niższy również od średniej krajowej.

Tabela 32. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2008-2013.

Gmina	Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku						Zmiana w latach 2008-2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Barczewo	49,8%	45,6%	43,6%	40,0%	37,6%	36,2%	-13,6
Biskupiec	58,4%	55,4%	55,6%	52,5%	48,9%	45,8%	-12,6
Gietrzwałd	49,5%	43,9%	37,6%	34,3%	31,4%	30,0%	-19,5
Kolno	65,6%	62,1%	57,4%	53,1%	46,1%	43,0%	-22,6
Olsztynek	54,0%	48,4%	44,7%	43,2%	41,6%	40,6%	-13,4
Pasym	62,7%	59,8%	54,7%	52,7%	48,3%	46,6%	-16,1
Purda	57,9%	51,5%	46,1%	42,1%	37,4%	35,9%	-22,0
Stawiguda	39,9%	33,7%	27,9%	24,9%	20,9%	19,0%	-20,9
ŚREDNIA	**54,7%**	**50,1%**	**46,0%**	**42,9%**	**39,0%**	**37,1%**	**-17,6**
woj. warmińsko-mazurskie	**54,0%**	**49,3%**	**45,8%**	**43,1%**	**39,5%**	**37,1%**	**-16,9**
Polska	**46,0%**	**41,1%**	**37,6%**	**35,1%**	**32,2%**	**30,2%**	**-15,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Znacznym problemem na obszarze jest szeroki zakres występowania zasiłków rodzinnych. Choć ich odsetek uległ znacznemu zmniejszeniu w analizowanych latach (spadek o prawie 20%), to w przypadku gmin Biskupiec, Kolno i Pasym, Olsztynek wciąż jeszcze ponad 40% dzieci w wieku do 17 lat jest objęte świadczeniem z zakresu pomocy społecznej. W pozostałym gminach odsetek utrzymuje się na poziomie ok. 30%. Wyjątkiem jest gmina Stawiguda, gdzie jest to jedynie 19%.

Tabela 33. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2008-2014 na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia".

Gmina	Wydatki na pomoc społeczną w latach 2008-2013 w tys. zł							Zmiana w latach 2008-2014
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	8.350	8.954	10.063	10.150	10.366	11.235	11.624	3.274
Biskupiec	10.269	11.066	12.360	13.189	13.685	14.488	15.105	4.836
Gietrzwałd	2.488	2.636	2.832	2.812	2.951	3.060	3.192	704
Kolno	1.664	1.738	1.982	2.031	2.139	2.050	2.093	429
Olsztynek	6.563	6.975	7.611	7.825	8.247	8.559	8.956	2.393
Pasym	2.841	2.923	3.335	3.320	3.410	3.707	3.810	969
Purda	4.637	4.087	5.377	6.549	8.027	10.769	6.270	1.633
Stawiguda	1.961	1.926	2.090	2.261	2.418	2.542	2.680	719

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Mimo niewielkiego wzrostu liczby osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze LSR bardzo dynamicznie rosną wydatki samorządów lokalnych na ten cel**.** Największy przyrost w latach 2008-2013 nastąpił w gminach Biskupiec (blisko 5 mln złotych), Barczewo (ponad 3 mln złotych) i Olsztynek (prawie 2,4 mln złotych).

Podsumowanie: na obszarze LSR znaczny odsetek mieszkańców korzysta z pomocy społecznej. W analizowanych latach występował tutaj trend malejący, ale nadal odsetek na obszarze LGD „Południowa Warmia" jest w większości gmin wyższy od średniej wojewódzkiej, zaś we wszystkich od średniej krajowej. Dodatkowym problemem są: znaczny odsetek dzieci objętych zasiłkami rodzinnymi (średnio 30%) oraz dynamicznie rosnące wydatki na pomoc społeczną we wszystkich gminach.

Dostęp do opieki i edukacji

Tabela 34. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2014.

Gmina	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach								Zmiana w latach 2007-2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Barczewo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0
Biskupiec	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	2,9
Gietrzwałd	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,7%	4,1%	4,6%	4,6
Kolno	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0
Olsztynek	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0
Pasym	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0
Purda	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0
Stawiguda	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	4,5%	7,6%	7,6
woj. warmińsko-mazurskie	1,9%	2,0%	1,8%	1,9%	2,2%	2,6%	3,1%	3,8%	1,9
Polska	**2,4%**	**2,6%**	**2,6%**	**2,6%**	**3,0%**	**3,8%**	**4,8%**	**5,9%**	**3,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie LGD w okresie objętym analizą oferta opieki nad dziećmi do 3 roku życia w formie żłobków była dostępna wyłącznie na terenie gmin Biskupiec, Gietrzwałd i Stawiguda. W przypadku opieki przedszkolnej, skala dostępności ośrodków przedszkolnych jest zbliżona od średniej wojewódzkiej i niższa od średniej krajowej. Najtrudniejsza sytuacja w tym zakresie występuje w gminie Kolno, gdzie dostęp do opieki przedszkolnej w 2013 r. miało ok. 55% dzieci. Na całym obszarze zmiany są jednak dynamiczne i pozytywne, miejscami znacznie przekraczając średnie wzrosty na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego i całego kraju, w tym w gminie Biskupiec zmiana wyniosła aż 32,1%, a w gminie Olsztynek 21,4%. Wyjątkiem jest gmina Kolno, gdzie wzrost odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną wyniósł zaledwie 2,6% (kilkakrotnie mniejszy od średniej wojewódzkiej i krajowej).

Tabela 35. Odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną na obszarze Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia" w latach 2007-2013.

Gmina	Odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną							Zmiana w latach 2007-2013
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Barczewo	49,1%	57,0%	60,6%	62,2%	58,4%	58,1%	65,4%	16,3
Biskupiec	44,4%	55,0%	60,7%	61,5%	70,8%	71,2%	76,5%	32,1
Gietrzwałd	37,1%	43,9%	41,9%	44,2%	49,1%	50,5%	53,1%	16,0
Kolno	52,6%	54,8%	46,7%	47,6%	57,8%	50,0%	55,2%	2,6
Olsztynek	41,1%	47,9%	51,2%	52,4%	60,0%	56,7%	62,5%	21,4
Pasym	46,2%	47,9%	50,7%	59,3%	65,4%	64,7%	58,2%	12,0
Purda	50,3%	56,9%	55,2%	56,1%	60,2%	60,7%	62,5%	12,2
Stawiguda	53,0%	58,7%	58,5%	58,7%	61,3%	68,9%	65,5%	12,5
ŚREDNIA	**46,7%**	**52,8%**	**53,2%**	**55,3%**	**60,4%**	**60,1%**	**62,4%**	**15,7**
woj. warmińsko-mazurskie	**51,2%**	**55,9%**	**57,7%**	**59,4%**	**63,7%**	**63,1%**	**67,1%**	**15,9**
Polska	**59,2%**	**63,1%**	**67,3%**	**68,0%**	**70,8%**	**71,6%**	**75,3%**	**16,1**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Łączna liczba placówek edukacyjnych na obszarze LGD „Południowa Warmia" wynosi 68, w tym 39 szkół podstawowych, 18 szkół gimnazjalnych oraz 11 szkół ponadgimnazjalnych i policealnych. Liczba szkół podstawowych i gimnazjalnych jest rozłożona równomiernie we wszystkich gminach, z kolei szkoły ponadgimnazjalne i policealne znajdują się przede wszystkim na terenie gminy Biskupiec (5 placówek) i Olsztynek (4 placówki), nie są zaś dostępne w gminach Gietrzwałd, Pasym, Purda, Stawiguda (brak obiektów).

Podsumowanie: Ważnym obszarem interwencji jest zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat trzech oraz podtrzymanie dynamicznego wzrostu odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną.

Aby poznać nie tylko statystyczny portret obszaru LGD, dostępny na podstawie danych GUS, zadecydowano o przeprowadzeniu badania ankietowego wśród mieszkańców, które pozwoliło uchwycić ich subiektywne opinie co do różnych sfer rozwoju lokalnej społeczności.

Podstawowym celem przeprowadzonego badania była diagnoza postaw i opinii mieszkańców w tematach kluczowych dla prawidłowej konstrukcji nowej lokalnej strategii rozwoju. Ze względu na specyfikę funkcjonowania lokalnych grup działania oraz liczne wymogi i ograniczenia dotyczące lokalnych strategii rozwoju, ustalono następującą listę szczegółowych pytań badawczych:

- jak mieszkańcy oceniają swoje zadowolenie z życia na terenie miejscowości, gminy, LGD?
- czy w ostatnich latach nastąpiły w tym zakresie jakieś zmiany?
- czy mieszkańcy postrzegają obszar LGD jako dobre miejsce do życia dla siebie i swoich bliskich?
- jak mieszkańcy oceniają rozwój obszaru w poszczególnych dziedzinach?

- jakie projekty powinny być wspierane ze środków LSR (tematyka, potencjalni beneficjenci)?
- czy w strategii należy przewidzieć preferencje dla jakichś grup? Jeśli tak, to dla jakich?
- w jaki sposób najlepiej komunikować się z mieszkańcami w procesie opracowania i wdrażania LSR?

Pozyskane informacje zostały zestawione ze zmiennymi określającymi cechy społeczno-zawodowe respondentów. Niezbędne dane zostały umieszczone w tak zwanej „metryczce" i obejmowały:

- płeć,
- wiek,
- miejsce zamieszkania (gmina),
- status zawodowy,
- aktywność społeczną respondenta[5].

Konstruując narzędzie badawcze wyselekcjonowano 13 zróżnicowanych pytań. Zastosowano pytania zamknięte (z gotową listą odpowiedzi, tzw. „kafeterią"), półotwarte (dopuszczające w zamkniętej kafeterii udzielenie odpowiedzi typu "inne, jakie?") i otwarte pozwalające swobodnie wypowiedzieć się respondentowi na zadane pytanie.

Ostatecznie w ramach badania pozyskano 177 ankiet[6]. Niska liczebność kwestionariuszy obniża znacząco możliwość generalizacji uzyskanych wyników na całą populację. W toku badania zastosowano nielosowy dobór próby. Formularze ankiety zostały udostępnione przez LGD za pośrednictwem członków Stowarzyszenia. Ponadto formularz ankiety był dostępny w biurze LGD i na jej stronie internetowej.

Dane pozyskane z ankiet mają wyłącznie ilościowy charakter. Pokazują one pewne ciekawe trendy i zróżnicowania, ale nie pozwalają na analizę przyczyn i skutków tych zjawisk. Dlatego też w toku realizacji badania przewidziano element analizy jakościowej w postaci dziesięciu wywiadów zogniskowanych (ang. *FGI*) w formule panelu ekspertów, które pozwoliły na znaczące poszerzenie i pogłębienie pozyskanych informacji[7].

Wywiady były realizowane na terenie różnych gmin (tak, aby ułatwić dojazd osobom z różnych obszarów[8]). Do udziału w spotkaniach zaproszeni zostali wszyscy mieszkańcy obszaru, reprezentujący wszystkie sektory i grupy interesu. Czas trwania jednego wywiadu został określony jako mniej więcej 3 godziny zegarowe. Ze względu na charakter tej metody (konieczność dokonania szczegółowej transkrypcji wszystkich wypowiedzi i jednoczesne moderowanie dyskusji przez badacza) ograniczona została liczebność poszczególnych grup. W jednym wywiadzie udział wziąć mogło od 3 do 12 osób.

Wywiady zostały przeprowadzone w dniach:
13.11.2014 r., godzina 10.00 w Purdzie,
13.11.2014 r., godzina 14.00 w Barczewie,
14.11.2014 r., godzina 10.00 w Stawigudzie,
14.11.2014 r., godzina 14.00 w Olsztynku,
15.11.2014 r., godzina 16.30 w Pasymiu,
27.11.2014 r., godzina 10.00 w Bęsi,
27.11.2014 r., godzina 14.00 w Biskupcu,
28.11.2014 r., godzina 9.00 w Sorkwitach,
28.11.2014 r., godzina 15.00 w Biesalu.

[5] Rozumianą dla potrzeb tego badania jako przynależność do jakichś organizacji, stowarzyszeń, związków, kół, partii, grup religijnych.

[6] Biuro LGD rozdystrybuowało ich ponad 800 (za pośrednictwem swoich członków oraz bezpośrednią drogą mailową), dodatkowo ankiety umieszczone zostały na stronie internetowej LGD. Niestety jedynie 177 kwestionariuszy zostało uzupełnione w sposób umożliwiający przeprowadzenie niezbędnych analiz (większość ankiet została wypełniona w sposób szczątkowy, odpowiadano najczęściej na 2-3 pytania spośród 13). Główną przyczyną tego stanu był w opinii uczestników wywiadów zogniskowanych termin realizacji badania (zbiegło się ono z nasileniem kampanii w ramach wyborów samorządowych) oraz niewielka wiedza „zwykłych mieszkańców" na tematy objęte badaniem.

[7] Ze względu na niewielkie zainteresowanie dwa zaplanowane wywiady zostały odwołane. Chęć uczestnictwa zgłosiła w każdym z tych przypadków tylko jedna osoba.

[8] Ze względów technicznych jeden wywiad został przeniesiony do gminy Gietrzwałd.

Ramowy scenariusz wywiadu zogniskowanego obejmował prezentację podstawowych wyników przeprowadzonego badania ilościowego (z wykorzystaniem ankiet) oraz zgromadzenie opinii i komentarzy uczestników, pogłębiających tematykę objętą analizą. W dalszej części raportu zastosowano spójny system prezentacji danych, w którym to punktem wyjścia są wyniki badania ilościowego opatrzone komentarzem analitycznym i następnie opis opinii, które udało się zgromadzić w ramach wywiadów zogniskowanych.

Charakterystyka próby badawczej

W próbie badawczej widać dość znaczną dominację kobiet. Stanowiły one 66% badanej populacji. Wśród respondentów znaleźli się mieszkańcy wszystkich gmin członkowskich LGD. Strukturę próby pod tym względem prezentuje poniższy wykres:

Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów

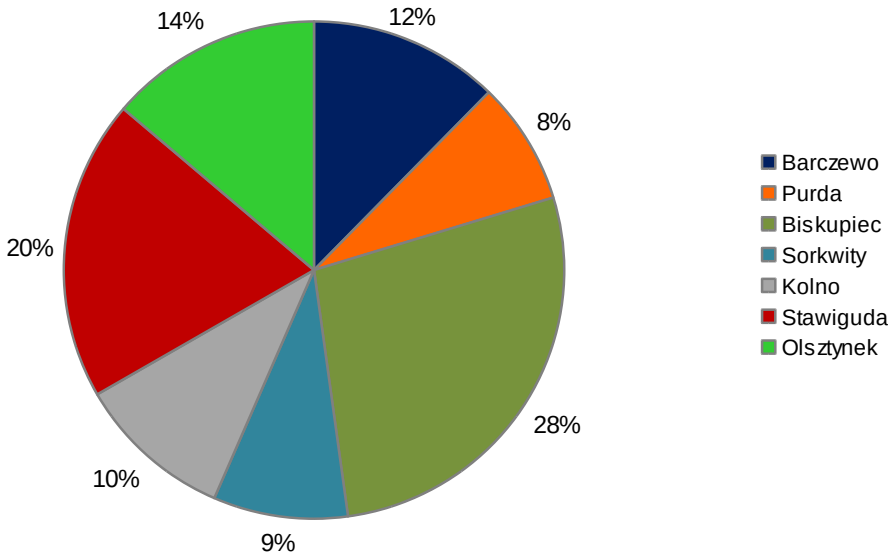

Źródło: badania własne (n=138).

Najwięcej respondentów pochodziło z terenu gminy Biskupiec, najmniej zaś z gminy Purda. W próbie badawczej znalazły się także osoby mieszkające na terenie gmin Barczewo, Sorkwity, Kolno, Stawiguda i Olsztynek.

Najmłodszy uczestnik badania miał 16 lat, najstarszy zaś 65 lat. Średnia wieku wyniosła 39 lat, mediana (czyli wartość dzieląca populację na połowy) osiągnęła wartość 38 lat. Osoby do 30 roku życia stanowiły 25% próby. Oznacza to, że w badaniu występuje dość znaczna reprezentacja osób młodych.

Zdecydowana większość respondentów pracuje, uczy się lub jest bezrobotna. Najmniejszy odsetek badanych to osoby prowadzące gospodarstwo rolne lub własną działalność.

Wykres 2. Struktura zawodowa respondentów

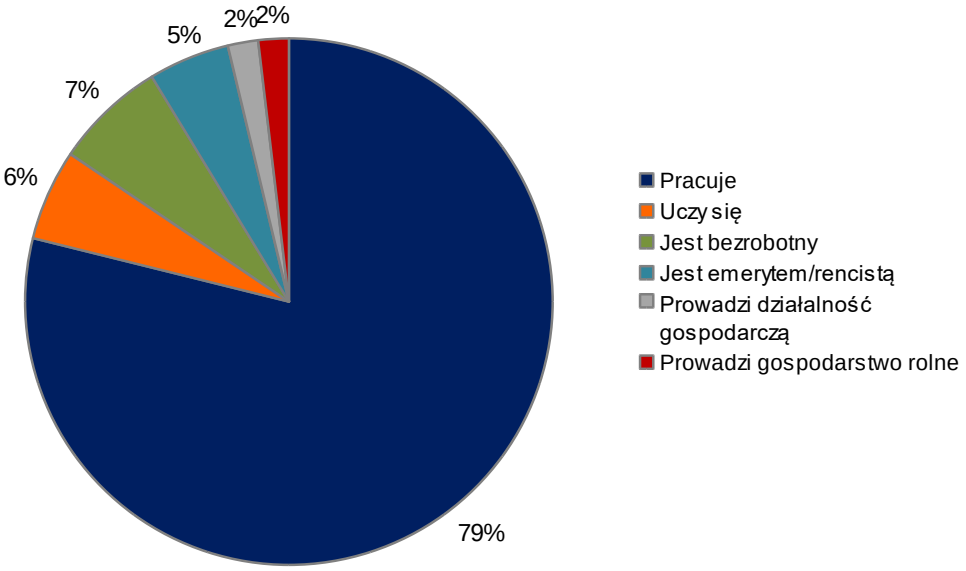

Źródło: badania własne (n=161).

Nieco więcej problemów sprawia struktura aktywności społecznej respondentów. W próbie widać nadreprezentację osób przynależących do organizacji trzeciego sektora (odsetek takich osób wynosi 33% badanych). Analizując wyniki należy jednak zwrócić uwagę na ewentualny wpływ tej kategorii na prezentowane dane.

Podsumowując: mimo nielosowego doboru próby i jej niedużej liczebności w ramach niniejszego badania udało się w miarę dokładnie odwzorować strukturę populacji. Jedyne odstępstwa w tym zakresie dotyczą niewielkiej nadreprezentacji kobiet (66% badanych) i osób, które deklarują działanie w ramach struktur trzeciego sektora (33% badanych). Istotnym elementem, mającym wpływa na wyniki badania jest niewielka liczebność w badanej próbie osób prowadzących działalność gospodarczą oraz gospodarstwa rolne.

3. Analizy empiryczne

3.1 Poziom satysfakcji z życia

Pierwsze z pytań uwzględnionych w kwestionariuszu badania dotyczyło ogólnej satysfakcji z życia na terenie danej miejscowości. W kwestionariuszu przewidziano sześciopunktową skalę oceny, od 1 (bardzo niezadowolony) do 6 (bardzo zadowolony). Każdy badany mógł wskazać jedną odpowiedź, która najlepiej oddaje jego osobistą ocenę tych kwestii. Analizując to pytanie trzeba pamiętać, że ma ono ogólny charakter – odnosi się do pewnych subiektywnych przekonań respondentów i może się różnić (najczęściej zawyżając wynik) od pytań o konkretne obszary życia. Wyniki prezentuje wykres:

Wykres 4. Ocena satysfakcji z zamieszkania na terenie objętym badaniem

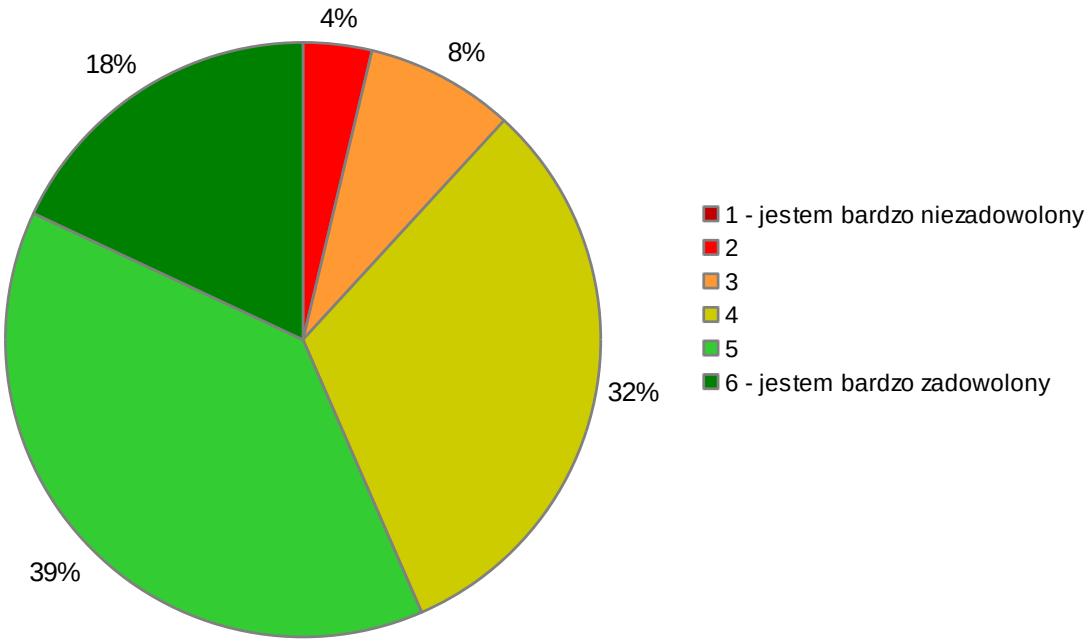

Źródło: badanie własne (n=161).

Wyniki badań wskazują, na stosunkowo wysoki poziom optymizmu mieszkańców badanego obszaru. Tylko 4% mieszkańców jest niezadowolonych, natomiast nikt nie wskazał odpowiedzi „bardzo niezadowolony". Jednocześnie aż 18% respondentów wskazało na kategorię „bardzo zadowolony". Wspiera ich też liczna grupa „zadowolonych" (39% odpowiedzi) i „raczej zadowolonych" (kolejne 32% wskazań). Można więc uznać, że aż 89% badanych jest zadowolonych z życia na terenie swojej małej ojczyzny.

Ponieważ w pytaniu tym zastosowano skalę punktową wyrażoną wartościami liczbowymi, możliwe było wyliczenie średniej oceny dla całej badanej populacji (średnia arytmetyczna wyliczona przez podzielenie łącznej wartości liczbowej udzielonych odpowiedzi przez liczbę ważnych odpowiedzi). W przypadku omawianego pytania średnia ocen wyniosła 4,59.

W trakcie wywiadów zogniskowanych uczestnicy najczęściej stwierdzali, że tak wysokie oceny (zarówno w przypadku całego obszaru, jak i poszczególnych gmin) są dla nich zaskoczeniem. Większość osób, które wzięły udział w wywiadach stwierdziła, ze wysokie wyniki Stawigudy i Barczewa oraz niskie noty w Purdzie i Kolnie są zgodne z ich własnymi opiniami na temat jakości życia w tych gminach. Za kluczowe czynniki uznawano tutaj:

- oddalenie od Olsztyna (Barczewo i Stawiguda graniczą z tym miastem),
- jakość połączeń drogowych z największym miastem regionu i wiążący się z tym czas dojazdu (Barczewo i Stawiguda położone są w ciągu dróg krajowych 51 i 16, Kolno i Purda położone są na uboczu tych głównych szlaków komunikacyjnych),
- „zasobność" poszczególnych gmin (Stawiguda postrzegana jest jako najbogatsza gmina w województwie, Purda i Kolno to w opinii badanych gminy o relatywnie niskich budżetach),
- możliwości inwestycyjne na terenie poszczególnych gmin (zarówno Barczewo, jak i Stawiguda są postrzegano jako miejsca o licznych terenach inwestycyjnych, dodatkowo dobrze skomunikowanych z Olsztynem i resztą kraju; Purda i Kolno tymczasem są odbierane jako gminy typowo rolnicze, bez dużych firm i z utrudnionym dojazdem).

Wywiady zogniskowane pokazały, że gmina Biskupiec jest oceniana przez sąsiadów jako lepsze miejsce do życia niż wynikałoby to z badań ankietowych. Wielu uczestników podkreślało, że ich zdaniem to Biskupiec powinien znaleźć się „na drugim miejscu" (po niekwestionowanym liderze – Stawigudzie). Na korzyść gminy działa ich zdaniem położenie w ciągu drogi krajowej 16, wysoka estetyka przestrzeni publicznej (w mieście Biskupiec) oraz liczne zakłady pracy zlokalizowane na terenie tej gminy.

Średnie zadowolenie z życia wśród mieszkańców gminy Olsztynek to (w opinii uczestników wywiadów zogniskowanych) skutek znacznej odległości od Olsztyna, choć gmina ta jest dobrze skomunikowana z miastem (i resztą kraju) dzięki drogom krajowym 7 i 51, które w ostatnich latach są systematycznie podnoszone do standardu dróg ekspresowych.

Z punktu widzenia przyjętych pytań badawczych szczególnie istotne było także sprawdzenie, jak respondenci oceniają dynamikę zmian, które zachodzą na obszarze. Badani zostali poproszeni o określenie, czy ich zadowolenie z życia w danej miejscowości:

- poprawiło się,
- pogorszyło się,
- nie uległo zmianie.

Swoisty lokalny patriotyzm mieszkańców obszaru objętego badaniem, który uwidocznił się w pierwszym pytaniu jest dodatkowo wzmacniany przez ocenę dynamiki zmiany.

Wykres 6. Zmiana poziomu satysfakcji z zamieszania na terenie objętym badaniem

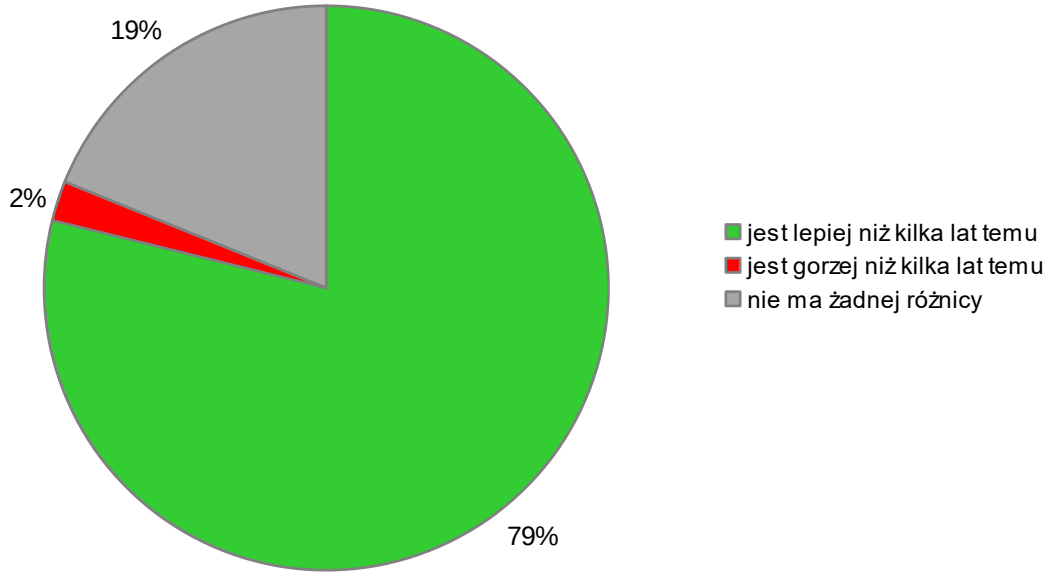

Źródło: badania własne (n=175).

W przypadku pytania o zmianę poziomu satysfakcji widać wyraźnie, że mieszkańcy pozytywnie oceniają zmiany, które zaszły na tym terenie. Odsetek osób, które wskazały, że ich jakość życia w ostatnich latach poprawiła się wyniósł tym razem 79%. Jednocześnie tylko 2% badanych odpowiedziało, że ich zadowolenie z życia w ostatnich latach uległo pogorszeniu (zaledwie 4 z badanych osób).

Należy zwrócić uwagę, że pokazuje to na pewne subiektywne odczucie, co do tego, że na obszarze objętym badaniem od ostatnich kilku lat żyje się lepiej. Jest to optymistyczny wynik mówiący o dużym potencjale tkwiącym w mieszkańcach. Co ciekawe, także w tym przypadku populacja nie jest zróżnicowana – tzn. wysoki poziom satysfakcji z życia charakteryzuje obywateli niezależnie od miejsca zamieszkania, sytuacji zawodowej, członkostwa w organizacjach pozarządowych.

W trakcie wywiadów zogniskowanych uczestnicy zgodnie twierdzili, że na obszarze LGD widać szereg pozytywnych przemian, które nastąpiły w ostatnich latach. Najczęściej wskazywano tutaj na poprawę infrastruktury drogowej i komunalnej, powstawanie nowych zakładów pracy i (ogólne) zwiększanie się zamożności mieszkańców obszaru LGD. Wielokrotnie wskazywano tutaj, że tak szybki postęp nie byłby możliwy bez udziału funduszy unijnych (także środków dostępnych w ramach LSR).

Podsumowując: należy zwrócić uwagę, że w pytaniu o ogólne zadowolenie z życia na terenie swojej miejscowości aż 89% badanych to osoby optymistycznie oceniające jakość życia na analizowanym obszarze. Dynamika zmian w

lokalnej społeczności jest także ogólnie oceniana pozytywnie. Taki wynik powinien zmobilizować lokalne podmioty do większego zaangażowania w sprawy rozwojowe gmin członkowskich.

3.2 Priorytety rozwojowe obszaru

Aby zweryfikować zgodność założeń LSR z potrzebami mieszkańców w badaniu przygotowano blok pytań poświęconych priorytetom rozwojowym obszaru. Przede wszystkim respondenci zostali poproszeni o ocenę swojego zadowolenia z życia w odniesieniu do trzynastu dziedzin, które są lub będą mogły być wspierane przez lokalne grupy działania. W porozumieniu z reprezentantami LGD poszczególne kategorie zostały określone jako:

- Bezpieczeństwo publiczne,
- Rynek pracy,
- Aktywność społeczna,
- Sport i rekreacja,
- Kultura, historia, tradycje,
- Edukacja,
- Ochrona zdrowia,
- Infrastruktura komunalna,
- Turystyka,
- Zarobki mieszkańców,
- Estetyka miejscowości,
- Oferta spędzania wolnego czasu,
- Ochrona środowiska naturalnego.

Każdą z kategorii respondenci mogli ocenić w sześciostopniowej skali od 1 (bardzo niezadowolony) do 6 (bardzo zadowolony). Takie uszczegółowienie „wymiarów", składających się na całościowe zadowolenie z życia pozwoliło na uchwycenie istotnych różnic w poziomie satysfakcji mieszkańców. Poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki badań dla każdej z dziedzin rozwojowych:

Wykres 7. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do bezpieczeństwa publicznego

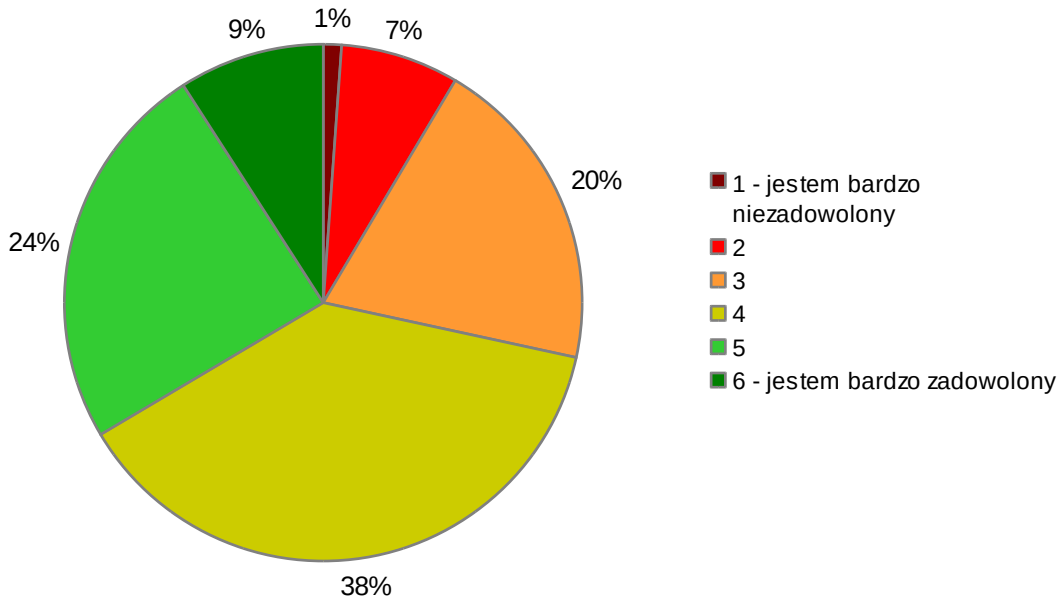

Źródło: badania własne (n=176).

Poziom zadowolenia z bezpieczeństwa publicznego jest dość wysoki. W przypadku tej kategorii większość respondentów wybrała „pozytywne" kategorie oceny (bardzo zadowolony, zadowolony i raczej zadowolony), co może świadczyć o dość wyrazistej, pozytywnej opinii większości respondentów na ten temat. Łączny odsetek osób wyraźnie niezadowolonych z bezpieczeństwa publicznego wyniósł zaledwie 8%.

Uczestnicy wywiadów zogniskowanych zostali poproszeni o rozwinięcie tego tematu – wskazanie elementów, składających się na bezpieczeństwo publiczne. W ich opinii kluczowe znaczenie ma tutaj poczucie bezpieczeństwa w odniesieniu do istniejącej na obszarze infrastruktury drogowej. Podkreślano tutaj wpływ braku oświetlenia ulicznego, chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych, bezkolizyjnych skrzyżowań, które na co dzień utrudniają mieszkańcom życie. Szczególnej wagi nabiera jednak ten problem w kontekście bezpieczeństwa najmłodszych w drodze do szkoły.

Dodatkowo zwrócono uwagę na problemy z pospolitą przestępczością (wandalizm, kradzieże), które wzmagają się w okresie letnim. W tym czasie młodzież z obszaru „nie ma co ze sobą zrobić", dodatkowo przestępców przyciągają turyści, odwiedzający teren LGD latem. W opinii uczestników wywiadów zogniskowanych powinno to skutkować zwiększeniem obecności służb policyjnych, które latem powinny zwiększyć częstotliwość patroli.

W trakcie wywiadów mieszkańcy zgłosili tutaj szereg postulatów, dotyczących działań inwestycyjnych i edukacyjnych, które przyczyniałyby się do poprawy bezpieczeństwa na drogach (ustawienie sygnalizacji świetlnej „na żądanie" przy przejściach dla pieszych, budowa oświetlenia ulicznego, budowa chodników na terenie wszystkich miejscowości, akcje edukacyjne i informacyjne związane z odblaskami i udzielaniem pierwszej pomocy, przywrócenie sezonowych komisariatów policji w miejscowościach popularnych wśród turystów).

Wykres 8. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do rynku pracy na terenie objętym badaniem

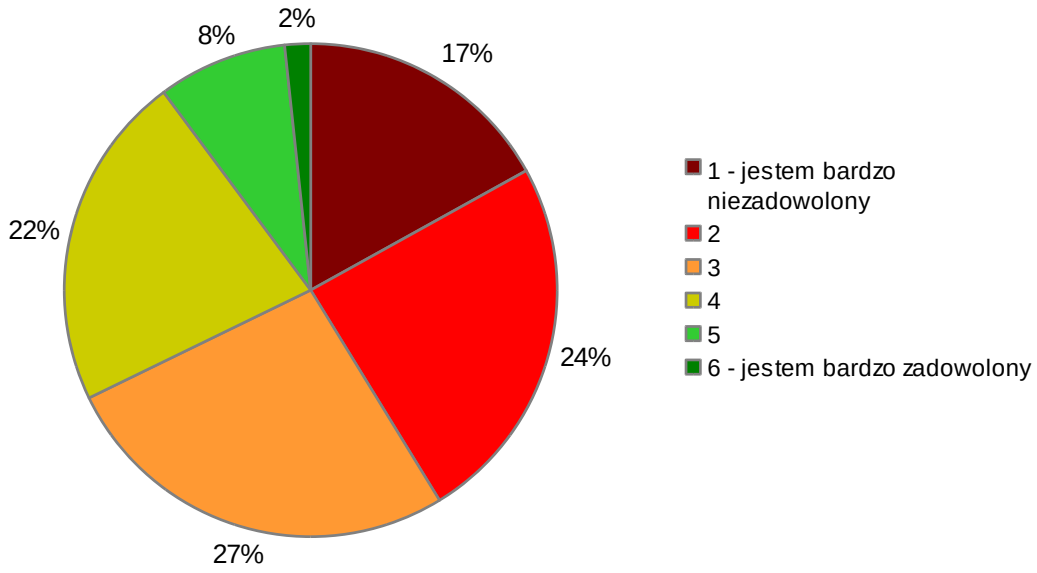

Źródło: badania własne (n=177).

Rynek pracy jest jednym z najgorzej ocenionych w badaniu. Zaledwie 10% badanej populacji jest zadowolone lub bardzo zadowolone ze swojej sytuacji ekonomicznej. Tak skrajnie niski wynik wymaga szczególnej uwagi ze strony LGD – wśród respondentów przeważały bowiem osoby pracujące, które powinny oceniać ten obszar lepiej niż mieszkańcy pozbawieni zatrudnienia. Przytłaczająca większość respondentów (ponad 68%) wskazała na swoje niezadowolenie z tego obszaru życia.

W wywiadach zogniskowanych mieszkańcy wskazali na szereg negatywnych zjawisk w obszarze lokalnego rynku pracy. Do najczęściej wskazywanych należą:

- brak dużych pracodawców na terenie LGD,
- konieczność podejmowania zatrudnienia poza obszarem zamieszkania (głównie w Olsztynie), a w związku z tym spędzania dużej ilości czasu na dojazdach do i z pracy do domu,
- niską wysokość wynagrodzeń oferowanych w lokalnych firmach,
- niskie i nieadekwatne kwalifikacje bezrobotnych w stosunku do oczekiwań przedsiębiorców,
- podejmowanie nielegalnego zatrudnienia („szara strefa"),
- „nierealne" wymagania płacowe części bezrobotnych,

- duży odsetek osób, które nie planują podjąć zatrudnienia, mimo figurowania w rejestrach urzędów pracy („zawodowi bezrobotni", których odsetek został określony przez uczestników FGI na 20-30% wszystkich osób bez pracy),
- trudności związane z tworzeniem i rozwojem lokalnych firm spowodowane utrzymującym się kryzysem gospodarczym i dużą niepewnością co do przyszłych zysków,
- liczne bariery legislacyjne i biurokratyczne utrudniające prowadzenie biznesu (wynikające jednak z ogólnopolskich uwarunkowań).

W opinii uczestników wywiadów FGI tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i podnoszenie kwalifikacji osób aktywnie poszukujących zatrudnienia powinny znaleźć odzwierciedlenie w priorytetach rozwojowych obszaru na kolejne lata.

Wykres 9. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do aktywności społecznej

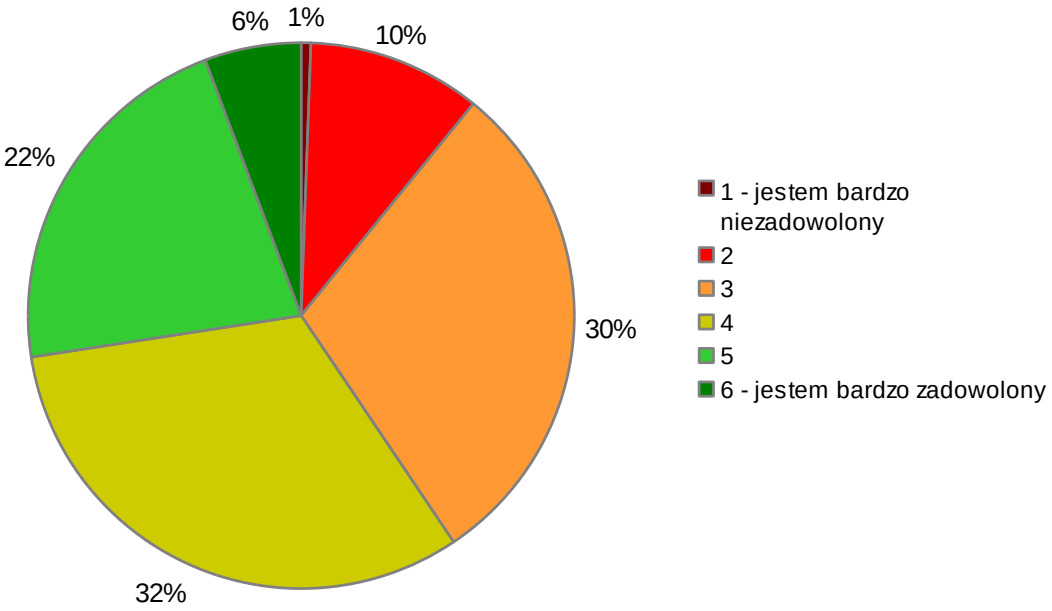

Źródło: badania własne (n=175).

Ocena trzeciej kategorii, aktywności społecznej mieszkańców, jest lepsza. Stosunkowo duża grupa respondentów nie ma wyrobionej wyraźnej opinii na ten temat (dominują odpowiedzi „raczej zadowolony" i „raczej niezadowolony"). W lekkiej przewadze są jednak osoby zadowolone z tego obszaru życia (stosunek wynosi 28% do 11% na korzyść zadowolonych).

Uczestnicy wywiadów zogniskowanych podkreślali, że na obszarze LGD występują liczne inicjatywy społeczne - „jeśli ktoś chce, to znajdzie coś ciekawego dla siebie". Podkreślano także, że na obszarze LGD prowadzone są szerokie działania aktywizujące, funkcjonują też liczne podmioty z trzeciego sektora. Część uczestników argumentowała, że znaczący wpływ na ocenę badanych mógł mieć duży odsetek osób aktywnie działających na rzecz lokalnej społeczności, którzy wypełnili ankiety. Mogli oni bowiem w swojej ocenie dać wyraz swoistej frustracji, związanej z niezadowalającą aktywnością „zwykłych mieszkańców", którzy nie włączają się w rozmaite inicjatywy podejmowane przez „lokalnych liderów".

Wykres 10. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do sportu i rekreacji

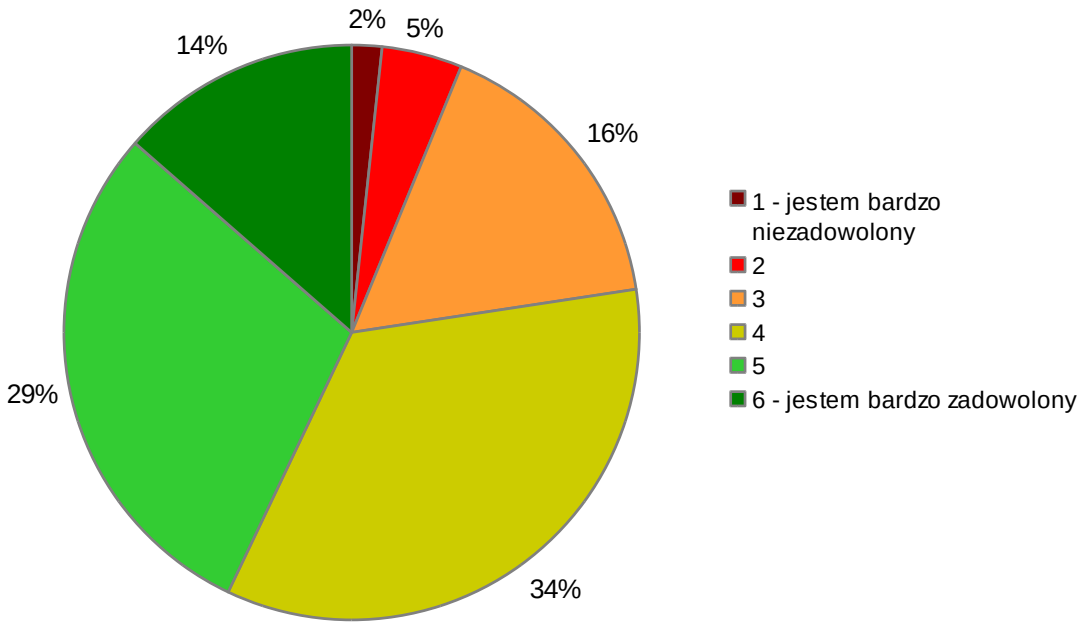

Źródło: badania własne (n=177).

Sport i rekreacja to jedna z lepiej ocenionych kategorii – pozytywnie i bardzo pozytywnie ocenia ją 43% badanych, kolejne 34% osób jest „raczej zadowolonych" z funkcjonowania tego wymiaru życia lokalnego. Tylko 7% badanych uznało, że należy wystawić złą lub bardzo złą opinię w tym temacie.

Uczestnicy wywiadów zogniskowanych także oceniają sport i rekreację dobrze lub bardzo dobrze. Wskazywano tutaj na liczne inwestycje w tym zakresie, zrealizowane w ostatnich latach. Jednocześnie podkreślono konieczność budowy i modernizacji przyszkolnych obiektów sportowych (pełnowymiarowe, wielofunkcyjne hale sportowe i boiska). Wysoko oceniono także aktywność sportową mieszkańców, którzy coraz częściej regularnie biegają, czy korzystają z tras nordic walking i siłowni zewnętrznych. Kilka osób zwróciło jednak uwagę, że w najmniejszych miejscowościach „przez sport rozumiana jest piłka nożna i nic więcej" i należałoby podjąć działania w celu dywersyfikacji dostępnej oferty sportowej i rekreacyjnej.

Pozytywne oceny uczestników wywiadów FGI objęły także działalność lokalnych grup i organizacji sportowych i rekreacyjnych. Kilkukrotnie padło stwierdzenie, że „w trakcie weekendu zawsze się coś dzieje, czasem aż trudno wybrać", a podmioty z terenu LGD dbają o to, aby oferta była możliwie ciekawa i zróżnicowana. Jako słabość obszaru wskazano jednak ograniczenie działalności szkolnych klubów sportowych i znaczące zmniejszenie liczby organizowanych zawodów międzyszkolnych.

Wykres 11. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do kultury, historii, tradycji

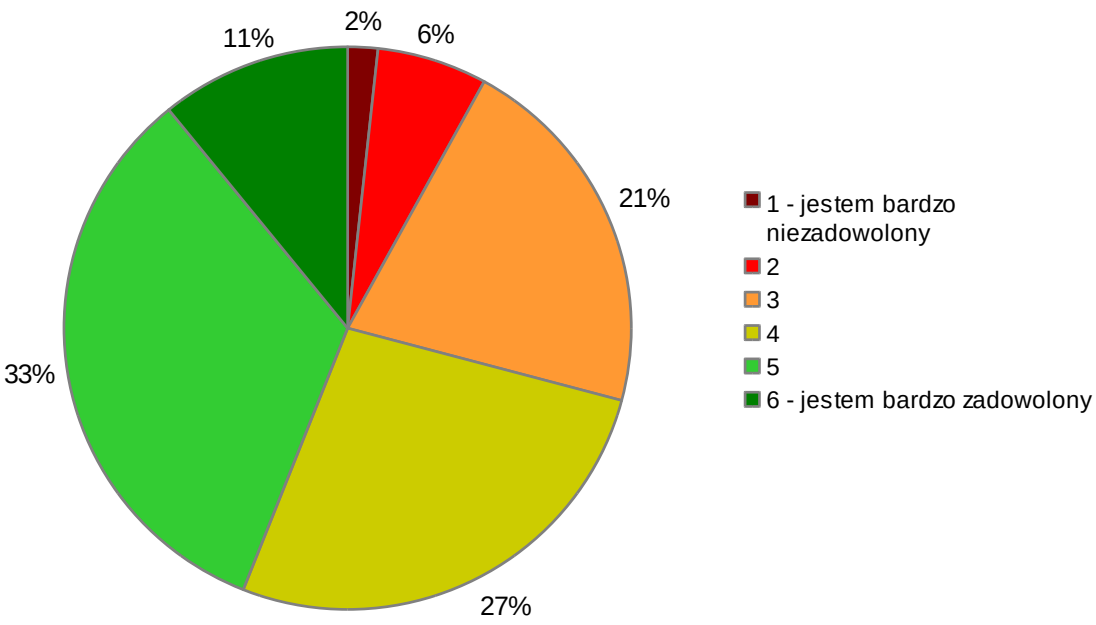

Źródło: badania własne (n=175).

Kolejna kategoria obejmowała zadowolenie w obszarze „Kultura, historia, tradycje". Ponownie, większość respondentów nie ma silnie sformułowanej opinii na ten temat, ale przeważają oceny pozytywne. Zadowoleni i bardzo zadowoleni stanowią 44% badanych, podczas gdy niezadowolonych i bardzo niezadowolonych jest zaledwie 8%.

W trakcie wywiadów zogniskowanych uczestnicy podkreślali znaczące zwiększenie skali działań w tym zakresie. Kluczowa w ich opinii jest działalność lokalnych instytucji kultury i ich kadry, która „ma wiele pomysłów i zapału do działania". Efektywność działań poszczególnych instytucji była jednak różnie oceniana w konkretnych gminach. Część osób argumentowała, że podstawowe znaczenie ma w tym zakresie fakt istnienia na terenie danej gminy ośrodka/ośrodków kultury oraz wysokość środków przeznaczanych na realizację działań kulturowych.

W kontekście ochrony lokalnej historii i tradycji kilkukrotnie podnoszono konieczność pilnych działań w zakresie dokumentowania historii poszczególnych obiektów i miejscowości, ze względu na malejącą liczbę mieszkańców, pamiętających przedwojenne dzieje tych terenów. Ma to szczególne znaczenie na Warmii, która z racji swojej historii jako obszar Ziem Odzyskanych, doświadczyła wielkich wojennych i powojennych migracji, które osłabiły trwałość tutejszych, lokalnych tradycji i zwyczajów.

Wykres 12. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do edukacji

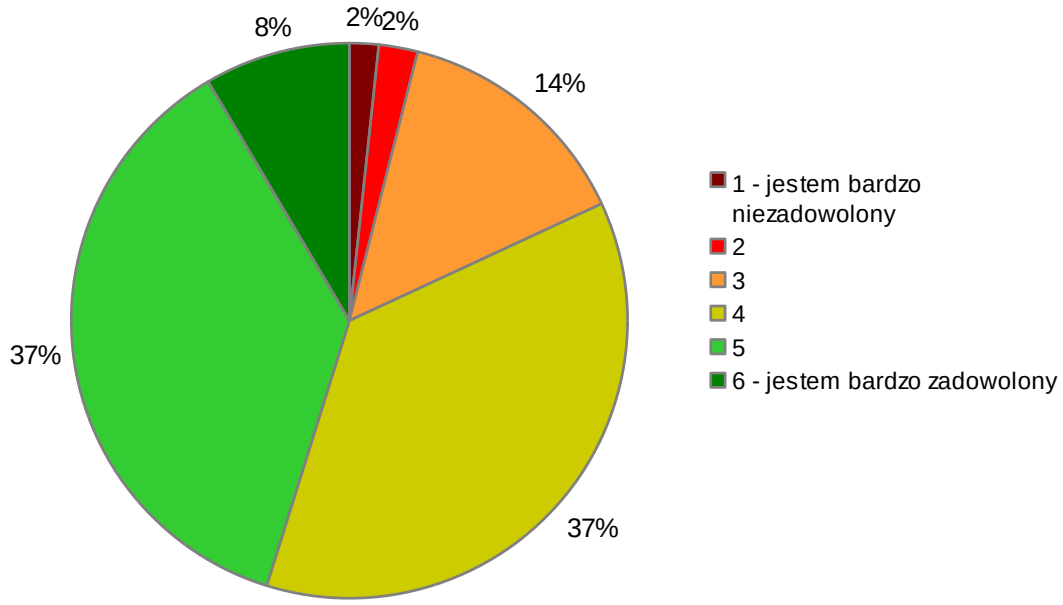

Źródło: badania własne (n=177).

Ciekawie prezentują się opnie respondentów w odniesieniu do dwóch kolejnych kategorii: edukacji i ochrony zdrowia. Są to skomplikowane systemy, których braki i niedociągnięcia są szeroko komentowane w polskim społeczeństwie. Ich funkcjonowanie jest też uzależnione raczej od decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym, a nie lokalnym (dotyczy to w większym zakresie systemu ochrony zdrowia).

Tymczasem w kategorii edukacja, opinie mieszkańców są zaskakująco pozytywne, wyraźnie zadowolonych jest aż 45% mieszkańców (niezadowoleni i bardzo niezadowoleni stanowią raptem 4% badanych – odpowiedzi takie wskazało zaledwie 7 badanych osób).

Uczestnicy wywiadów zogniskowanych podkreślali wielokrotnie, że te pozytywne wyniki biorą się z licznych inwestycji w bazę edukacyjną, silnej kadry dydaktycznej oraz dobrych wyników osiąganych przez placówki z terenu LGD w testach, podsumowujących poszczególne etapy edukacji. Znamienny jest tutaj jednak fakt (podkreślony przez kilka osób), że większość młodych osób z terenu LGD kontynuuje edukację ponadgimnazjalną w Olsztynie (w gminach dobrze skomunikowanych z tym miastem, dzieci często podejmują tam także naukę już w gimnazjach). Uczestnicy wywiadów FGI podkreślali, że zachęca to młode osoby do kontynuacji swojego dorosłego życia już poza obszarem LGD.

Wykres 13. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do ochrony zdrowia

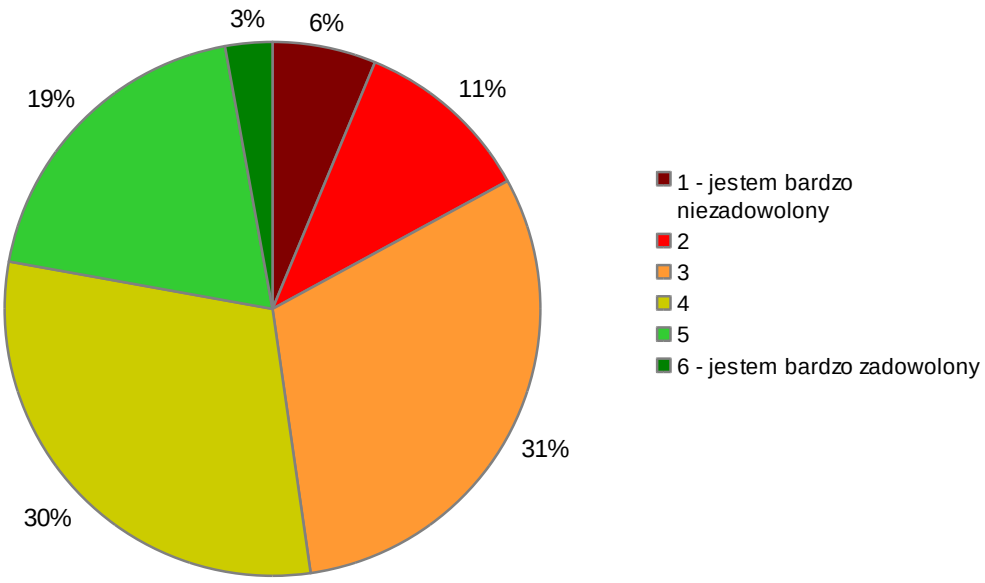

Źródło: badanie własne (n=176).

Służba zdrowia w badaniu nie wypadła dobrze, choć zapewne i tak wynik jest lepszy niż można by się spodziewać. Ilość zadowolonych respondentów jest zdecydowanie mniejsza niż w obszarze edukacji. Wyraźnie niezadowoleni stanowią 17% badanej populacji, a 61% respondentów wskazała na kategorie neutralne.

Podczas wywiadów zogniskowanych większość uczestników uznała osiągnięte wyniki za nazbyt optymistyczne. Podkreślali oni, że na terenie LGD zapewniona jest praktycznie wyłącznie podstawowe opieka medyczna. W przypadku konieczności kontaktu ze specjalistą mieszkańcy udają się do ośrodków zdrowia zlokalizowanych na terenie Olsztyna (w którym dostępność lekarzy jest znacznie większa).

Wykres 14. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do infrastruktury komunalnej

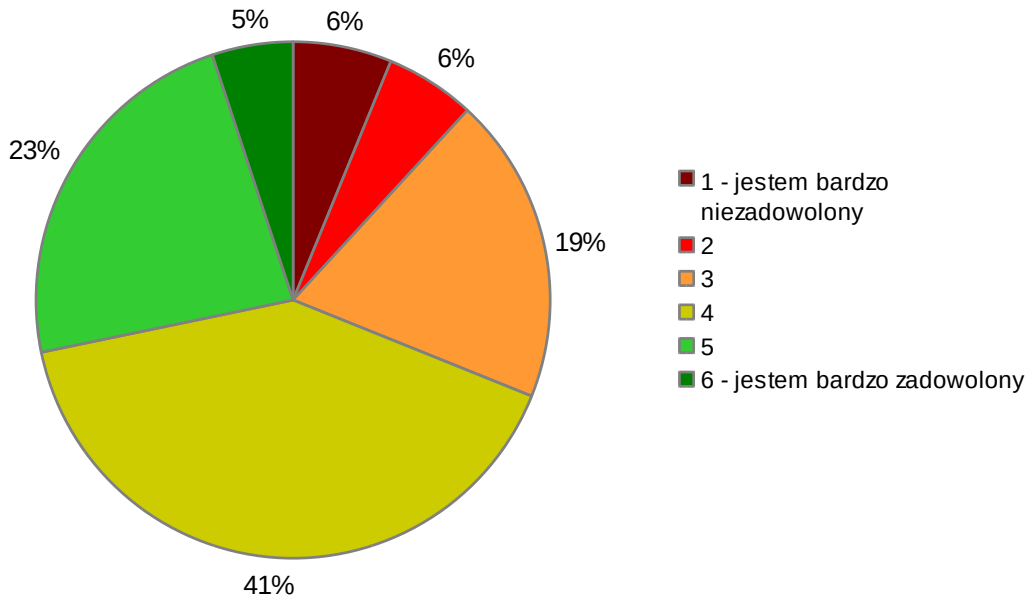

Źródło: badania własne (n=177).

Mieszkańcy obszaru LGD oceniają stan infrastruktury komunalnej pozytywnie. Zdecydowana większość (69%) jest zadowolona w wyżej wymienionym obszarze. Najwięcej osób wskazało tutaj na kategorię liczbową 4 (41% badanych). Osoby wyraźnie niezadowolone stanowiły 12% respondentów.

W trakcie wywiadów, uczestnicy podkreślali, że mimo szeregu zrealizowanych już inwestycji, nadal wiele kwestii z zakresu infrastruktury komunalnej „pozostawia wiele do życzenia". Uczestnicy zdają się rozumieć, że działania w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy drogowej to zadanie na wiele lat. Tym niemniej na duże dysproporcje w tym zakresie wskazali mieszkańcy najmniejszych miejscowości – ich zdaniem większość dostępnych środków finansowych „jest inwestowana" w miejscowości będące siedzibą gminy, kosztem pozostałych wsi. Przedstawiciele sektora publicznego, którzy wzięli udział w wywiadach FGI wskazywali, że istnieje szereg ograniczeń (głównie prawnych, ale także budżetowych) w realizacji części inwestycji komunalnych, o które wnioskują mieszkańcy.

Wykres 15. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do turystyki

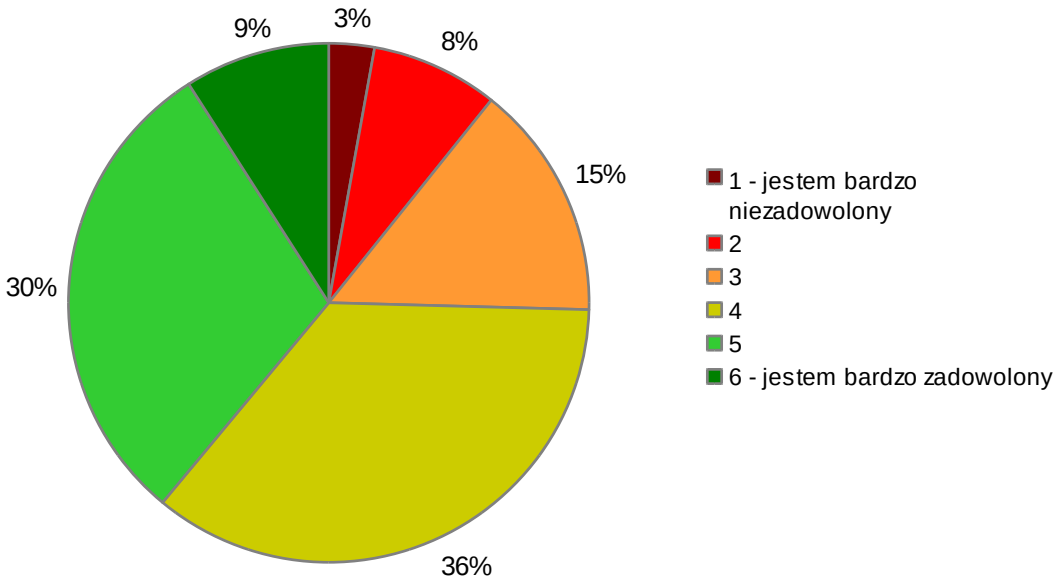

Źródło: badania własne (n=177).

W zakresie turystyki mieszkańcy wykazują dość duże zadowolenie. Tylko 3% respondentów jest bardzo niezadowolonych, natomiast aż 9% jest bardzo zadowolonych. Kategorie liczbowe 4 i 5 zostały użyte aż przez 66% badanych.

W opinii uczestników wywiadów zogniskowanych obszar LGD Południowa Warmia jest dość popularnym miejscem wypoczynku i ma duży potencjał rozwojowy w tym zakresie. Za główne atuty uznawano tutaj liczne zbiorniki i cieki wodne, nieskażone środowisko, spokój towarzyszący wypoczynkowi oraz liczne walory przyrodnicze w postaci obszarów chronionego krajobrazu.

Jako obszary wymagające dalszej poprawy, uczestnicy wywiadów zogniskowanych wskazywali:

- braki w podstawowych elementach infrastruktury turystycznej (parkingi czy toalety przy głównych atrakcjach),
- utrudnienia w dostępie do linii brzegowej jezior,
- swoisty „konflikt interesów" między osobami prowadzącymi działalność turystyczną a dzierżawcami poszczególnych jezior, dotyczący głównie wędkarzy,
- ograniczone działania promocyjne, mające na celu przyciągnięcie turystów na ten obszar,
- brak koordynacji działań z zakresu promocji pomiędzy poszczególnymi instytucjami (urzędy gmin, starostwa powiatowe, samorząd województwa, lokalna i regionalna organizacja turystyczna etc.),

Wykres 16. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do zarobków

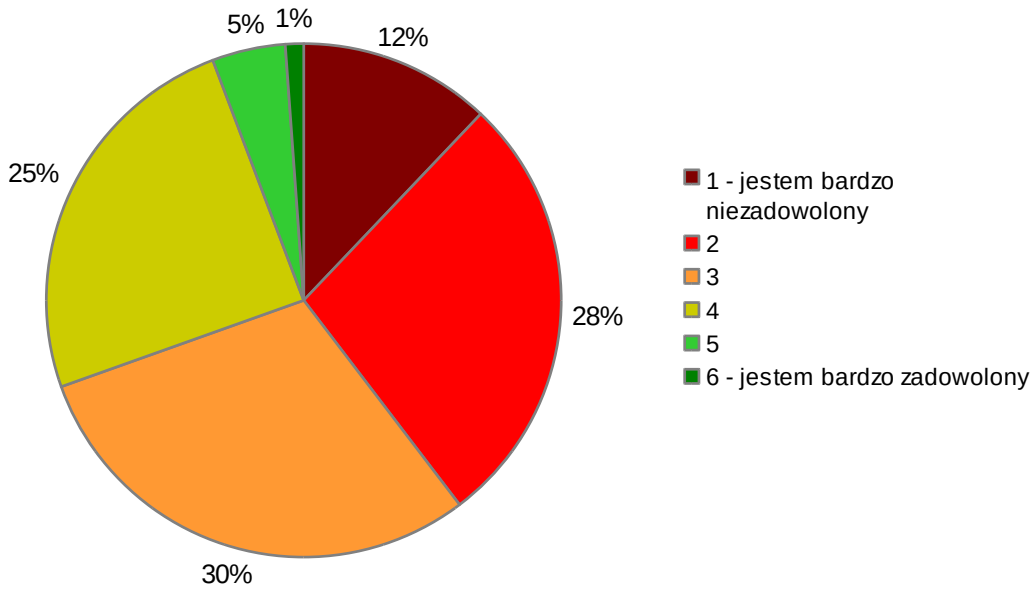

Źródło: badania własne (n=174).

Zadowolenie z zarobków jest najgorzej ocenianym obszarem. Aż 40% jest wyraźnie niezadowolonych. W przeciwieństwie do nich osoby mocno optymistyczne w swoich ocenach stanowią jedynie 1% badanych (taką ocenę wystawiły zaledwie dwie badane osoby). Zła sytuacja na rynku pracy i niskie zarobki określają podstawowe potrzeby mieszkańców.

Uczestnicy wywiadów zogniskowanych wskazywali tutaj ponownie na rolę szarej strefy – osoby o niewielkich dochodach chętniej decydują się na nielegalne formy zatrudnienia, które pozwalają na uzyskanie większego przychodu „na rękę". Wielu uczestników wskazywało także na silne tendencje migracyjne – do większych miast w Polsce (głównie do Olsztyna), ale także poza granice kraju. Ich zdaniem osoby o wyższych ambicjach i kwalifikacjach opuszczają rodzinne tereny w poszukiwaniu lepszej pracy (i lepszych zarobków). Tym samym na obszarze LGD pozostają osoby o najniższych kwalifikacjach i poziomie motywacji, co zdaniem badanych rzutuje na wysokość ich płac.

Wykres 17. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do estetyki miejscowości

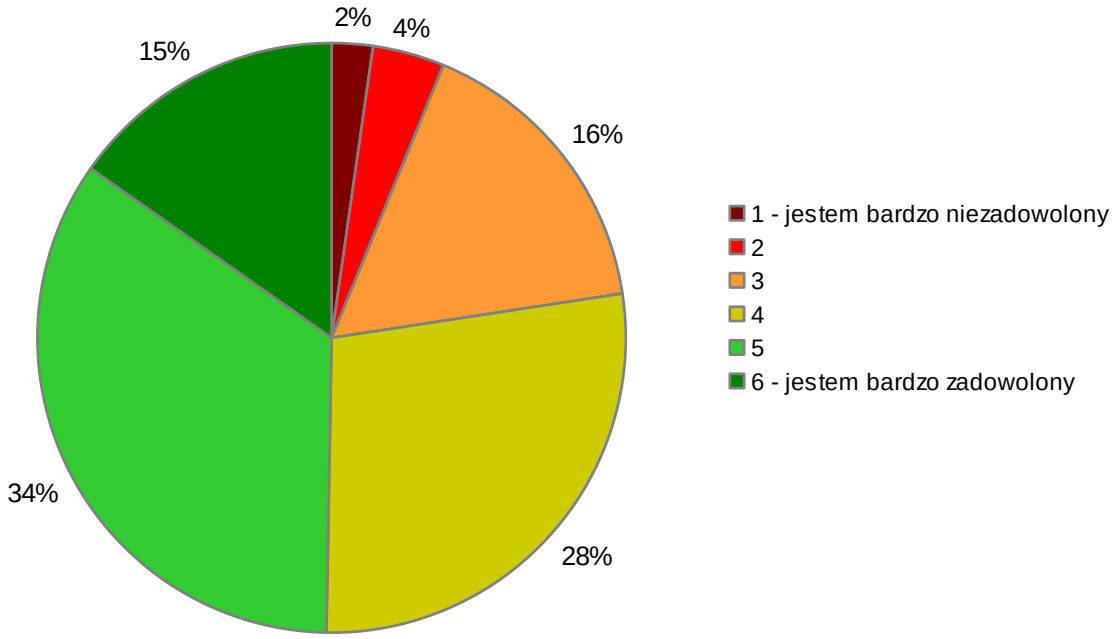

Źródło: badania własne (n=177).

Estetyka miejscowości to ponownie wysoko oceniania przez mieszkańców kategoria. Aż 77% mieszkańców można tu uznać za zadowolonych, natomiast tylko 6% jest wyraźnie niezadowolonych.

Podczas wywiadów zogniskowanych wskazywano na duże zmiany w tym zakresie w ostatnich latach. Wynikały one z jednej strony z inwestycji, polegających na zagospodarowaniu i uporządkowaniu przestrzeni publicznej. Z drugiej strony zwracano uwagę na zmianę świadomości samych mieszkańców, którzy chętniej dbają o porządek i estetykę wokół swoich budynków, ale także wspólnych przestrzeni na obszarze. W opinii uczestników wywiadów FGI, estetyka poszczególnych miejscowości jest dziedziną, w której w ostatnich latach nastąpiła szczególnie wyraźna poprawa.

W kontekście estetyki miejscowości ponownie kilka osób zwróciło uwagę na duże dysproporcje między miejscowościami, będącymi siedzibą poszczególnych gmin, a mniejszymi ośrodkami. Podobnie, jak w przypadku infrastruktury komunalnej podkreślano tutaj, że inwestycje są realizowane w dużej mierze w większych ośrodkach lub wokół głównych atrakcji turystycznych.

Wykres 18. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do oferty spędzania wolnego czasu

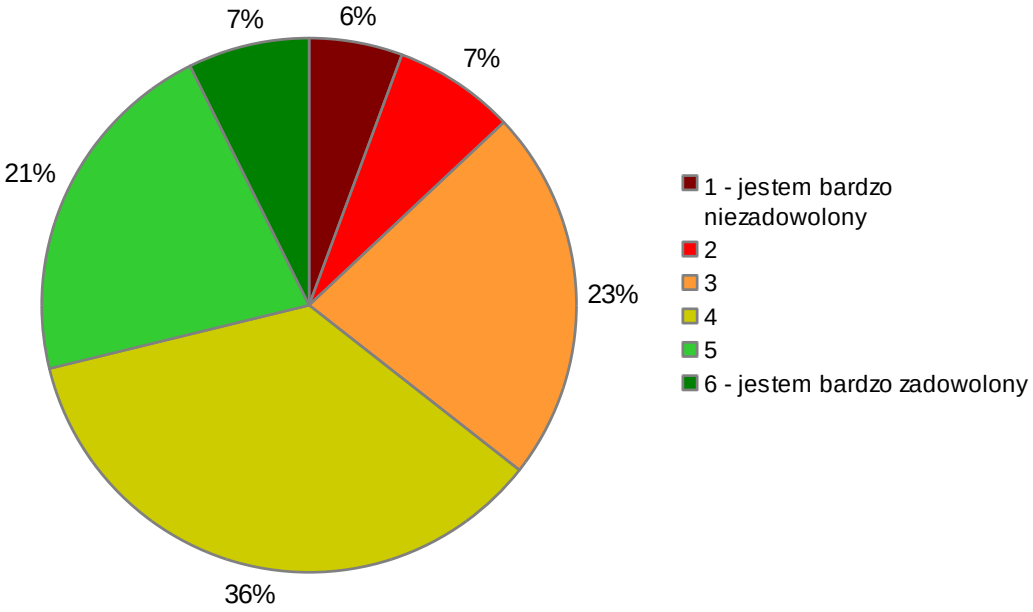

Źródło: badania własne (n=177).

W przypadku oceny oferty spędzania wolnego czasu na obszarze objętym badaniem dominowała grupa respondentów mająca problem z precyzyjnym określeniem oceny (ponad połowa respondentów wskazała na kategorie neutralne). Wśród wyrazistych odpowiedzi dominują osoby zadowolone (28% wskazań) nad zadowolonymi (13% wskazań).

Uczestnicy wywiadów zogniskowanych wskazywali, że nawet w najmniejszych miejscowościach „dużo się dzieje, a prawie każdy znajdzie coś dla siebie". Podkreślano tutaj raczej niezadowalający stopień wykorzystania przez mieszkańców już istniejącej oferty. Jako potencjalne przyczyny negatywnych ocen badanych wskazywano „malkontenctwo" oraz zwiększenie ich wymagań, wynikające z bliskości Olsztyna (którego oferta jest w tym zakresie oczywiście dużo bardziej rozwinięta). Uczestnicy FGI wskazywali na konieczność zwiększenie ilości działań skierowanych do dzieci i młodzieży, ale także seniorów.

Wykres 19. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do ochrony środowiska naturalnego

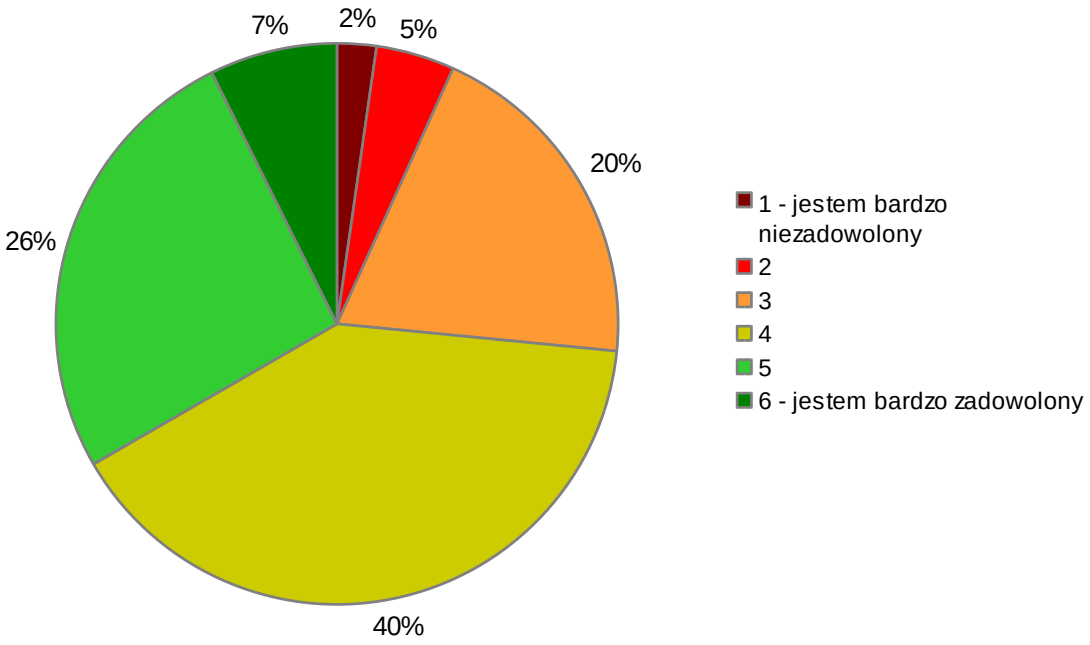

Źródło: badania własne (n=177).

Wyniki badań wskazują, że w obszarze ochrony środowiska naturalnego większość badanych (73%) wskazała odpowiedzi pozytywne. Grupa wyraźnie niezadowolonych stanowi tym razem 7% badanych.

Osoby, które wzięły udział w wywiadach zogniskowanych podkreślały, że obszar LGD jest terenem o dużych walorach środowiskowych i stosunkowo niskim stopniu skażenia (czy nawet zagrożenia skażeniem). Wskazywano tutaj na liczne działania edukacyjne i inwestycyjne, związane chociażby z segregacją odpadów, racjonalnym wykorzystaniem energii, czy możliwościom jakie daje tworzenie systemów pozyskiwania energii odnawialnej. Wielokrotnie padało także sformułowanie, że „w temacie ochrony środowiska najważniejsza jest świadomość mieszkańców".

Zsumowane wyniki oceny mieszkańców w poszczególnych kategoriach prezentuje poniżej przedstawiony wykres.

Wykres 20. Zadowolenie w poszczególnych obszarach funkcjonowania badanych społeczności

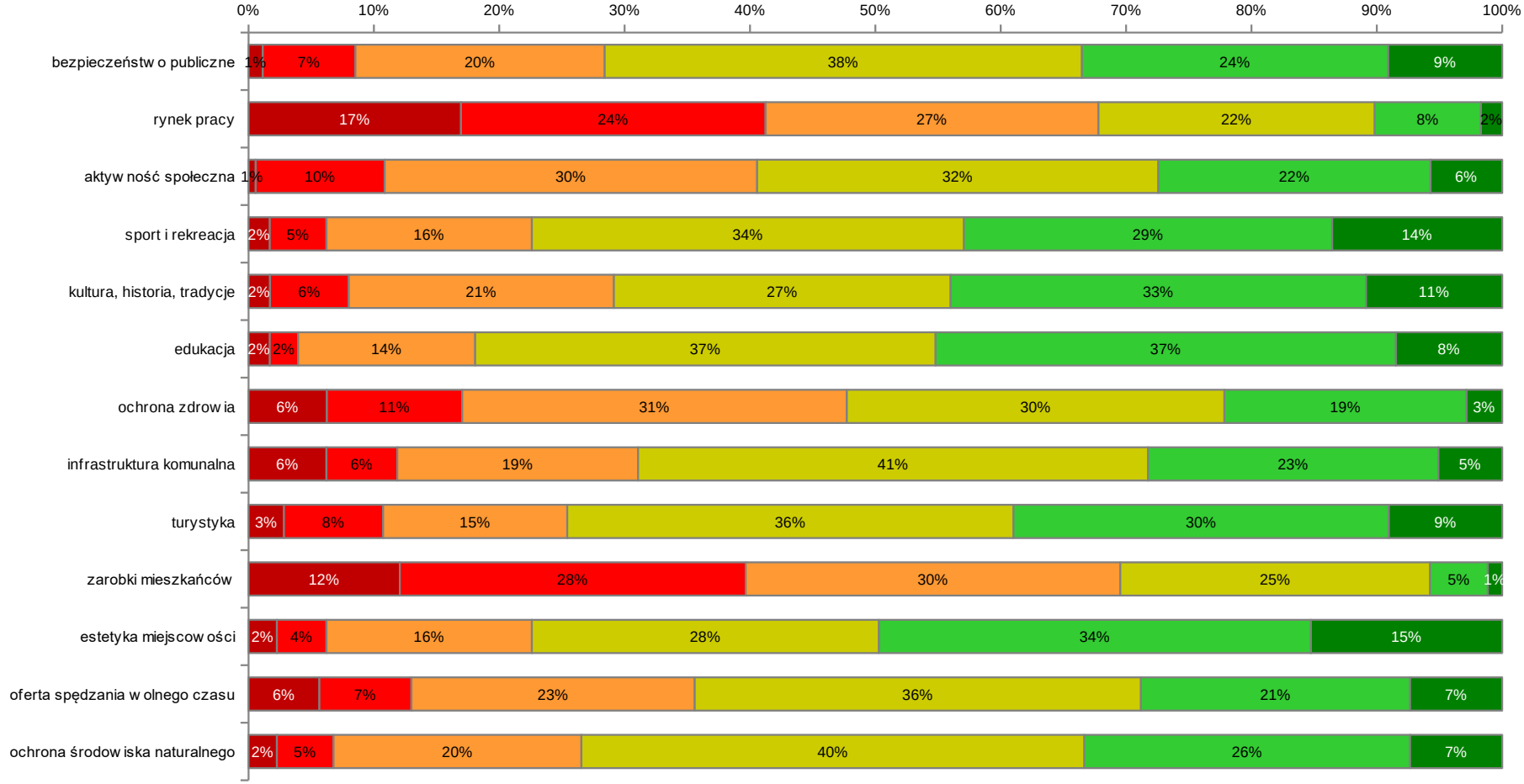

Źródło: badanie własne (n=174-177).

Odpowiedź na pytania o zmiany w poszczególnych obszarach funkcjonowania miejscowości komplikują nam nieco obraz sytuacji. Optymizm rozwojowy mieszkańców załamuje się w dwóch wypadkach. Bardzo źle oceniany jest obszar rynku pracy i zarobków mieszkańców. Wyraźnie widać, że element ten stanowi w tej chwili największą bolączkę badanego obszaru. Stosunkowo gorzej niż średnia zostały też ocenione takie elementy jak: ochrona zdrowia i aktywność społeczna.

W ten sposób mieszkańcy stworzyli mapę problemową obszaru. Ogólnie optymistyczni i zadowoleni z zamieszkania w określonych miejscowościach podkreślają jednak problemy ekonomiczne oraz częściowo infrastrukturalne związane z funkcjonowaniem w danym regionie. Wydaje się, że aktywność zarówno sektora publicznego, jak i organizacji pozarządowych powinna zostać ukierunkowana właśnie na te obszary.

Także analizy bazujące na zmiennych ilościowych podkreślają zaobserwowaną zależność. Dwa wymienione wcześniej obszary funkcjonowania mieszkańców na terenie gmin objętych badaniem wyraźnie ciążą w dół.

Reasumując, jeszcze raz należy podkreślić – pomimo wysokiej satysfakcji z życia na terenie objętym badaniem, czynniki ekonomiczne oceniane są bardzo nisko. Widać tu rozdźwięk pomiędzy subiektywnym, ogólnym zadowoleniem z życia a jego kluczowymi elementami.

Wykres 21. Średnia ocena dla poszczególnych kategorii tematycznych

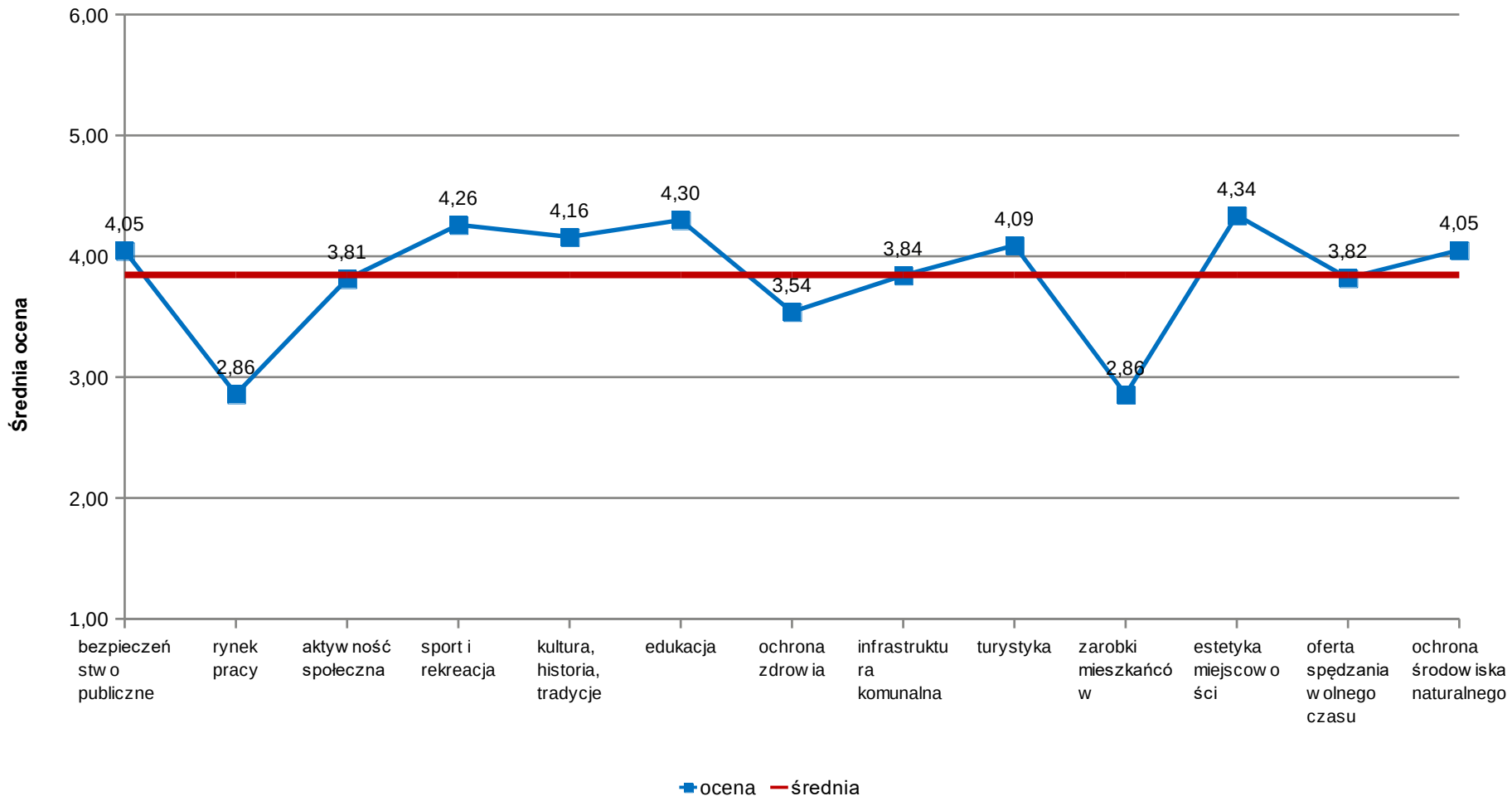

Źródło: badanie własne (n=174-177).

W przypadku oceny stopnia zadowolenia w poszczególnych dziedzinach tematycznych, podobnie, jak w pierwszym pytaniu, wystąpiły różnice związane z miejscem zamieszkania respondenta.

Osoby zamieszkujące teren dwóch gmin, wchodzących w skład LGD, Barczewa i Stawigudy ocenili poszczególne obszary tematyczne lepiej niż wynikałoby ze średniej dla całego obszaru. Należy tu przypomnieć, że także w pytaniu dotyczącym ogólnego zadowolenia z życia, mieszkańcy tych dwóch gmin wystawili najwyższe noty.

Mieszkańcy gminy Barczewo stosunkowo lepiej ocenili 8 z 13 kategorii tematycznych. Były to: bezpieczeństwo publiczne, rynek pracy, aktywność społeczna, sport i rekreacja, ochrona zdrowia, infrastruktura komunalna, turystyka i zarobki mieszkańców. Szczególnie wyraźna jest w przypadku tej gminy różnica w postrzeganiu rynku pracy. Respondenci z terenu gminy Barczewo ocenili średnio tę kategorię na 4,00, podczas gdy średnia ocena dla całego obszaru wyniosła zaledwie 2,86.

Także mieszkańcy gminy Stawiguda wystawili znacząco wyższe noty w 8 z 13 kategorii. W tym przypadku były to: rynek pracy, aktywność społeczna, infrastruktura komunalna, turystyka, zarobki mieszkańców, estetyka miejscowości, oferta spędzania czasu wolnego i ochrona środowiska naturalnego. Także w tej gminie szczególnie duża różnica dotyczyła oceny rynku pracy (ale zbliżoną wielkością rozbieżność można też zauważyć w przypadku oceny zarobków mieszkańców). Warto tu zwrócić uwagę, że średnia ocena estetyki miejscowości wyniosła aż 5,07 pkt (najwyższy uzyskany wynik w badaniu).

Respondenci z trzech kolejnych gmin (Olsztynka, Biskupca i Sorkwit) oceniali poszczególne kategorie w sposób zbliżony do średniej dla całego obszaru. Wśród mieszkańców Biskupca w dwóch kategoriach średnia ocen odbiegła znacząco w dół – dotyczyły one oceny rynku pracy i zarobków mieszkańców. Także wśród respondentów z terenu gminy Sorkwity dwie kategorie zostały ocenione szczególnie nisko. W tym przypadku dotyczyło to jednak edukacji i estetyki miejscowości.

Dwie ostatnie gminy objęte badaniem – Kolno i Purda – charakteryzowały szczególnie niskie oceny w większości zaproponowanych kategorii tematycznych. Mieszkańcy gminy Kolno znacznie poniżej średniej ocenili aż 10 z 13 kategorii (wynik zbliżony do danych dla całego obszaru udało się osiągnąć jedynie w przypadku bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i zarobków mieszkańców). Największe odchylenie od średniej można zaobserwować w przypadku oceny sportu i rekreacji, turystyki, infrastruktury komunalnej, oferty spędzania czasu wolnego oraz ochrony środowiska naturalnego (w tych kategoriach różnice w średniej ocen przekroczyły 1 punkt).

Respondenci z terenu gminy Purda znacznie gorzej ocenili 11 kategorii. W przypadku tej gminy wyniki zbliżone dla całej próby pojawiły się wyłącznie w odniesieniu do edukacji i estetyki miejscowości. Największe różnice w ocenach wystąpiły w przypadku oferty spędzania czasu wolnego, turystyki i ochrony środowiska naturalnego (przekraczały 1 punkt).

Należy tu podkreślić spójność ocen respondentów dotyczących ogólnego zadowolenia z życia i oceny poszczególnych jego wymiarów na poziomie gmin. Te, które uzyskały najwyższą średnią w pytaniu pierwszym, powtórzyły tutaj swój wynik (Stawiguda i Barczewo). Podobnie było z gminami, które w obu pytaniach uzyskały wyniki zbliżone do średniej (Biskupiec, Olsztynek, Sorkwity) oraz tymi, które swoją sytuację oceniają stosunkowo gorzej (Kolno i Purda).

W trakcie wywiadów zogniskowanych uczestnicy zwracali uwagę, że różnice w ocenie stopnia zadowolenia z poszczególnych kategorii tematycznych wynikają zapewne z tych samych uwarunkowań, które opisano już w przypadku pierwszego pytania. Kluczowe znaczenie zdaje się mieć skomunikowanie z Olsztynem, stopień rozwoju lokalnego rynku pracy oraz wysokość dochodów poszczególnych gmin.

Wysokie wyniki Stawigudy i Barczewa oraz niskie oceny w Purdzie i Kolnie były zgodne z oczekiwaniami większości uczestników wywiadów FGI. Ponownie zwrócono uwagę na stosunkowo niski wynik wśród mieszkańców gminy Biskupiec (uczestnicy z terenu innych gmin postrzegają tamtejszy rynek pracy i zarobki mieszkańców jako lepsze od średniej dla całego obszaru).

W trakcie wywiadu w Sorkwitach podkreślano, że niezrozumiałe są niskie oceny edukacji i estetyki miejscowości (w opinii uczestników ich placówki edukacyjne powinny zostać ocenione dużo lepiej, wskazywano też na znaczną poprawę estetyki miejscowości w ostatnich latach).

Mieszkańcy gminy Purda podkreślali, że kluczowym elementem dla rozwoju ich gminy w najbliższych latach będzie budowa obwodnicy Olsztyna, która przebiegać będzie przez teren tej gminy. Poprawi ona znacznie bezpieczeństwo drogowe i skomunikowanie gminy z resztą regionu, ale także umożliwi powstanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w pobliżu planowanych zjazdów z obwodnicy.

W trakcie wywiadu w gminie Kolno podkreślano też problemy, które związane są z licznymi wsiami popegeerowskimi, w których zapóźnienia infrastrukturalne są szczególnie duże. Dodatkowo w opinii uczestników mieszkańcy tych miejscowości mają problemy ze znalezieniem (legalnego) zatrudnienia i niechętnie biorą udział w różnych inicjatywach społecznych i kulturowych.

Podsumowanie: ocena stopnia zadowolenia w poszczególnych kategoriach tematycznych wskazuje na trzy zasadnicze bolączki obszaru: rynek pracy, zarobki mieszkańców i ochronę zdrowia. Stosunkowo dobrze oceniono za to estetykę miejscowości, edukację oraz sport i rekreację. Należy pamiętać, że w ocenach wystąpiło znaczne zróżnicowanie w zależności od gminy, na terenie której zamieszkuje respondent.

Kolejne pytanie dotyczyło zmian w poszczególnych dziedzinach życia na przestrzeni ostatnich 5 lat. Ankietowani mieli do wyboru następujące odpowiedzi: „sytuacja się pogorszyła", „sytuacja nie zmieniła się znacząco", „sytuacja się poprawiła".

W opinii badanych obszary, w których sytuacja pogorszyła się w ostatnich latach to przede wszystkim:

- rynek pracy (36% wskazań),
- zarobki mieszkańców (34% wskazań),
- ochrona zdrowia (23% wskazań).

Te trzy obszary zostały najniżej ocenione w poprzednim pytaniu (uzyskały najniższe średnie ocen wśród badanej próby). W tym pytaniu uzyskały największy odsetek wskazań na odpowiedź „sytuacja się pogorszyła" i jednocześnie najmniej osób wskazało na odpowiedź „sytuacja się poprawiła" (było to odpowiednio zaledwie 17%, 18% i 11% badanych). Problemy ekonomiczne i związane z ochroną zdrowia w opinii badanych nasiliły się jeszcze w ostatnich latach.

Z drugiej strony, obszarami tematycznymi, w przypadku których respondencie odnotowali znaczącą poprawę są:

- estetyka miejscowości (71% wskazań),
- sport i rekreacja (64% wskazań),
- oferta spędzania czasu wolnego (56% wskazań),
- ochrona środowiska naturalnego (53% wskazań),
- kultura, historia, tradycje (50% wskazań),
- turystyka (50% wskazań).

Są to tematy szczególnie silnie akcentowane w LSR, a uzyskane wyniki pokazują, że mieszkańcy obszaru zauważają istotną poprawę w tym zakresie.

Za obszary tematyczne, w których panuje swoista stagnacja można uznać (na podstawie liczby odpowiedzi „sytuacja nie zmieniła się znacząco"):

- ochronę zdrowia (59% wskazań),
- bezpieczeństwo publiczne (57% wskazań),
- zarobki mieszkańców (55% wskazań),
- edukację (53% wskazań).

Wykres 22. Ocena dynamiki zmian w odniesieniu do poszczególnych kategorii tematycznych

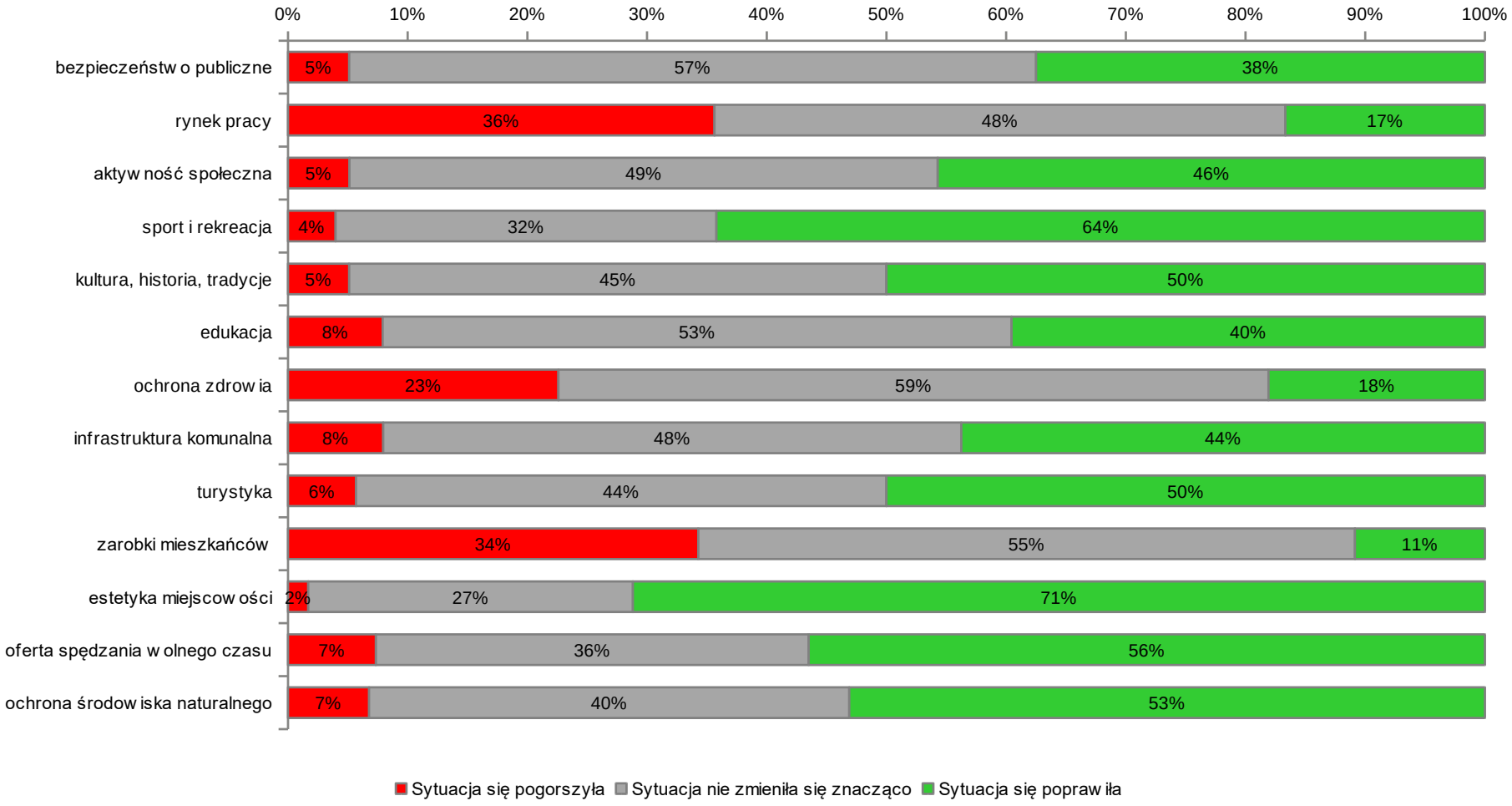

Źródło: badanie własne (n=174-177)

Uzyskane wyniki były zasadniczo zgodne z opiniami uczestników wywiadów zogniskowanych. Kilkukrotnie zwrócono uwagę, że ocena zmian w przypadku turystyki powinna być bardziej pozytywna (większy odsetek osób wskazujący odpowiedź „sytuacja poprawiła się"). Podobną opinię wyrażono też dwukrotnie w odniesieniu do infrastruktury komunalnej.

Podsumowanie: Ponownie jako główne bolączki obszaru wskazano rynek pracy, zarobki mieszkańców i ochronę zdrowia. Za silne strony obszaru można zaś uznać estetykę miejscowości oraz sport i rekreację, jako dziedziny, które w ostatnich latach uległy największej poprawie. Odpowiedzi respondentów są tutaj spójne z wcześniej omówionymi wynikami.

Aby ustalić wagę poszczególnych kategorii w planowaniu rozwoju obszaru respondenci mieli za zadanie wskazać priorytetowe obszary działań, które wymagają natychmiastowej interwencji (każdy respondent mógł ich wskazać maksymalnie 5). Poproszono ich o wybór najpilniejszych spośród 13 kategorii. Na etapie konstrukcji narzędzia przyjęto bowiem założenie, że niska ocena danej kategorii nie oznacza jeszcze automatycznie potrzeby dokonywania istotnych interwencji w tym zakresie. Ze względu na ograniczone środki finansowe, dostępne w ramach LSR, konieczne jest ustalenie dziedzin, które mieszkańcy postrzegają jako wymagające najpilniejszego wsparcia.

Wykres 23. Priorytetowe obszary działań (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%).

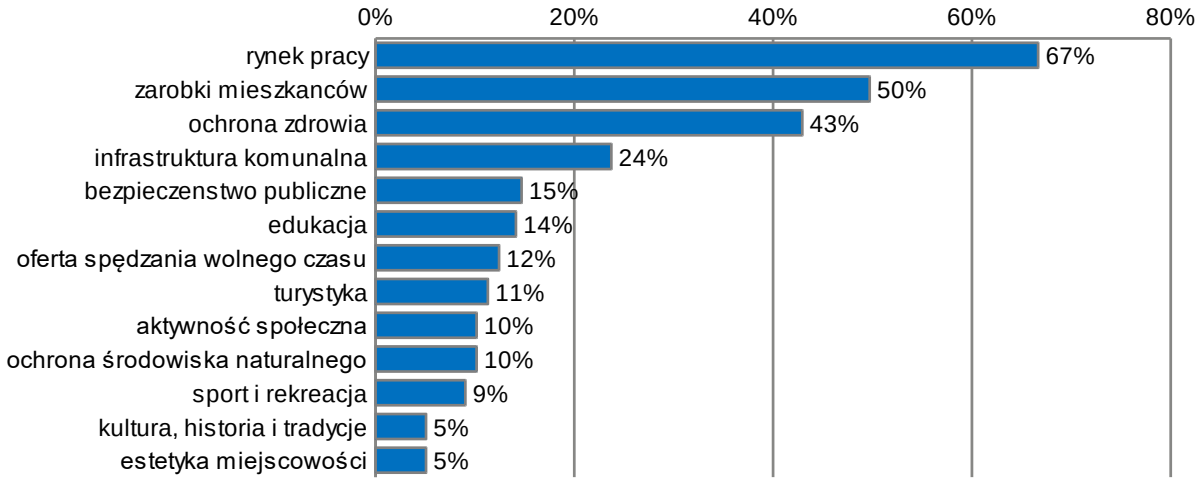

Źródło: badania własne (n=177).

W pytaniu o kierunki najpilniejszych działań 67% respondentów wskazało na rynek pracy, a 50% na poprawę zarobków. Wyraźnie wskazuje to na ekonomiczne priorytety mieszkańców regionu. Bardzo wysoki odsetek oczekuje też interwencji w zakresie ochrony zdrowia. W dalszej kolejności mieszkańcy oczekują działań w zakresie:

- infrastruktury komunalnej,
- bezpieczeństwa publicznego,
- edukacji,
- oferty spędzania wolnego czasu.

Na podstawie analizy odpowiedzi na to pytanie można stwierdzić, że w oczach mieszkańców najmniej istotne (w momencie badania) były inwestycje związane z kulturą, historią i tradycjami, a także estetyką miejscowości.

Szczegółowe analizy odpowiedzi respondentów ukazały istotne różnice ze względu na płeć. Tak duże zróżnicowanie wewnętrzne badanej populacji może świadczyć o niedostosowaniu aktualnej oferty obszaru (w poszczególnych dziedzinach tematycznych) do potrzeb przedstawicieli danej płci.

Wykres 24. Priorytetowe obszary działań a płeć

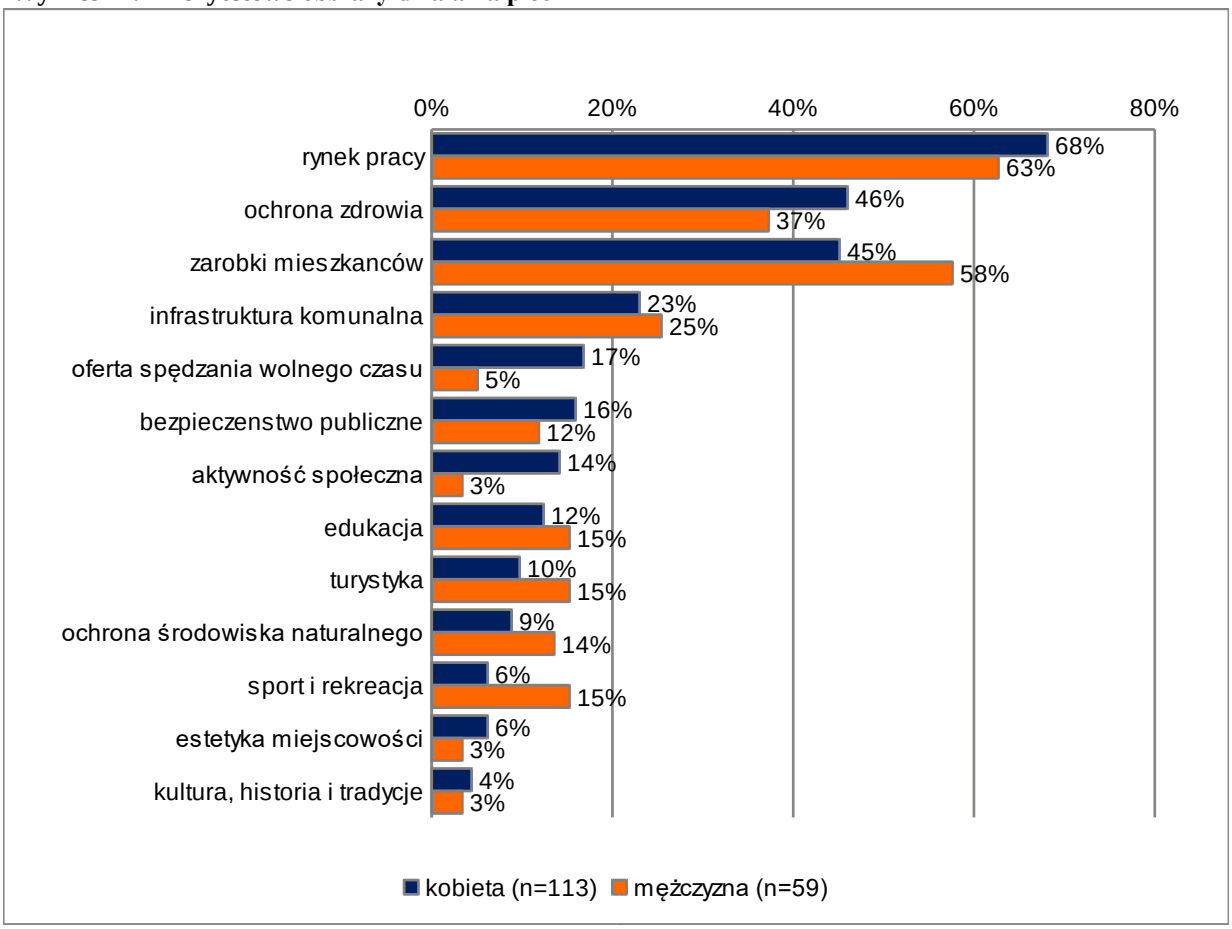

Źródło: badania własne (n=172).

Zdecydowane różnice między ocenami Pan i Panów widać w kilku kategoriach, a mianowicie: oferta spędzania wolnego czasu, aktywność społeczna, zarobki mieszkańców oraz sport i rekreacja. Jeśli chodzi o ofertę spędzania wolnego czasu, zdecydowanie częściej kobiety wskazały tę dziedzinę jako ważny element dalszych działań. Takie samo zdanie Panie miały przy aktywności społecznej (3% wskazań mężczyzn, a aż 14% wskazań kobiet), natomiast mężczyźni stosunkowo większą wagę przywiązują do zarobków oraz sportu i rekreacji.

W trakcie wywiadów zogniskowanych uczestnicy wskazywali, że różnice te związane są innymi preferencjami dotyczącymi spędzania wolnego czasu przez kobiety i mężczyzn na terenie LGD. Panie znacznie częściej uczestniczą w inicjatywach społecznych i wydarzeniach kulturalnych. Dla Panów szczególne znaczenie ma zaś sport i wysokość uzyskiwanego dochodu.

Kolejną zmienną silnie różnicującą odpowiedzi w tym pytaniu okazałą się przynależność do organizacji trzeciego sektora. Wśród lokalnych działaczy społecznych częściej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na konieczność pilnych działań w zakresie turystyki i ochrony środowiska naturalnego. Badani, którzy nie działają społecznie znacznie częściej zaś podkreślali wagę oferty rynku pracy oraz zarobków mieszkańców.

Wykres 25. Priorytetowe obszary działań a przynależność do organizacji III sektora (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%)

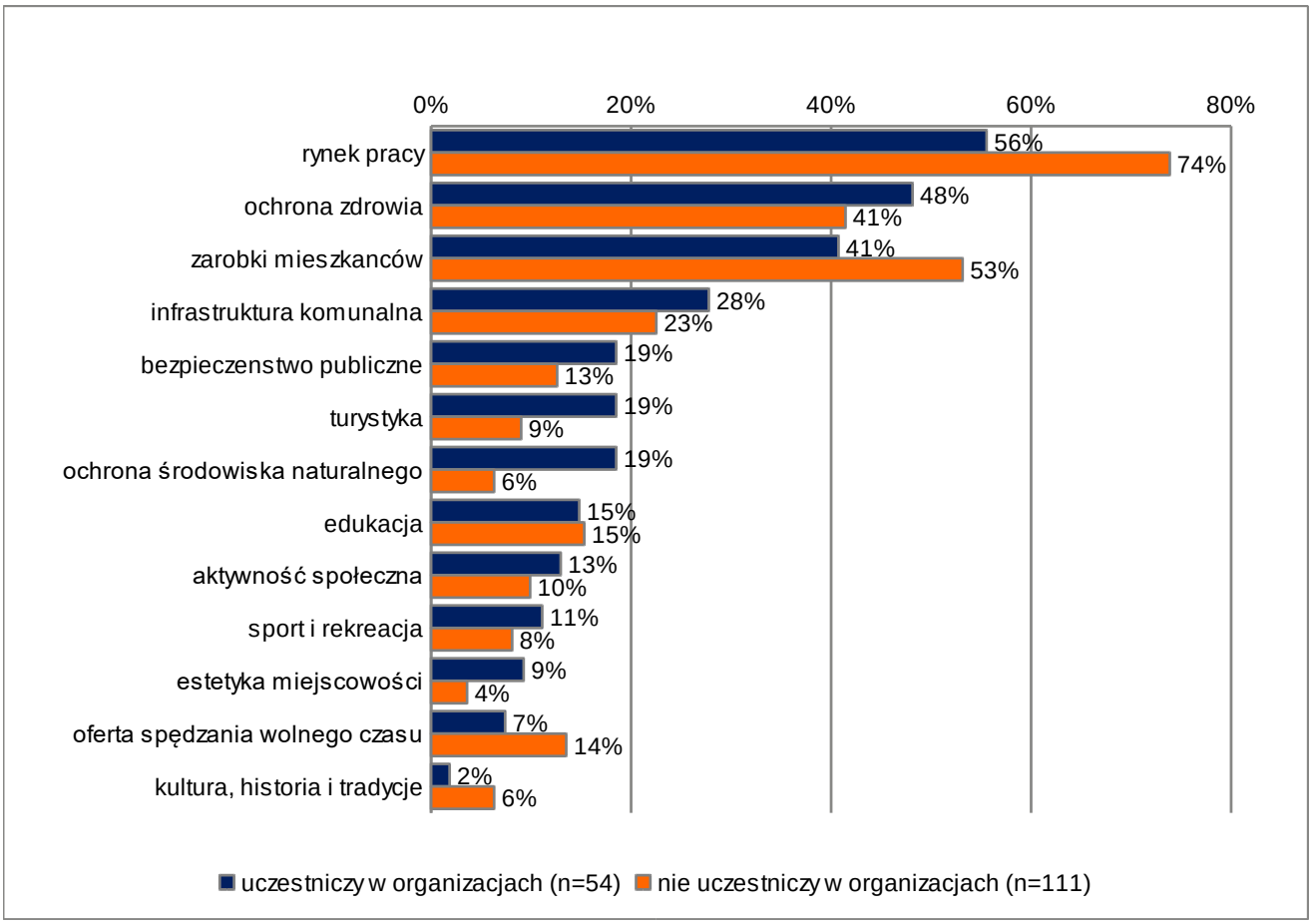

Źródło: badania własne (n=165)

Podsumowanie: analiza poszczególnych obszarów tematycznych wskazuje, że najpilniejsze w oczach mieszkańców są działania w dziedzinie rynku pracy, zarobków mieszkańców i ochrony zdrowia. Stosunkowo często pojawiały się też wskazania dotyczące infrastruktury komunalnej. Wśród badanych można zauważyć różnice w priorytetach rozwojowych związane z płcią i faktem działalności w organizacjach trzeciego sektora.

3.3 Oczekiwane działania

Opinie mieszkańców na temat preferowanych obszarów priorytetowych zostały uszczegółowione poprzez blok pytań dotyczących konkretnych działań, których oczekują mieszkańcy.

Pierwsze pytanie z tego bloku było pytaniem półotwartym z listą 37 przykładowych działań, które realizowane były do tej pory w ramach LSR lub zostały zgłoszone jako pożądane w przyszłości. Każdy respondent mógł wskazać maksymalnie 10 odpowiedzi, które jego zdaniem są najbardziej potrzebne mieszkańcom

Wykres 26. Oczekiwane inwestycje (według liczby wskazań)

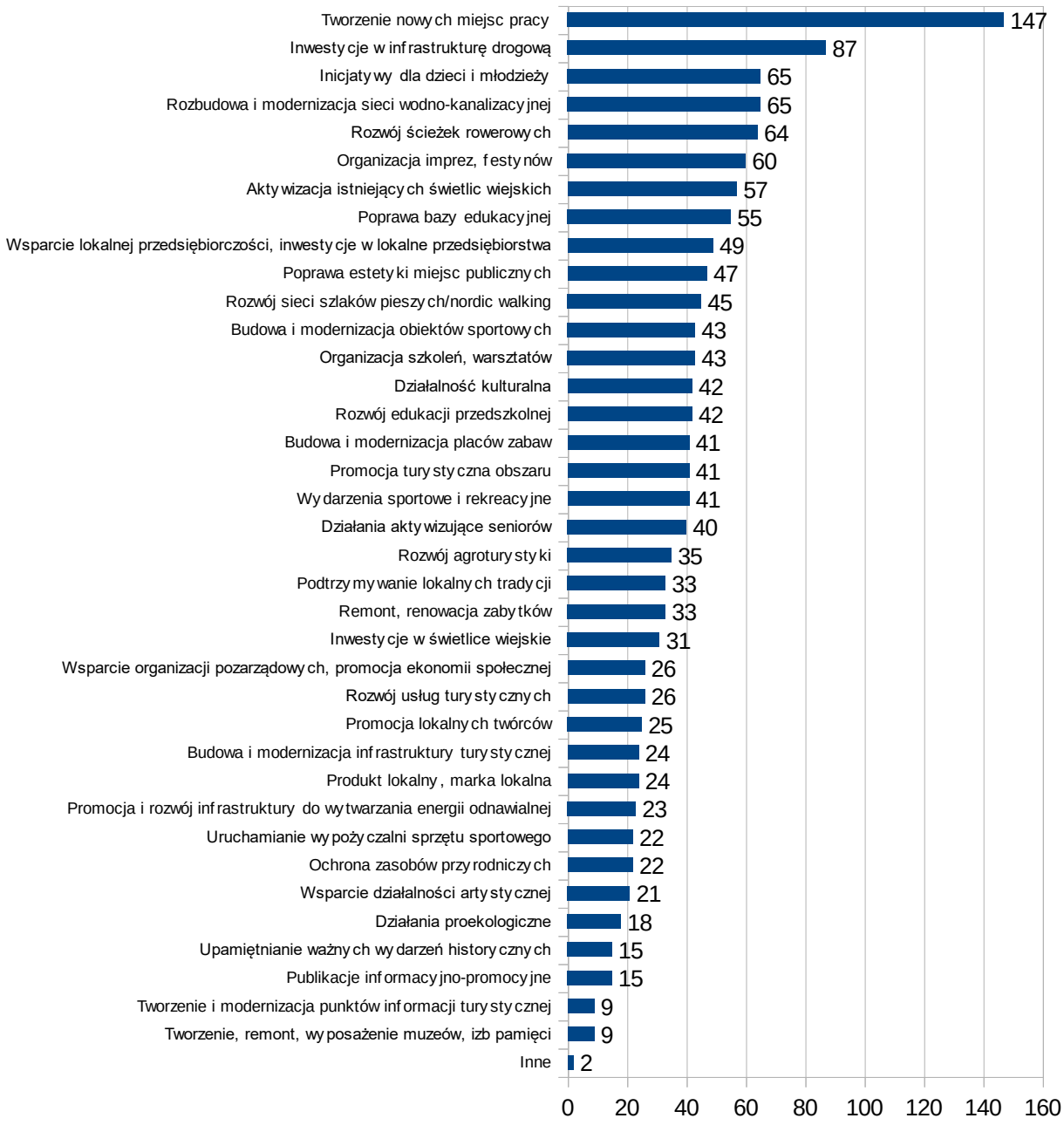

Źródło: badanie własne (n=177).

Jako najpilniejsze działania respondenci wskazali przede wszystkim tworzenie nowych miejsc pracy (147 wskazań) oraz inwestycje w infrastrukturę drogową (87 wskazań). Ponad 60 osób wybrało także inicjatywy dla dzieci i młodzieży, rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej, rozwój ścieżek rowerowych oraz imprezy i festyny. Najrzadziej proponowano podjęcie działań w zakresie tworzenia i modernizacji punktów informacji turystycznej oraz tworzenia, remontu i wyposażenia muzeów i izb pamięci.

Także na poziomie konkretnych działań respondenci wykazują się silną orientacją ekonomiczną, wyrażającą się silną potrzebą podjęcia działań w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. Tym niemniej katalog niezbędnych działań i inwestycji został określony dość szeroko.

W celu lepszego unaocznienia oczekiwań mieszkańców najczęstsze odpowiedzi pogrupowano w trzy zasadnicze bloki:

- przedsiębiorczość,

- infrastruktura,
- aktywizacja.

Tabela 2. Oczekiwane inicjatywy w podziale na bloki: przedsiębiorczość, infrastruktura i aktywizacja

Przedsiębiorczość		**Infrastruktura**		**Aktywizacja**	
Kategoria:	**Liczba wskazań**	**Kategoria:**	**Liczba wskazań**	**Kategoria:**	**Liczba wskazań**
Tworzenie nowych miejsc pracy	147	Inwestycje w infrastrukturę drogową	87	Inicjatywy dla dzieci i młodzieży	65
Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, inwestycje w lokalne przedsiębiorstwa	49	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej	65	Organizacja imprez, festynów	60
Rozwój agroturystyki	35	Rozwój ścieżek rowerowych	64	Aktywizacja istniejących świetlic wiejskich	57
Rozwój usług turystycznych	26	Poprawa bazy edukacyjnej	55	Organizacja szkoleń, warsztatów	43
Produkt lokalny, marka lokalna	24	Poprawa estetyki miejsc publicznych	47	Działalność kulturalna	42
RAZEM:	**281**	**RAZEM:**	**318**	**RAZEM:**	**267**

Źródło: badania własne (n=177).

W tabeli powyżej zsumowano liczbę wskazań na 5 najczęściej wybieranych odpowiedzi w każdym z przyjętych bloków. Widać wyraźnie, że przy uwzględnieniu „lokat" kolejnych odpowiedzi z danej kategorii, słabnie przewaga działań z zakresu przedsiębiorczości, a na prowadzenie wychodzą działania o charakterze infrastrukturalnym.

Drugie pytanie w tym bloku miało charakter otwarty. Respondentów poproszono o wskazanie maksymalnie 5 lokalnych projektów, którym należałoby przyznać wsparcie. Próba odnalezienia wspólnych elementów wskazuje na: infrastrukturę drogową, komunalną, wodno-kanalizacyjną, tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizację bezrobotnych. Proponowane rozwiązania często oscylują wokół sfery ekonomicznej i wzmocnienia lokalnego rynku pracy. Drugą silnie ujawniającą się potrzebą są działania o charakterze inwestycyjnym w zakresie dróg, ścieżek, sieci wodno-kanalizacyjnej, ale także infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Widać tutaj wyraźnie, że odpowiedzi respondentów w różnych blokach są spójne i logicznie powiązane, a proponowane działania stanowią odbicie problemów trapiących badane społeczności.

W zaprojektowanym narzędziu przewidziano także selekcję negatywną. W kolejnym pytaniu otwartym badani zostali poproszeni o wskazanie ewentualnych działań, które nie powinny być wspierane ze środków unijnych. Chodziło o sprawdzenie, jakie projekty (w opinii mieszkańców) nie powinny już otrzymywać wsparcia finansowego w kolejnych latach.

Kategorie działań, które oceniono negatywnie prezentują się w sposób zdecydowanie bardziej zaskakujący. Przede wszystkim trzeba podkreślić fakt zmęczenia mieszkańców kolejnymi szkoleniami, wydarzeniami promocyjnymi organizowanymi ze środków UE. Należy też zwrócić uwagę na pojawiające się głosy o potrzebie ograniczenia finansowania publikacji informacyjnych i promocyjnych, a także działań skierowanych do seniorów. Kolejny raz widać w tym bardzo inwestycyjne, ekonomiczne nastawienie badanych. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że mogą oni nie być w stanie powiązać efektów działań miękkich z trajektoriami rozwoju miejscowości.

Podsumowanie: na poziomie konkretnych działań respondenci wyraźnie oczekują inicjatyw związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, inwestycji infrastrukturalnych oraz działań aktywizacyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży). Po raz kolejny ujawnia się silne skoncentrowanie na problemach lokalnego rynku pracy. Badani najmniejszą wagę przykładają do organizacji szkoleń i imprez.

3.4 Lokalni aktorzy

Kolejne pytanie dotyczyło oceny tego, kto zdaniem badanych działa na rzecz gminy. Respondenci mogli wskazać tutaj dowolną liczbę odpowiedzi. Rozkłady danych prezentuje wykres:

Wykres 27. Osoby/podmioty działające na rzecz rozwoju gminy (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%)

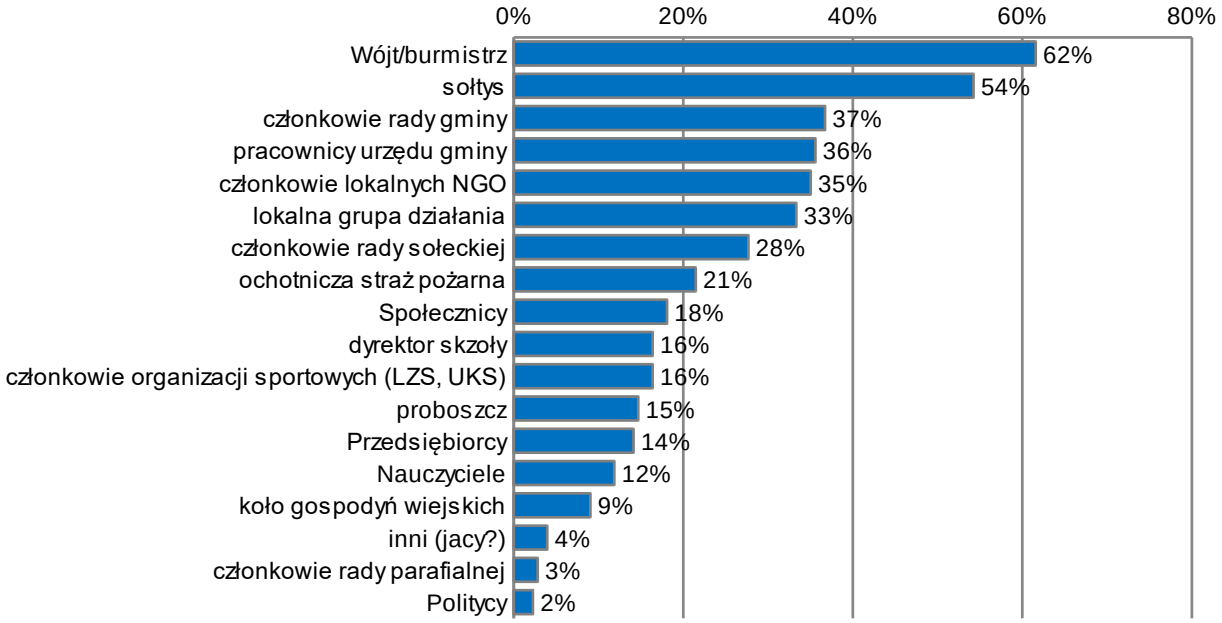

Źródło: badania własne (n=177).

Odpowiedzi na pytanie o działalność na rzecz obszaru ujawniają kolejną dość typową dla wszystkich obszarów wiejskich w Polsce zależność. Ich mieszkańcy wskazują na przedstawicieli władz publicznych i samorządu lokalnego jako głównych aktorów decydujących o sytuacji danej gminy. Jest to dość niepokojąca charakterystyka wskazująca na bierność obywateli delegujących działania na rzecz swoich społeczności lokalnych na rzecz instytucji i osób prawnie do tego zobligowanych. Wytwarza to także swoistą próżnię, w której poza przedstawicielami samorządu nie wskazuje się na instytucje, które mogłyby podjąć działania.

Warto w tym miejscu podkreślić dość znaczną ilość wskazań na lokalne organizacje pozarządowe (szczególnie zaś LGD[9]) – w tej sytuacji często pełnią one rolę ciał realizujących dodatkowe zadania samorządu, mogą jednak stanowić realną alternatywę, podmiotu, który może podjąć aktywność zauważaną przez obywateli. Zastanawiający jest bardzo słaby wyniki kół gospodyń wiejskich, które respondenci wskazywali rzadziej niż członków organizacji sportowych.

W kontekście pozostałych wyników badania szczególnie martwiący powinien być niski odsetek wskazań na przedsiębiorców. Wydaje się, że mieszkańcy z jednej strony oczekują istotnej poprawy na rynku pracy, z drugiej zaś nie doceniają wkładu, jaki w rozwój poszczególnych gmin wnoszą osoby prowadzące działalność gospodarczą i kreujące w dużym stopniu lokalną sferę gospodarczą.

W trakcie wywiadów zogniskowanych podkreślano wielokrotnie, ze działalność kół gospodyń wiejskich na tym terenie jest znikoma, co uczestnicy wiążą z powojennymi migracjami. Potwierdzono też ustaloną w badaniu tendencję, że podmiotami, które w opinii mieszkańców przede wszystkim powinny działań na rzecz rozwoju obszaru są instytucje publiczne.

Drugie pytanie w ramach tego bloku dotyczyło wskazania w lokalnych społecznościach grup, które w ramach LSR powinny być traktowane priorytetowo, do których przede wszystkim należy kierować wsparcie. Respondenci mogli

[9] Należy jednak pamiętać, że badanie realizowane było przez osoby zaangażowane w działalność LGD. Mogło to mieć wpływ na osiągnięty rezultat,

wskazać tutaj dowolną liczbę spośród zaproponowanych 13 kategorii. W kwestionariuszu przewidziano możliwość udzielenia odpowiedzi „żadna z grup nie powinna być preferowana, projekty mają służyć wszystkim mieszkańcom".

Wykres 28. Priorytetowi beneficjenci działań (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%)

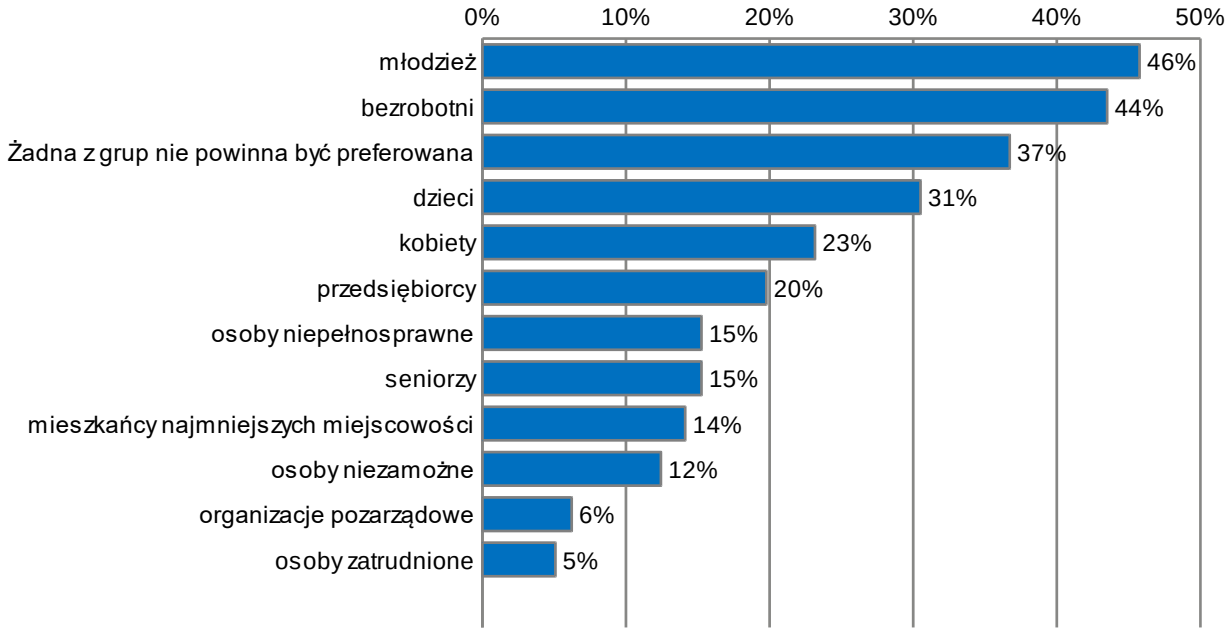

Źródło: badania własne (n=177).

W opinii badanych preferowana zdecydowanie powinna być młodzież (46% wskazań). Kolejną grupą są bezrobotni (44% wskazań). Następnie najbardziej popularna okazała się jednak odpowiedź, że „żadna z grup nie powinna być preferowana".

Co ciekawe, ekonomiczna orientacja badanych (bardzo wyraźna w poprzednich częściach) nie do końca przekłada się na wskazania dotyczące grup priorytetowych. W kontekście wcześniejszych wyników zaskakuje stosunkowo rzadkie wskazywanie przedsiębiorców, czy też niezamożnych mieszkańców, nadal jednak bezrobotni według ankietowanych powinni być grupą uprzywilejowaną.

W trakcie wywiadów zogniskowanych uczestnicy podkreślali potencjalne problemy z działaniami adresowanymi do osób bezrobotnych. W ich opinii jest to szczególnie „trudna" grupa odbiorców działań, której szerokiego wsparcia udzielają już instytucje rynku pracy i opieki społecznej. W takcie wywiadów FGI zgłoszono też wnioski o nadanie większej wagi działaniom skierowanym do organizacji pozarządowych, seniorów i osób niepełnosprawnych niż wynikałoby to z wyników badania ankietowego.

Kluczową rolę najmłodszych wzmacniają też wyniki dwóch pytań o siłę przywiązania do obszaru oraz perspektyw dla osób młodych w lokalnych społecznościach.

Wykres 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy chcesz aby Twoje dzieci/znane osoby młode pozostały w Twojej miejscowości?

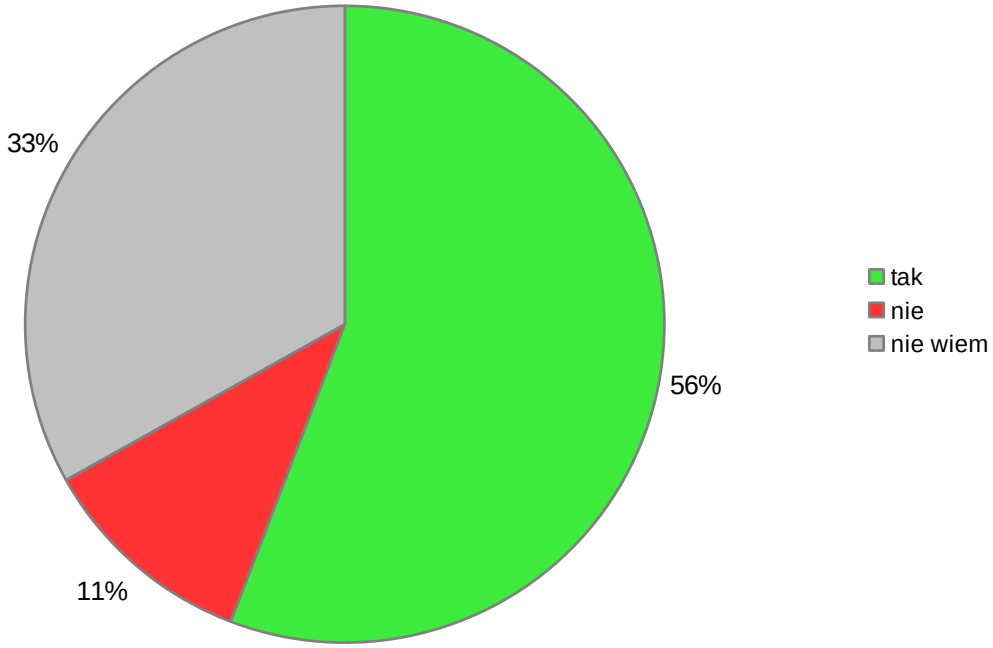

Źródło: badania własne (n=172).

Wykres 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Twoje dzieci/znane osoby młode planują pozostać w Twojej miejscowości?

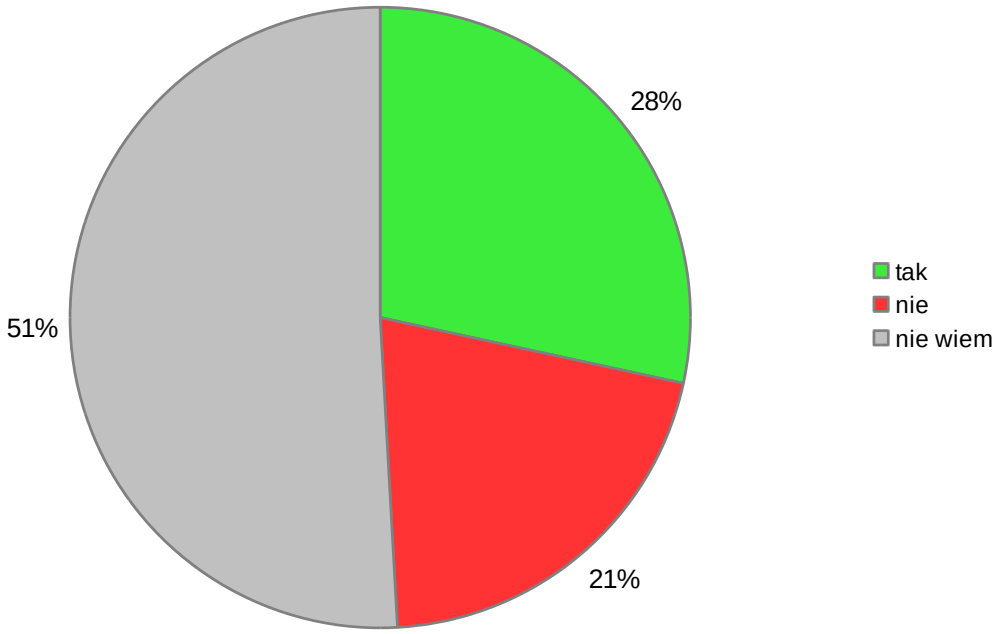

Źródło: badanie własne (n=169).

Odpowiedzi na pierwsze pytanie wskazują na duży stopień przywiązania respondentów do regionu. Większość z nich uznała, że młodzież powinna zostać na obszarze objętym badaniem. Oznacza to, że region, pomimo problemów ekonomicznych w opinii respondentów jest atrakcyjnym miejscem do życia. Brakuje oznak „syndromu uciekiniera" – chęci do podjęcia migracji.

Wzmacnia to także zobiektywizowane pytanie o losy młodzieży w badanej społeczności. Oczywiście, w tym wypadku powiększa się odsetek nie mający zdania – jednak wciąż większość badanych uznaje, że młodzież planuje zostać w gminach objętych badaniem. Z punktu widzenia rozwoju lokalnego za bardzo niepokojący należy jednak uznać fakt, że spośród osób, które odpowiedziały na to pytanie 21% badanych stwierdziło, że młodzi ludzie planują opuścić rodzinne miejscowości, ale aż 28% stwierdziło odwrotnie.

W tym wypadku nie dało się zaobserwować różnic pomiędzy gminami, płcią, statusem zawodowym czy przynależnością do stowarzyszeń. Respondenci dość zgodnie uznali, że młodzież jest potencjałem, w który warto inwestować, że warto najmłodszych zatrzymywać (szczególnie wobec wyraźnych obaw o ich plany migracyjne).

W trakcie wywiadów zogniskowanych wskazywano, że negatywne odpowiedzi na powyższe pytania może wynikać nie tyle z niskiej jakości życia na terenie LGD, co z rosnących aspiracji życiowych mieszkańców. Chcą, aby ich dzieci miały jak najlepsze życie, a to czeka głównie w miastach lub poza granicami kraju.

Podsumowanie: mieszkańcy postrzegają funkcjonariuszy publicznych jako głównych aktorów mających wpływ na rozwój obszaru. Takie delegowanie zadań rozwojowych wyłącznie na przedstawicieli władzy może w przyszłości przyczynić się do dalszej degradacji lokalnego trzeciego sektora i rozrostu „próżni społecznej". Za grupy wymagające wsparcia badani uznają młodzież i bezrobotnych. To do nich LGD powinna szczególnie ukierunkować swoje wsparcie.

3.5 Komunikacja

Ostatni blok pytań dotyczył komunikacji, sposobów pozyskiwania informacji o życiu społeczności lokalnej przez mieszkańców.

Wykres 32. Szczegółowe sposoby pozyskiwania informacji o społeczności lokalnej. Wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%

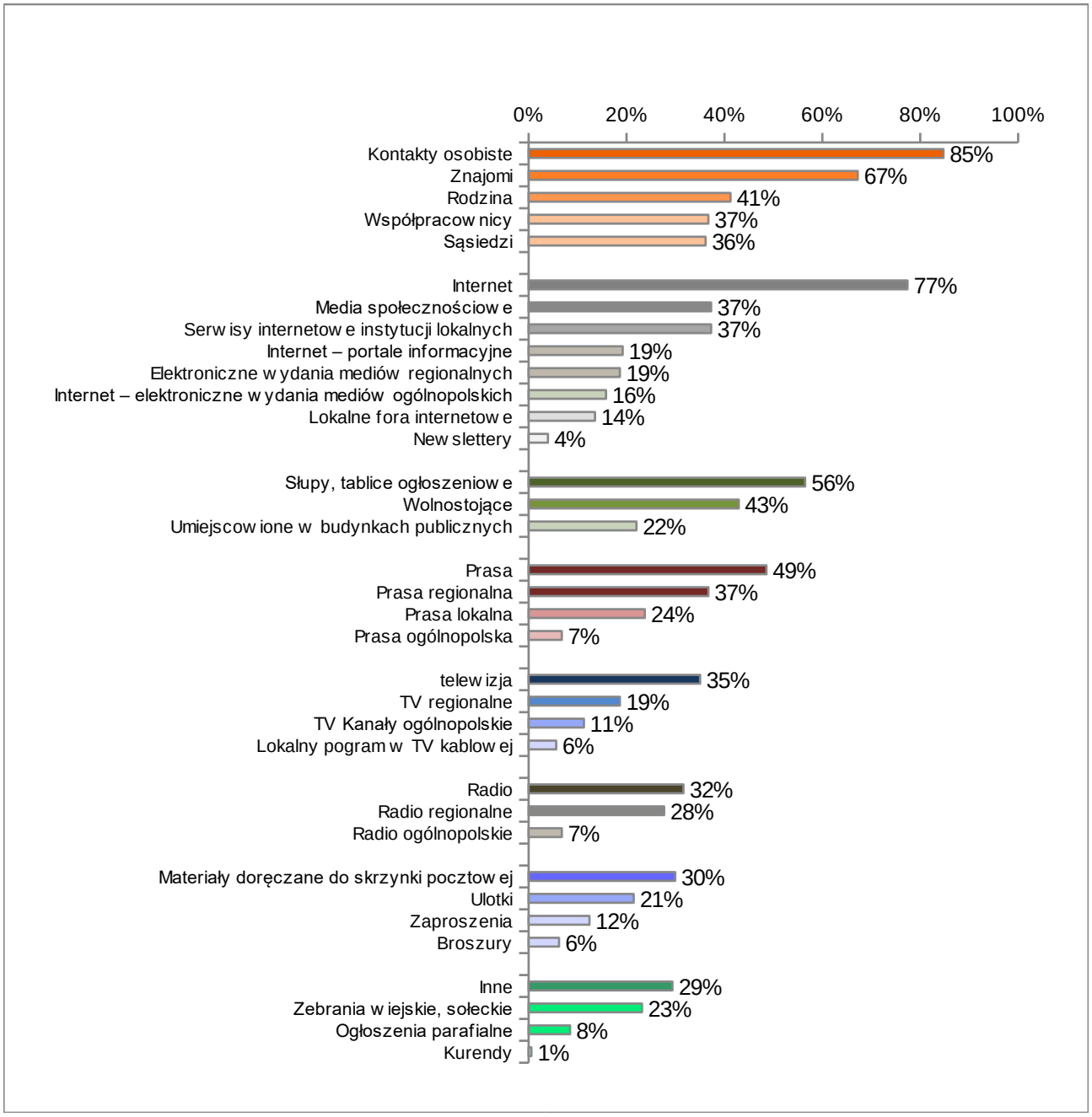

Źródło: badanie własne (n=177).

Bardzo ważnym kanałem komunikacji respondentów są nieformalne kontakty osobiste. Znajomi i rodzina stanowią podstawowe źródło informacji o zmianach, wydarzeniach ważnych dla społeczności lokalnej. Drugim kluczowym źródłem jest Internet, czyli wszelkiego rodzaju strony internetowe, fora internetowe, portale informacyjne itd. Słupy z ogłoszeniami są na kolejnej pozycji, a tuż za nimi gazety i gazetki funkcjonujące na poziomie gmin, powiatów i województwa. Stanowią one istotne źródło informacji o wydarzeniach w miejscowościach. Negatywnie ocenione zostały akcje informacyjne opierające się na broszurach, czy też newsletterach. Stosunkowo nisko oceniono też przydatność telewizji, jako źródła wiedzy o życiu lokalnej społeczności.

Wnioski z diagnozy obszaru:

Diagnoza obszaru przeprowadzona przez LGD objęła szereg problemów i zjawisk, spośród których powyżej przedstawiono najważniejsze obszary, w których działania LGD mogą wywołać zmianę (rynek pracy, turystyka, infrastruktura, aktywność społeczna, wykluczenie społeczne).

1. Główne problemy: niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej, wysoka stopa bezrobocia (szczególnie wśród kobiet), trudności finansowe sektora rybackiego, niskie zarobki mieszkańców, duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, duża liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego, liczne braki w infrastrukturze publicznej (turystycznej,

kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, społecznej, drogowej), niewystarczający poziom aktywności i integracji mieszkańców,.

2. Główne potrzeby: wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększania zarobków mieszkańców (w szczególności w sektorze rybackim), poprawa stanu infrastruktury publicznej, rozbudowa i poprawa atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego (w szczególności dla dzieci, młodzieży i seniorów), zwiększenie kompetencji i umiejętności mieszkańców obszaru, poprawa sytuacji osób wykluczonych (bezrobotnych, ubogich, niepełnosprawnych itd.), zwiększenie nakładów na promocję obszaru, wzmacnianie tożsamości lokalnej i silniejsza integracja społeczności.

3. Najważniejsze zasoby: walory przyrodnicze, atrakcyjny krajobraz w tym sieć rzek i jezior, liczne i zróżnicowane szlaki, zabytki i atrakcje, atrakcyjna lokalizacja, silne tradycje rybackie.

4. Potencjał obszaru: dynamiczny rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych, rozwój przedsiębiorczości i wzrost zainteresowania inwestorów wykorzystaniem potencjału wodnego obszaru, szeroka aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców z wykorzystaniem licznych podmiotów trzeciego sektora.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę LGD wybrała następujące główne obszary interwencji:

1. Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy – główna potrzeba wskazana przez mieszkańców obszaru, wynikająca także z danych statystycznych dotyczących skali bezrobocia.

2. Poprawa stanu infrastruktury – najczęstszy typ działań wskazywany przez mieszkańców w badaniu ankietowym, działanie jest niezbędne w kontekście pełnego wykorzystania lokalnych zasobów i rozwoju funkcji turystycznych obszaru.

3. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców – jeden z ważniejszych postulatów wynikający z badania ankietowego, działania podejmowane w tym zakresie pozwolą w pełni osiągnąć zakładane rezultaty w pozostałych dwóch obszarach interwencji.

Określono także główne grupy docelowe, szczególnie istotne dla wdrożenia LSR:

1. Przedsiębiorcy – tworzą miejsca pracy.
2. Instytucje publiczne – realizują projekty w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury.
3. Organizacje pozarządowe i lokalni liderzy – aktywizują mieszkańców, wykonują część zadań instytucji publicznych.
4. Społeczność rybacka – osoby prowadzące działalność w zakresie rybactwa lub akwakultury oraz zatrudnione w tych sektorach oraz członkowie ich rodzin, które podtrzymują tradycje rybackie obszaru.
4. Organizacje branżowe – w szczególności zrzeszające przedsiębiorców z sektora rybackiego oraz działających na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze LGD.
5. Osoby młode (do 40 roku życia) – grupa defaworyzowana, która ma ograniczone możliwości na rynku pracy ze względu na niewystarczające kwalifikacje i doświadczenie, stanowią znaczny odsetek osób bezrobotnych, często opuszczają obszar LGD, ponadto mieszkańcy w badaniu ankietowym wskazali, że należy szczególne działania skierować do tej grupy, aby powstrzymać odpływ mieszkańców z obszaru. W trakcie procesu konsultacji społecznych wielokrotnie zwracano także uwagę, że oferta różnego rodzaju zajęć, spotkań dla tej grupy jest bardzo ograniczona.
6. Osoby starsze (po 50 roku życia) - grupa defaworyzowana, która ma ograniczone możliwości na rynku pracy ze względu na nieaktualne kwalifikacje, zły stan zdrowia, stanowią znaczny odsetek osób bezrobotnych. Ponadto prognozy demograficzne wskazują na dynamiczny przyrost liczbowy tej grupy w najbliższych latach. W trakcie procesu konsultacji społecznych wielokrotnie zwracano także uwagę, że oferta różnego rodzaju zajęć, spotkań dla tej grupy jest bardzo ograniczona.
7. Kobiety – grupa defaworyzowana, stanowią szczególnie liczną grupę osób bezrobotnych, a mieszkańcy uznali w badaniu ankietowym, że należy jej zapewnić szczególne wsparcie.
8. Osoby niepełnosprawne – grupa defaworyzowana, której znacznie trudniej znaleźć i utrzymać zatrudnienie w wyniku różnego rodzaju problemów zdrowotnych. Ponadto przez liczne bariery architektoniczne nie mogą one w pełni korzystać z infrastruktury dostępnej na terenie LGD, często ze względu na swoją niepełnosprawność są także wykluczane społecznie.

Rozdział IV Analiza SWOT

Przeprowadzona diagnoza stała się podstawą do opracowania przez zespół roboczy projektu analizy SWOT, która następnie została poddana szeroko zakrojonym konsultacjom społecznym. Mieszkańcy zgłosili szereg własnych propozycji, które zostały zgromadzone i przekazane do analizy zespołu roboczego oraz omówione w trakcie jednego z warsztatów konsultacyjnych.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Niewielkie oddalenie od Olsztyna (stolica województwa, siedziba uczelni wyższych, Instytut Rybactwa Śródlądowego). 2. Duży potencjał przyrodniczy, obszar Zielonych Płuc Polski, 3. Duża liczba zabytków. 4. Licznie odwiedzający obszar turyści. 5. Korzystna struktura demograficzna. 6. Obecność instytucji otoczenia biznesu – podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, organizacje przedsiębiorców. 7. Rozbudowana sieć placówek edukacyjnych (szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne). 8. Duża liczba organizacji pozarządowych. 9. Liczne zbiorniki wodne i rzeki. 10. Bogate tradycje rybackie.	1. Słabo rozwinięta komunikacja publiczna. 2. Peryferyjne położenie w skali kraju. 3. Niewystarczające wykorzystanie istniejącej infrastruktury i potencjału turystycznego (braki w infrastrukturze turystycznej, towarzyszącej, braki w ofercie). 4. Brak kompleksowej, zintegrowanej promocji całego obszaru; 5. Niespójne działania informacyjne i promocyjne. 6. Niski poziom dochodów mieszkańców. 7. Niskie kwalifikacje i umiejętności mieszkańców, wymagające podniesienia lub aktualizacji w kontekście zatrudnienia, działalności społecznej i świadomości ekologicznej. 8. Nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej na obszarze LGD. 9. Niewystarczający poziom aktywności społecznej mieszkańców. 10. Niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi w wieku do lat 5. 11. Wysokie bezrobocie, w szczególności wśród kobiet. 12. Niskie wskaźniki przedsiębiorczości i aktywności zawodowej. 13. Niska opłacalność produkcji rolniczej i rybackiej. 14. Rosnąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej. 15. Dynamicznie rosnące wydatki na opiekę społeczną. 16. Brak spójnej tożsamości historycznej.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
1. Wzrost zainteresowania lokalnymi tradycjami, rzemiosłem, rękodziełem i produktami lokalnymi. 2. Wzrost popularności wypoczynku na wsi, blisko natury. 3. Promocja walorów turystycznych obszaru. 4. Popularność aktywnego wypoczynku i zdrowego, ekologicznego trybu życia. 5. Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru LGD. 6. Rewitalizacja terenów popegeerowskich; 7. Wzrost aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców obszaru LGD. 8. Zwiększenie potencjału administracyjnego i finansowego lokalnych organizacji pozarządowych. 9. Modernizacja sieci drogowej i kolejowej (S7, obwodnica Olsztyna), uruchomienie lotniska w Szymanach. 10. Renaturyzacja rzek i jezior.	1. Zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w szczególności zasobów wodnych. 2. Niekorzystne trendy demograficzne – „starzenie się" społeczeństwa. 3. Ucieczka osób młodych do miast i za granicę. 3. Brak środków na działania rozwojowe, rosnące zadłużenie. 4. Spadek dochodów mieszkańców i wzrost zagrożenia wykluczeniem społecznym. 5. Niestabilność gospodarcza w skali całego kraju. 6. Silna konkurencja turystyczna ze strony Wielkich Jezior Mazurskich i Ostródy.

Rozdział V Cele i wskaźniki

LSR na lata 2014-2020 obejmować będzie realizację trzech celów ogólnych, czterech celów szczegółowych i osiemnastu przedsięwzięć, które składają się na kompleksowe rozwiązanie problemów określonych w diagnozie i analizie SWOT (przy uwzględnieniu pewnych ograniczeń wynikających z przepisów programowych). W ramach strategii szczególny nacisk położony zostanie na tworzenie nowych miejsc pracy i utrzymanie tych istniejących, pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego oraz ochronę zasobów naturalnych, a także wsparcie działań prowadzących do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności. Szczególne miejsce w strukturze celów i przedsięwzięć przyznano społeczności rybackiej oraz grupom defaworyzowanym.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie
1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2022 r.	1.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022 r.	1.1.1. Zakładanie działalności gospodarczej
		1.1.2. Rozwój działalności gospodarczej
2. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LSR do 2022 r.	2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury oraz działania promocyjne na obszarze LSR do 2022 r.	2.1.1 Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej
		2.1.2 Działania informacyjno-promocyjne
3. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LSR do 2022 r.	3.1. Aktywizacja społeczności lokalnej do 2022 r.	3.1.1. Wydarzenia aktywizacyjne i integracyjne
		3.1.2. Projekty współpracy
		3.1.3. Funkcjonowanie LGD

Opis przedsięwzięć i sposobów ich realizacji wraz z uzasadnieniem:

Przedsięwzięcie 1.1.1. Zakładanie działalności gospodarczej

Sposób realizacji: konkurs (premia ryczałtowa)

Wnioskodawcy: zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Kwota pomocy: 60.000 zł

Warunki płatności: dwie płatności cząstkowe, konieczność utworzenia i utrzymania jednego nowego miejsca pracy (w tym samozatrudnienie)

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: Urząd Marszałkowski

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: niskie wskaźniki przedsiębiorczości, wysoka stopa bezrobocia, niskie zarobki mieszkańców. Przedsięwzięcie jest zgodne z przepisami PROW 2014-2020.

Przedsięwzięcie 1.1.2. Rozwój działalności gospodarczej

Sposób realizacji: konkurs

Wnioskodawcy: zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Minimalna wartość projektu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 300.000 zł

Poziom dofinansowania: nie więcej niż 70% kosztów kwalifikowalnych.

Warunki płatności: refundacja, konieczność utworzenia i utrzymania jednego nowego miejsca

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: Urząd Marszałkowski

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: niskie wskaźniki przedsiębiorczości, wysoka stopa bezrobocia, niskie zarobki mieszkańców.

Przedsięwzięcie 2.1.1. Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej

Sposób realizacji: projekt grantowy, konkurs

Wnioskodawcy: zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

W przypadku konkursu:

Minimalna wartość projektu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 300.000 zł (brak limitu w przypadku jednostek sektora finansów publicznych)

Poziom dofinansowania: - 63,63% kosztów kwalifikowalnych w przypadku jednostek sektora finansów publicznych;
- nie więcej niż 90% kosztów kwalifikowalnych w przypadku pozostałych wnioskodawców

Warunki płatności: refundacja

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: Urząd Marszałkowski

W przypadku projektu grantowego:

Minimalna wartość grantu: 5.000 zł

Maksymalna wartość grantu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 100.000 zł

Poziom dofinansowania: nie więcej niż 95% kosztów kwalifikowalnych wszyscy wnioskodawcy

Warunki płatności: refundacja

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: LGD

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: niewykorzystany w pełni potencjał turystyczny obszaru, braki w infrastrukturze, niewystarczająco rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu.

Przedsięwzięcie 2.1.2. Działania informacyjno-promocyjne

Sposób realizacji: projekt grantowy, konkurs

Wnioskodawcy: zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

W przypadku konkursu:

Minimalna wartość projektu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 300.000 zł (brak limitu w przypadku jednostek sektora finansów publicznych)

Poziom dofinansowania: - 63,63% kosztów kwalifikowalnych w przypadku jednostek sektora finansów publicznych
- nie więcej niż 90% kosztów kwalifikowalnych w przypadku pozostałych wnioskodawców

Warunki płatności: refundacja

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: Urząd Marszałkowski

W przypadku projektu grantowego:

Minimalna wartość grantu: 5.000 zł

Maksymalna wartość grantu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 100.000 zł

Poziom dofinansowania: nie więcej niż 95% kosztów kwalifikowalnych wszyscy wnioskodawcy

Warunki płatności: refundacja

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: LGD

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: brak kompleksowej, zintegrowanej oferty promocyjnej dla całego obszaru, w tym brak rozpoznawalnej turystycznej marki obszaru, niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego.

Przedsięwzięcie 3.1.1. Wydarzenia aktywizacyjne i integracyjne

Sposób realizacji: projekt grantowy, konkurs

Wnioskodawcy: zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

W przypadku konkursu:

Minimalna wartość projektu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 300.000 zł (brak limitu w przypadku jednostek sektora finansów publicznych)

Poziom dofinansowania: - 63,63% kosztów kwalifikowalnych w przypadku jednostek sektora finansów publicznych

- nie więcej niż 90% kosztów kwalifikowalnych w przypadku pozostałych wnioskodawców

Warunki płatności: refundacja

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: Urząd Marszałkowski

W przypadku projektu grantowego:

Minimalna wartość grantu: 5.000 zł

Maksymalna wartość grantu: 50.000 zł

Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta: 100.000 zł

Poziom dofinansowania: nie więcej niż 95% kosztów kwalifikowalnych wszyscy wnioskodawcy

Warunki płatności: refundacja

Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji: LGD

Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę: LGD

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: niewystarczający stopnień aktywności społecznej mieszkańców, konieczność podjęcia działań aktywizacyjnych i integracyjnych, niewystarczające kwalifikacje mieszkańców.

Przedsięwzięcie 3.1.2 Projekty współpracy

Sposób realizacji: umowa pomiędzy LGD a Urzędem Marszałkowskim

LGD zrealizuje co najmniej trzy projekty współpracy (w tym jeden międzynarodowy). Przyczynią się one do osiągnięcia celu szczegółowego 3.1 oraz przypisanych mu wskaźników realizacji LSR. W projektach wykorzystane zostaną narzędzia promocyjne i informacyjne pozwalające na transfer wiedzy i dobrych praktyk.

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: niewystarczający stopnień aktywności społecznej mieszkańców, konieczność podjęcia działań aktywizacyjnych i integracyjnych, niewystarczające kwalifikacje mieszkańców.

Projekt dotyczący inkubatorów przetwórstwa lokalnego realizowany będzie w partnerstwie z 3 LGD z Warmii i Mazur oraz jedną LGD z Hiszpanii. Podpisana została umowa partnerska. Projekt zakłada skorzystanie z doświadczeń hiszpańskich w zakresie lokalnego przetwórstwa spożywczego oraz dystrybucji Lokalnych produktów jako wzmocnienia konkurencyjności turystycznej obszarów

Projekt współpracy pod nazwą „Rozwój i udoskonalanie Północnego Szlaku Rybackiego" zakłada współpracę 11 LGD z 3 województw. Również ma podpisaną umowę partnerską. Projekt współpracy będzie polegał na udoskonaleniu (nowe formy oraz sposób wykorzystania i promocji zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych) partnerskiego produktu „Północny Szlak Rybacki" stworzonego w ramach PO RYBY 2007-2014 przez 11 Lokalnych Grup Rybackich. Rozwój i udoskonalenie Północnego Szlaku Rybackiego odbędzie się poprzez:

a) budowę, rozbudowę lub doposażenie infrastruktury funkcjonujących Centrów Edukacji i Promocji,
b) działania edukacyjne (parki kulturowe, zielone szkoły, seminaria, szkolenia m.in. z zakresu wizerunku marketingu turystycznego, warsztaty, konferencje, wyjazdy studyjne),
c) działania promocyjne (wspólne publikacje, filmy, mapy, udział w targach oraz aplikacje na urządzenia mobilne).

Trzeci projekt współpracy realizowany będzie z udziałem 2 partnerów LGD „Mazurskie Morze" LGD „Południowa Warmia", będzie miał charakter projektu międzyregionalnego. Projekt będzie dotyczyć tworzenia i promocji atrakcji turystycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo. Przewiduje się, że weźmie w nim udział min 100 osób po stronie każdego z partnerów. Liderem odpowiedzialnym za realizację projektu będzie LGD „Mazurskie Morze". W wyniku projektu powstaną zagrody tematyczne służące prezentacji ginących zawodów, specyficznych dla regionów Warmii i Mazur.

Przedsięwzięcie 3.1.3. Funkcjonowanie LGD

Sposób realizacji: umowa pomiędzy LGD a Urzędem Marszałkowskim

W ramach przedsięwzięcia finansowane będą koszty bieżące LGD oraz aktywizacji (działania określone w Planie komunikacji).

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT: niewystarczający stopnień aktywności społecznej mieszkańców, konieczność podjęcia działań aktywizacyjnych i integracyjnych, niewystarczające kwalifikacje mieszkańców.

1.0	CEL OGÓLNY 1	**Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2022 r.**				
2.0	CEL OGÓLNY 2	**Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LSR do 2022 r.**				
3.0	CEL OGÓLNY 3	**Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LSR do 2022 r.**				
1.1	CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1	**Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022 r.**				
2.1	CEL SZCZEGÓŁOWY 2.1	**Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury oraz działania promocyjne na obszarze LSR do 2022 r.**				
3.1	CEL SZCZEGÓŁOWY 3.1	**Aktywizacja społeczności lokalnej do 2022 r.**				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	*Jednostka miary*	stan początkowy 2013 rok	plan 2022 rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W1.0	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności		sztuka	84	86	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki: podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności. Ze względu na opóźnienia w publikacji danych GUS za rok końcowy przyjęto rok 2022. Sposób obliczeń: suma wartości dla poszczególnych gmin, dzielona przez liczbę gmin.
W2.0	Liczba udzielonych noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania (ogółem)		sztuka	312.863	320.000	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: turystyczne obiekty noclegowe, suma: [liczba noclegów udzielonych rezydentom (Polakom) + liczba noclegów udzielonym turystom zagranicznym] w obiektach hotelowych i innych obiektach (razem) dla poszczególnych gmin
W3.0	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców		sztuka	35,75	37	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: podmioty gospodarski narodowej – wskaźniki, fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców. Ze względu na opóźnienia w publikacji danych GUS za rok końcowy przyjęto rok 2022. Sposób obliczeń: suma wartości dla poszczególnych gmin, dzielona przez liczbę gmin.
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	*Jednostka miary*	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w1.1	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne		sztuka	0	54	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR. Przyjęto założenie, że jedna operacja = jedno miejsce pracy (zgodnie z wymogami programu). Ewentualne dodatkowe stanowiska utworzone przez beneficjentów pomocy (premiowane w ramach kryteriów wyboru) traktowane będą jako wartość dodana.
	Liczba utrzymanych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne		sztuka	0	2	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.
	Liczba utworzonych działalności gospodarczych		sztuka	0	46	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.
w2.1	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej		osoba	0	60.000	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR (w zakresie lokalizacji obiektów) oraz dane BDL GUS (zmienna: ludność: faktyczne miejsce zamieszkania, ogółem wg stanu na 31.12.2013 r.). Ze względu na ogólnodostępny charakter obiektów (wymóg Programu) jako osoby korzystające uwzględniani są wszyscy mieszkańcy miejscowości, w których zlokalizowane zostały nowe lub przebudowane, zmodernizowane, wyposażone obiekty. Dla uproszczenia obliczeń i zapewnienia dostępności danych przyjęto, że liczba mieszkańców będzie liczona według

					stanu na 31.12.2013 r. W przypadku kilku inwestycji w tej samej miejscowości, jej mieszkańcy są wliczani do wskaźnika rezultatu tylko raz.
	Liczba odbiorców opracowanych publikacji oraz materiałów informacyjno-promocyjnych	osoba	0	70.000	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR. Liczba odbiorców ustalana będzie na podstawie liczby uczestników wydarzeń, liczby egzemplarzy publikacji itp.
w3.1	Liczba uczestników wydarzeń aktywizacyjnych oraz integracyjnych	osoba	0	8.000	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.
	Liczba osób przeszkolonych	osoba	0	200	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.
	Liczba przeszkolonych osób z grup defaworyzowanych	osoba	0	100	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.
	Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	osoba	0	200	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR.
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	0	100	Dane własne LGD.
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych	osoba	0	250	Dane własne LGD.
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	osoba	0	200	Dane własne LGD.
	Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	osoba	0	2.000	Dane własne LGD.
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR	osoba	0	12.000	Dane własne LGD.
	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby (przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne)	sztuka	0	3	Dane własne LGD.
	Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	sztuka	0	3	Dane własne LGD.

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2014 rok	końcowa 2023 rok	
1.1.1	Zakładanie działalności gospodarczej	osoby/podmioty planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej	konkurs – premia ryczałtowa	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	46	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
1.1.2	Rozwój działalności gospodarczej	przedsiębiorcy	konkurs	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	8	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
2.1.1	Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Mieszkańcy obszaru, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne	Konkurs, projekt grantowy	Liczba nowych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	sztuka	0	30	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
2.1.2	Działania informacyjno-promocyjne	mieszkańcy obszaru, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, turyści	Konkurs, projekt grantowy	Liczba wspartych operacji dotyczących działań informacyjno-promocyjnych	sztuka	0	18	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
3.1.1	Wydarzenia aktywizacyjne i integracyjne	Mieszkańcy obszaru, organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba wspartych wydarzeń aktywizacyjnych i integracyjnych	sztuka	0	100	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
				Liczba przeprowadzonych szkoleń	sztuka	0	20	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
3.1.2	Projekty współpracy	LGD, mieszkańcy obszaru	Projekty współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	3	Dane własne LGD.
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	1	Dane własne LGD.
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy,	sztuka	0	14	Dane własne LGD.

				finansowanych w ramach LSR				
3.1.3	Funkcjonowanie LGD	LGD, mieszkańcy obszaru	Koszty bieżące, aktywizacja	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodzi eń	0	120	Dane własne LGD.
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodzi eń	0	100	Dane własne LGD.
				Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	osoby/ podmioty	0	300	Dane własne LGD.
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	sztuka	0	40	Dane własne LGD.
				Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	sztuka	0	4	Dane własne LGD.
				Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR	sztuka	0	30	Dane własne LGD.
				Liczba stron internetowych LGD	sztuka	0	1	Dane własne LGD.

Logika interwencji LSR – matryca logiczna

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
- wysoka stopa bezrobocia, - niskie wskaźniki przedsiębiorczości, - bardzo zła ocena rynku pracy i zarobków wśród mieszkańców (badanie ankietowe), - konieczność wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy (badanie ankietowe)	1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2022 r.	1.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022 r	1.1.1 Zakładanie działalności gospodarczej	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne; Liczba utrzymanych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne; Liczba utworzonych działalności gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	- stopień zainteresowania potencjalnych wnioskodawców naborami prowadzonymi przez LGD, - atrakcyjność instrumentów wparcia dla przedsiębiorców ze środków innych niż LSR, - sytuacja gospodarcza w kraju, - polityka gospodarcza kraju, - kondycja finansowa lokalnych firm
			1.1.2 Rozwój działalności gospodarczej	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			
- niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru, wskaźnik natężenia ruchu turystycznego, - niska ocena oferty spędzania wolnego czasu w badaniu ankietowych, - niewystarczająca promocja obszaru i duża konkurencja w walce o turystę ze strony obszarów sąsiednich,	2. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LSR do 2022 r.	2.1 Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury oraz działania promocyjne na obszarze LSR do 2022 r.	2.1.1 Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej;	Liczba udzielonych noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania (ogółem)	- stopień zainteresowania potencjalnych wnioskodawców naborami prowadzonymi przez LGD, - dostępność środków z innych funduszy pomocowych na te same zakresy tematyczne, - skomplikowane przepisy dotyczące realizacji operacji inwestycyjnych,

			2.1.2 Działania informacyjno-promocyjne	Liczba wspartych operacji dotyczących działań informacyjno-promocyjnych	Liczba odbiorców opracowanych publikacji oraz materiałów informacyjno-promocyjnych		- duża motywacja mieszkańców i władz lokalnych do podjęcia działań w tym zakresie
- niewystarczająca aktywność społeczna mieszkańców, - niewystarczające kwalifikacje i kompetencje mieszkańców, - konieczność wsparcia działań o charakterze aktywizacyjnym i integracyjnym (badanie ankietowe), - istotna rola LGD, jako lokalnego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru (badanie ankietowe), - konieczność włączenia mieszkańców w proces wdrażania LSR, podjęcia działań informacyjnych i promocyjnych oraz zapewnienia niezbędnych środków na obsługę administracyjną LGD	3. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LSR do 2022 r.	3.1 Aktywizacja społeczności lokalnej do 2022 r.	3.1.1 Wydarzenia aktywizacyjne i integracyjne	Liczba wspartych wydarzeń aktywizacyjnych i integracyjnych	Liczba uczestników wydarzeń aktywizacyjnych oraz integracyjnych; Liczba osób przeszkolonych; Liczba przeszkolonych osób z grup defaworyzowanych; Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych; Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD; Liczba osób uczestniczących w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych; Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD; Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych; Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR; Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby (przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne); Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	- stopień zainteresowania potencjalnych wnioskodawców naborami prowadzonymi przez LGD, - dostępność środków z innych funduszy pomocowych na te same zakresy tematyczne, - duże zainteresowanie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów realizacją projektów finansowanych ze środków LSR, - duża liczba LGD chętnych do realizacji projektów współpracy
				Liczba przeprowadzonych szkoleń			
			3.1.2 Projekty współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy			
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej			
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy, finansowanych w ramach LSR			
			3.1.3 Funkcjonowanie LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD			
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD			
				Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa			
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami			
				Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych			
				Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR			
				Liczba stron internetowych LGD			

W LSR zawarte zostały wszystkie obowiązkowe wskaźniki wynikające z przepisów programowych (odpowiadające zakresom wsparcia przewidzianym w LSR). Przyjęte wskaźniki są przejrzyste i mierzalne (wskazano wartość bazową, wartość docelową, terminy ich osiągania oraz opisano źródła danych, sposób i częstotliwość pomiaru). Wszystkie wskaźniki są adekwatne do odpowiednich celów i przedsięwzięć, są bezpośrednio związane z zakresem udzielanego wsparcia i pozwalają na mierzenie efektów poszczególnych operacji. Szczegółowy sposób i częstotliwość dokonywania pomiarów zostały określone w zasadach monitorowania i ewaluacji.

Wartość bazowa wskaźników produktu i rezultatu wynosi zero, ponieważ nie realizowano do tej pory żadnych operacji w ramach środków LSR na lata 2014-2020. Przyjęte wskaźniki oddziaływania zostały oparte o dane pochodzące ze źródeł statystyki publicznej (Bank Danych Lokalnych GUS). Wartość wyjściowa tych wskaźników została określona na podstawie danych BDL GUS, według stanu na 31.12.2013 r. Wskaźniki określają też wpływ LSR na osiąganie celów strategii rozwoju województwa.

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

LGD przewidziała dwa sposoby realizacji przedsięwzięć: tryb konkursowy oraz projekty grantowe. Operacje własne LGD będą mogły być realizowane w sytuacji zidentyfikowania istotnych zagrożeń dla osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników (po wprowadzeniu odpowiednich zmian w LSR i ich akceptacji przez samorząd województwa).

LGD opracowała szczegółowe procedury wyboru operacji i grantobiorców, stanowiące załącznik do wniosku na wybór LGD do realizacji LSR. Będą one udostępniane do wiadomości publicznej w biurze i na stronie internetowej LGD.

LGD opracowała je z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych i wytycznych dotyczących instrumentu RLKS oraz dołożyła wszelkich starań, aby procedury oceny i wyboru operacji były niedyskryminujące, przejrzyste i niebudzące wątpliwości ze strony wnioskodawców, grantobiorców oraz wszelkich instytucji zaangażowanych w proces wdrażania strategii. Główny cel procedur to sprawny, terminowy, niedyskryminujący i przejrzysty sposób wyboru wnioskodawców i grantobiorców, ubiegających się o środki z budżetu LSR.

LGD planuje stosować podobne zasady realizacji naborów w przypadku procedury konkursowej i projektów grantowych. Nabór wniosków oraz grantobiorców ogłaszany będzie na stronie internetowej LGD (po ustaleniu dat naboru z samorządem województwa). Nabór będzie trwał od 14 do 30 dni. Wnioski o przyznanie pomocy/powierzenie grantu składać należy bezpośrednio do biura LGD, pod adresem wskazanym w ogłoszeniu o naborze i w terminie wskazanym w ogłoszeniu.

Ocena wniosków zostanie dokonana w ciągu 45 dni od dnia zakończenia naboru wniosków.

Po zakończeniu naboru dokonuje się wstępnej oceny:

a) złożenia wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
b) zgodności operacji z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze,
c) zgodności operacji z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze,
d) spełniania dodatkowych warunków udzielenia wsparcia obowiązujących w ramach naboru.

Za wybór operacji i ustalenie kwoty wsparcia odpowiada Rada. Każdy członek Rady przed rozpoczęciem oceny wniosku zobowiązany będzie podpisać deklarację bezstronności lub wyłączyć się z oceny danego projektu. LGD prowadzić będzie także rejestr interesów członków Rady, pozwalający na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami w celu zapewnienia bezstronnej oceny. Członkowie Rady, dopuszczeni do oceny danego projektu, dokonają jego sprawdzenia pod kątem zgodności z LSR, warunkami danego naboru, zasadami przyznania pomocy w ramach odpowiedniego Programu oraz kryteriami wyboru stosowanymi przez LGD. Do oceny projektów Rada może powoływać ze swojego grona zespoły robocze i komisje, posiłkować się opiniami ekspertów i elektronicznym systemem oceny projektów. W trakcie oceny projektu zapewnione zostanie, że władza publiczna ani żadna inna grupa interesu nie będzie stanowiła więcej niż 49% oceniających.

Rada dokonuje wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru spośród operacji:

- które są zgodne z LSR i odpowiednim Programem,
- zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia,
- są zgodne z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia.

Za prawidłowy przebieg wyboru odpowiedzialny jest Przewodniczący Rady (lub jego zastępca), wspierany przez pracowników biura LGD. W przypadku wystąpienia rozbieżnych ocen członków Rady w ramach kryteriów wyboru Przewodniczący (lub jego zastępca) zwrócą uwagę na ten fakt odpowiednim członkom Rady i poproszą o ponowną weryfikację poprawności przyznania punktów. Jeśli któryś z członków podtrzyma swoją decyzję, powodującą rozbieżność w punktacji, konieczne będzie załączenie do karty oceny jego pisemnego uzasadnienia podjętej decyzji.

W przypadku uzyskania jednakowej ilości punktów przez dwie lub więcej operacji ich kolejność na liście operacji zostanie ustalona poprzez:

- porównanie ilości punktów uzyskanych przez poszczególne operacje w pierwszym kryterium rozstrzygającym (wskazanym na liście kryteriów dla danego przedsięwzięcia) – operacja, która uzyskała więcej punktów w ramach danego kryterium otrzyma wyższe miejsce na liście operacji; jeśli ilość zdobytych punktów w ramach pierwszego kryterium rozstrzygającego będzie równa LGD przeprowadzi analizę w ramach drugiego kryterium rozstrzygającego (wskazanego na liście kryteriów dla danego przedsięwzięcia); jeśli nadal występuje remis zadecyduje ilość punktów zdobyta w ramach trzeciego kryterium rozstrzygającego (wskazanego na liście kryteriów dla danego przedsięwzięcia);
- porównanie wysokości wkładu własnego wnioskodawcy, wyrażonej w złotych (obliczanej jako różnica między sumą kosztów kwalifikowalnych operacji a wnioskowaną kwotą pomocy) – operacja z wyższą wartością wkładu własnego uzyska wyższe miejsce na liście; tryb ten jest stosowany jeżeli ustalenie kolejności operacji w oparciu o kryteria rozstrzygające nie było możliwe (dwie lub więcej operacji uzyskały identyczny wynik we wszystkich trzech kryteriach rozstrzygających).

W terminie 7 dni od dnia zakończenia wyboru operacji, LGD:

- przekazuje wnioskodawcom informację o wynikach wyboru i możliwości wniesienia protestu/odwołania,
- zamieszcza na swojej stronie internetowej listę operacji zgodnych z LSR oraz listę operacji wybranych, ze wskazaniem, które z operacji mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia oraz protokół z posiedzenia Rady, zawierający informację o wyłączeniach z oceny członków Rady (ze wskazaniem wniosków, których dotyczy wyłączenie).
- przekazuje dokumentację, związaną z przeprowadzonym naborem do samorządu województwa.

LGD będzie przetwarzać dane osobowe z poszanowaniem obowiązków wynikających z przepisów prawa dotyczących przetwarzania danych osobowych.

Procedury wyboru operacji uwzględniają obowiązujące przepisy i wytyczne. LGD będzie dbała, aby w sytuacji zmiany obowiązujących przepisów lub opracowania nowych, wiążących wytycznych, procedury zostały każdorazowo odpowiednio zaktualizowane.

Kryteria wyboru operacji (załącznik do wniosku o wybór LSR), ustanowione zostały w sposób oddolny, przy szerokim udziale różnych grup mieszkańców oraz omówione z członkami Rady. Kryteria wynikają z przeprowadzonej diagnozy obszaru, analizy SWOT, przyjętych celów oraz zakładanych wskaźników realizacji strategii.

Intensywność pomocy w ramach PROW:

W przypadku przedsięwzięcia 1.1.1 LGD ustaliła wysokość premii ryczałtowej na poziomie 60.000 zł. Decyzja ta jest podyktowana trudną sytuacją społeczno-gospodarczą obszaru, problemami w pozyskaniu innych środków finansowych dla osób uruchamiających własne firmy i dużymi kosztami, które muszą ponieść osoby rozpoczynające działalność gospodarczą. Do ustalenia wysokości tej kwoty LGD wykorzystała dane historyczne z obszaru LGD oraz informacje pozyskane od lokalnych przedsiębiorców i publicznych służb zatrudnienia.

Intensywność pomocy w przypadku pozostałych działań została określona przez LGD na poziomie:

- nie więcej niż 70% kosztów kwalifikowalnych w przypadku operacji w zakresie przedsięwzięcia 1.1.2 (Rozwój działalności gospodarczej),

- 63,63% kosztów kwalifikowalnych w przypadku operacji realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych,

- nie więcej niż 90% kosztów kwalifikowalnych w przypadku pozostałych typów operacji i wnioskodawców,

- nie więcej niż 95 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku operacji grantowych.

Każdorazowo na etapie wyboru operacji LGD premiować będzie jednak operacje, w ramach których wnioskodawca przewidział wniesienie wkładu własnego wyższego niż wymagany.

Rozdział VII Plan działania

Cele i wskaźniki podane w rozdziale V osiągane będą przez LGD do czasu zakończenia wdrażania LSR (2023 r.). LGD planuje, że większość efektów poszczególnych operacji będzie możliwa do zmierzenia po 2018 r. (ze względu na opóźnienia w uruchamianiu LSR – długotrwały proces oceny i wyboru LSR, czas niezbędny na przygotowanie wnioskodawców do prawidłowego opracowania wniosków, ogłoszenie i przeprowadzenie naborów wniosków, wystąpienie do UM z wnioskiem o uruchomienie projektów grantowych, konieczność oczekiwania z rozpoczęciem projektów do momentu podpisania umowy z LGD/UM oraz długi czas niezbędny na rozliczenie projektu i otrzymanie ostatecznej refundacji). Wskazują na to badania ewaluacyjne z okresu programowania 2007-2013. Ze względu na to, że wskaźnik zostaje osiągnięty dopiero po wypłaceniu ostatecznej refundacji, LGD oszacowała czas niezbędny do realizacji poszczególnych operacji (od momentu złożenia wniosku w LGD do momentu wypłacenia środków) na 6 do 36 miesięcy (w zależności od zakresu wsparcia). Założenia te są racjonalne w kontekście doświadczeń we wdrażaniu LSR na lata 2007-2013.

Rozdział VIII Budżet LSR

LSR finansowana będzie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020).

Ponad 50% budżetu w ramach poddziałania Realizacja LSR (finansowanego ze środków PROW) przeznaczono na operacje przyczyniające się do tworzenia lub utrzymania miejsc pracy.

W przedsięwzięciu 1.1.1 oraz projektach realizowanych przez podmioty inne niż przedsiębiorcy i jednostki sektora finansów publicznych w ramach PROW, przyjęto niższą intensywność pomocy niż wynikająca z programu. Dodatkowo wnioskodawcy, którzy zadeklarują wyższy udział wkładu własnego, niż minimalny określony w LSR, uzyskają dodatkowe punkty. Ponadto w ramach projektów własnych LGD planuje większy udział własny, niż wynikający z przepisów.

Tabelaryczny opis powiązania budżetu LSR z poszczególnymi celami:

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Zaplanowana kwota
			PROW
1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2022 r.	1.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022 r.	1.1.1 Zakładanie działalności gospodarczej	2 760 000,00
		1.1.2 Rozwój działalności gospodarczej	1 860 000,00
2. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LSR do 2022 r.	2.1 Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury oraz działania promocyjne na obszarze LSR do 2022 r.	2.1.1 Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	3 000 000,00
		2.1.2 Działania informacyjno-promocyjne	690 000,00
3. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LSR do 2022 r.	3.1 Aktywizacja społeczności lokalnej do 2022 r.	3.1.1 Wydarzenia aktywizacyjne i integracyjne	690 000,00
		3.1.2 Projekty współpracy	180 000,00
		3.1.3 Funkcjonowanie LGD	2 025 000,00
		RAZEM:	11 205 000,00

Rozdział IX Plan komunikacji

Aby zapewnić sprawne i skuteczne wdrożenie LSR grupa opracowała szczegółowy Plan komunikacji, opisujący zróżnicowane środki i działania, których głównym celem będzie skuteczne informowanie mieszkańców o działalności LGD i realizacji LSR. Dzięki wykorzystaniu zróżnicowanych narzędzi przekazu, dostosowanych do potrzeb poszczególnych grup docelowych znacząco powinna się poprawić współpraca między LGD a mieszkańcami i różnego rodzaju instytucjami, podmiotami z obszaru.

Plan komunikacji stanowi załącznik nr 5 do LSR.

Rozdział X Zintegrowanie

Cele LSR zostały opracowane w oparciu o diagnozę obszaru, wyznaczone problemy oraz potrzeby lokalnej społeczności i są wobec siebie komplementarne, koncentrując się na głównych sferach działalności mieszkańców: gospodarczej, zawodowej i społecznej oraz sferach zrównoważonego rozwoju obszaru: rozbudowie infrastruktury i wykorzystaniu lokalnych zasobów. Dzięki podejściu Leader cele te będą osiągane poprzez ścisłą współpracę z mieszkańcami obszaru LSR.

Już na etapie formułowania strategii, założeniem było zaangażowanie różnych grup i zapoczątkowanie procesu budowania partnerstwa międzysektorowego i międzybranżowego. Konsultacje z mieszkańcami odbywały się w formie otwartych spotkań, dzięki czemu przedstawiciele różnych środowisk zyskali szansę na prezentację swoich uwag, opinii, ale również na zapoznanie się z postulatami i potrzebami innych grup społecznych. Wielokrotnie podczas spotkań rozwijała się dyskusja na temat problemów i potrzeb lokalnej społeczności.

W ramach poszczególnych celów zostały zaplanowane przedsięwzięcia, które są adresowane do możliwie szerokiej grupy mieszkańców obszaru, reprezentujących różne sektory: przedsiębiorców, osób planujących podjąć działalność gospodarczą, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i lokalnych liderów. Grupy te zostaną zaangażowane w samodzielne działania, jak i do współpracy międzysektorowej oraz współpracy z podmiotami oraz instytucjami publicznymi, realizującymi cele i założenia w ramach innych strategii i programów. Komplementarność LSR z innymi dokumentami strategicznymi w zakresie głównych kierunków interwencji jest w tym wypadku kluczowa. Określenie

wspólnych celów długoterminowych pozwoli osiągnąć cenny efekt synergii i wzmocni trwałość osiąganych rezultatów.

Każdy z celów wyznaczonych na poziomie lokalnym, realizowanych w podejściu Leader, będzie komplementarny z celami wyznaczanymi w wieloletnich strategiach gminnych, regionalnych i ogólnopolskich, realizowanych w ramach różnych programów. Dla każdego z celów szczegółowych LSR stwierdzono zgodność i komplementarność z następującymi dokumentami strategicznymi:

Cel 1.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2022 r.

- Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 - Cel strategiczny 3: Korzystne warunki rozwoju przedsiębiorczości
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Olsztynek na lata 2014-2020 - Cel operacyjny IV.1: Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw, Cel operacyjny IV.4: Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy
- Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2014-2020 - Cel strategiczny: Przyspieszenie rozwoju gospodarczego gminy poprzez kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju nowoczesnej przedsiębiorczości
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego - Powiat Szczytno - Cel strategiczny 1: Powiat Szczycieński jednym z liderów gospodarczych Warmii i Mazur, Cel strategiczny 5: Powiat Szczycieński rejonem rozwiniętej gospodarki turystycznej
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 - Cel strategiczny 1: Wzrost konkurencyjności gospodarki
- Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 -
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 - Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia, Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020 - Cel 1: Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Cel 2.1 Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury oraz działania promocyjne na obszarze LSR do 2022 r.

- Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 - Cel operacyjny 1.3 Poprawa jakości infrastruktury turystycznej, sportowej na obszarze Gminy Barczewo, Cel operacyjny 1.4 Dobra infrastruktura społeczna
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Olsztynek na lata 2014-2020 - Cel operacyjny III.3: Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej
- Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2014-2020 - Cel operacyjny: Rozwijanie i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki; Cel strategiczny: Poprawa jakości infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz przedsięwzięcie działań sprzyjających rozwojowi kultury wśród mieszkańców
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego - Powiat Szczytno - Cel strategiczny 3: Powiat Szczycieński rejonem optymalnych warunków życia mieszkańców
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 - Cel strategiczny 4: Nowoczesna infrastruktura rozwoju
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020: Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020 - Cel 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.

Cel 3.1 Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LSR do 2022 roku

- Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 - Cel operacyjny 2.3 Zaangażowane społeczeństwo na rzecz rozwoju gminy
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Olsztynek na lata 2014-2020 - Cel operacyjny I.5: Kreowanie i podniesienie integracji społeczeństwa Miasta i Gminy Olsztynek, Cel operacyjny I.6: Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe
- Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2014-2020 - Cel strategiczny: Poprawa jakości infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz przedsięwzięcie działań sprzyjających rozwojowi kultury wśród mieszkańców
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego - Powiat Szczytno - Cel strategiczny 2: Powiat Szczycieński ośrodkiem kultury, edukacji i sportu

- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 - Cel strategiczny 2: Wzrost aktywności społecznej
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 - Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020 - Cel 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.

Również na etapie realizacji zostanie zapewniona kompleksowość wdrażania celów, we współpracy z jak największą liczbą partnerów. Aby umożliwić wymianę informacji między mieszkańcami na poziomie analogicznym do konsultacji LSR, przed każdym naborem organizowane będą otwarte spotkania informacyjne i szkolenia, dotyczące prawidłowego przygotowania projektu i uzupełnienia wniosku. Podczas spotkań, przedstawiciele różnych grup będą współpracować nad przygotowaniem wspólnych, wzorcowych projektów, będą również zachęcani, aby pomysły wypracowane podczas spotkań wprowadzać w życie we współpracy z podmiotami współuczestniczącymi w tych spotkaniach. Dzięki wprowadzeniu dodatkowych narzędzi, spotkania staną się jeszcze bardziej efektywne w integrowaniu lokalnej społeczności i zachęcaniu do współdziałania.

Celem Lokalnej Grupy Działania będzie stałe podtrzymywanie aktywnego dialogu społecznego i wspieranie procesu budowania partnerstw na różnych szczeblach w ramach realizacji każdego z celów niniejszej strategii. Współpraca międzysektorowa rozwijana będzie również na forum LGD w ramach codziennej działalności partnerstwa. Kolejnym narzędziem w tym zakresie będzie premiowanie podczas naborów tych projektów, które będą realizowane w partnerstwie, w szczególności partnerstwie międzysektorowym z udziałem partnera z sektora gospodarczego. Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w działania na obszarze LSR prowadzone m.in. przez sektor społeczny będą stanowiły dodatkowe wzmocnienie lokalnego rynku. Mieszkańcy lepiej poznają przedsiębiorstwa działające w ich otoczeniu. Również sami przedsiębiorcy, biorąc udział w przedsięwzięciach realizowanych ze środków przyznawanych przez LGD zyskają realną możliwość zbudowania sieci partnerów międzybranżowych, a w konsekwencji, w skali długoterminowej, skrócenia łańcucha dostaw na obszarze LSR. Działania te pozwolą na wzmocnienie współpracy i integracji między różnymi sektorami i partnerami na obszarze LSR (zintegrowane z pewnością zostaną cztery branże działalności gospodarczej wg sekcji PKD 2007: A – szczególnie podmioty rybackie, G, I i R).

W celu osiągnięcia efektu synergii, niezbędne jest nie tylko zintegrowanie działań różnych partnerów i grup, ale również zrównoważone i kompleksowe wykorzystanie zasobów, w szczególności unikatowych, wyróżniających obszar LSR walorów. Pozwoli to na kompleksową realizację przedsięwzięć w ramach każdego z celów szczegółowych, a w skali długoterminowej osiągnięcie wartości dodanej na poziomie całej strategii.

W celu zapewnienia zintegrowanego wykorzystania zasobów pozostałym zakresie również wykorzystano narzędzie pomocnicze, tzn. preferencję punktową podczas naborów wniosków przez cały okres realizacji strategii. Premiowane będą wszelkie przedsięwzięcia wykorzystujące lokalne zasoby historyczne i/lub kulturowe i/lub przyrodnicze. Z kolei w celu ogólnym 1 zostało wsparte pełniejsze wykorzystanie zasobów definiujących potencjał turystyczny poprzez premiowanie działalności związanej z turystyką i rekreacją. Ponadto, wybrano również branże, które będą szczególnie preferowane: usługi noclegowe, usługi gastronomiczne, usługi związane z ofertą spędzania czasu wolnego. W tym zakresie prowadzone będą dodatkowe działania integrujące i sieciujące w ramach spotkań i szkoleń przed naborami, m.in. grupy fokusowe i aktywne wspieranie procesu poszukiwania partnerów projektów. Zadaniem grupy będzie zintegrowanie rozumiane jako skuteczne doprowadzenie do nawiązania współpracy między tymi usługodawcami, które pozwoli na kompleksową interwencję w zakresie rozwoju lokalnego rynku w oparciu o posiadane zasoby i zdiagnozowane potrzeby na obszarze LSR.

Dodatkowo, w ramach tego celu zdefiniowano cel szczegółowy 1.1 i przedsięwzięcia od 1.1.1 do 1.1.2, realizacja których umożliwi przeprowadzenie kompleksowej interwencji w zakresie problemów zdiagnozowanych w Analizie SWOT (bezrobocie, niskie zarobki, ucieczka osób młodych), łącząc różne metody, sektory i partnerów. W celu poprawy sytuacji w tym zakresie, zaplanowano w formie przedsięwzięć określoną sekwencję interwencji w ramach realizacji LSR:

1. Przeprowadzenie działań podnoszących kompetencje wnioskodawców i zwiększających ich potencjał w realizacji działań wykraczających poza działalność rybacką (w formie spotkań, szkoleń i doradztwa) oraz kampania informacyjno-promocyjna dotycząca zasad pozyskiwania środków dla tego typu wnioskodawców.

Realizowane będą projekty szkoleniowe w ramach działań aktywizacyjnych, mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i przygotowanie do realizacji projektów. Będą one integrowały podmioty w ramach przedsięwzięć 1.1.1, 1.1.2, przygotowując jednocześnie do kolejnego kroku.

3. Przeprowadzenie działań podnoszących kompetencje wnioskodawców i zwiększających ich potencjał w realizacji działań związanych z rozwojem działalności gospodarczej. Grupą kluczową staną się wnioskodawcy planujący uruchomienie lub rozwój działalności gospodarczej, niezwiązani z sektorem rybactwa i niewykorzystujący bezpośrednio w swojej branży zasobów wodnych – w ramach przedsięwzięć 1.1.1, 1.1.2.

Realizowane spotkania i warsztaty będą odbywać w ramach działań aktywizacyjnych. Potencjalni beneficjenci środków zyskają wiedzę oraz doświadczenie niezbędne w podejmowaniu działań na rzecz swojej społeczności, poznają swoich potencjalnych partnerów w ramach sektorów, w których działają. Równie ważne będzie zdobycie doświadczenia w zakresie realizacji samych projektów. Podniesienie kompetencji i wzmocnienie pozycji na lokalnym rynku w naturalny sposób będzie wpływało na wzrost aktywności w zakresie realizacji kolejnych inicjatyw. Nietypowe rozwiązania i metody realizacji działań staną się cenną bazą dobrych praktyk dla kolejnych podmiotów, a także samej Grupy realizującej kolejne serie spotkań i warsztatów.

3. Przeprowadzenie działań sieciujących i kompleksowo wzmacniających lokalny rynek – w ramach wszystkich przedsięwzięć. Wspólne doświadczenia beneficjentów w ramach ww. przedsięwzięć staną się podstawą dla podjęcia dialogu w zakresie realizacji wspólnych inicjatyw. Na tym etapie ciężar działań Grupy przeniesie się z przekazywania wiedzy nt. realizacji projektów na proces trwałego sieciowania podmiotów pochodzących z różnych branż, działających na tym samym obszarze i wykorzystujących podobne zestawy zasobów. Szczególnie ważne będą spotkania w formie grup fokusowych skierowanych do przedstawicieli różnych sektorów, stanowiące łącznik dla wnioskodawców w ramach poszczególnych przedsięwzięć. Jak wspomniano wcześniej, narzędziami wspierającymi powyższy proces będą premie punktowe dla inicjatyw realizowanych w partnerstwie wielopodmiotowym.

4. Doświadczenie oraz partnerstwa nawiązane dzięki LGD, ale również współpraca z samą Grupą, zachęci beneficjentów każdego z przedsięwzięć do aktywniejszego udziału w innych inicjatywach. Informacje pozyskane od beneficjentów zostaną wykorzystane przez LGD do stworzenia katalogu i promocji działań, które mogą zostać uznane za dobre praktyki. Pozwoli to na dalszą aktywizację kolejnych wnioskodawców, ale również zainteresowanie mieszkańców działalnością lokalnych podmiotów i wzmocnienie lokalnego rynku poprzez działania promocyjne. Ponadto, kompetencje nabyte przez poszczególnych beneficjentów zachęcą ich do dalszego ubiegania się o środki zewnętrzne poza LSR, co wzmocni lokalny rynek poprzez wprowadzenie nowych źródeł finansowania działań rozwojowych.

Także innowacyjność, jako jeden z fundamentów podejścia Leader, została szeroko uwzględniona przez LGD na etapie opracowania LSR. Po raz pierwszy we wszystkich celach i przedsięwzięciach przewidziano preferencje punktowe dla wnioskodawców, którzy kierują swoje działania na rozwiązywanie problemów grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR. W przypadku projektów z zakresu przedsiębiorczości (cel ogólny 1) innowacją jest premia punktowa dla firm, których działalność koncentruje się w swoistych „niszach", które mają jednak kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru (wykorzystanie potencjału turystycznego przez wsparcie usług noclegowych i gastronomicznych, poprawa dostępu do wysokiej jakości oferty spędzania czasu wolnego i rekreacji). W przypadku projektów inwestycyjnych (cel ogólny 2) wprowadzono rozwiązanie sprzyjające zrównoważonemu terytorialnie rozwojowi – preferowane będą projekty realizowane w niewielkich miejscowościach, co powinno zapewnić bardziej sprawiedliwą dystrybucję środków finansowych na obszarze LSR i wsparcie mniejszych ośrodków. Innowacjom w zakresie celu ogólnego 3 będą sprzyjały zaproponowane kryteria wyboru – preferujące projekty wykorzystujące lokalne zasoby w kreatywny, innowacyjny sposób oraz realizowane w partnerstwie, szczególnie w partnerstwie międzysektorowym. Dodatkowym elementem innowacji na poziomie wdrażania LSR będzie zastosowanie mechanizmu projektów grantowych, których realizacja znacząco przyczyni się do wzmocnienia kapitału społecznego wśród lokalnych liderów i organizacji pozarządowych oraz wzrostu rozpoznawalności LGD jako podmiotu aktywizującego lokalną społeczność w toku realizacji ważnych inicjatyw rozwojowych na obszarze LSR.

Cele i przedsięwzięcia określone w LSR realizują cele RLKS, w LSR ujęto wszystkie obowiązkowe wskaźniki z poszczególnych programów, a wskazane kryteria wyboru oraz wskaźniki realizacji LSR (opisane w rozdziale V) zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników określonych dla tych celów.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR w całym okresie jej wdrażania jest procesem koniecznym dla sprawdzenia czy udaje się skutecznie osiągać cele zapisane w strategii. Wyniki procesów zaplanowanych w ramach monitoringu mogą skutkować koniecznością ewaluacji LSR. Ewaluacja ta może zmierzać w kierunku aktualizacji, lub zmiany planowanych w LSR działań i efektów. Istotą wdrażania strategii rozwoju jest poprawa sytuacji mieszkańców obszaru, poprzez osiąganie celów poprzez realizację wskaźników. Dlatego proces ten będzie prowadzony w całym okresie przewidzianym na wdrażanie LSR (2014-2023), ale również w roku 2023 w celu obserwowania efektów oddziaływania zrealizowanych operacji.

LGD dokonywać będzie systematycznej i obiektywnej oceny LSR, jej założeń, przebiegu wdrażania, osiągniętych rezultatów z punktu widzenia adekwatności, skuteczności, efektywności, oddziaływania i trwałości podejmowanych działań. Ewaluacja LSR dostarczać będzie rzetelnych i użytecznych informacji, które będą następnie wykorzystane w procesie decyzyjnym oraz we współpracy partnerów zaangażowanych we wdrażanie strategii.

Zestawienie tabelaryczne planowanych go monitoringu i ewaluacji zostało przedstawione w załączniku nr 2 do niniejszego LSR – Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W związku z planowanymi w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 przedsięwzięciami przeprowadzona została analiza LSR pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących LSR do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wynik dokonanej analizy wskazał na brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020.

Za brakiem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla wspomnianego dokumentu przemawiały następujące fakty:

1. Spójność LSR z Programem Operacyjnym Rybactwo i Morze na lata 2014-2020, który został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. Spójność LSR z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko z opinią RDOŚ.
3. Przygotowywana Lokalna Strategia Rozwoju stanowi uszczegółowienie powyższych dokumentów dla określonych obszarów oraz nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
4. Wśród operacji planowanych do realizacji ramach LSR brak przedsięwzięć bądź innych działań, których realizacja stwarzałaby ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, ze zm.).

Niezależnie od przeprowadzonej analizy, LGD zwróciło się z prośbą o wydanie opinii w przedmiotowej sprawie do organów właściwych w sprawach opiniowania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia", opracowując Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Południowa Warmia" na lata 2014-2023 (dalej Strategia), przystąpiła do przeprowadzenia postępowania strategicznej oceny oddziaływania. Została opracowana prognoza oddziaływania na środowisko. W jej ramach, wykonano analizę wariantów, a następnie przeprowadzono ocenę wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska w odniesieniu do:

- oddziaływania na środowisko,
- wpływu na standardy jakościowe,
- ochronę zasobów.

W prognozie odniesiono się do:

- wariant „0" – wariant zakładający pozostawienie obecnego stanu i zaniechanie realizacji celów i działań opisanych w Strategii,
- wariant I – zgodnie z przyjętymi założeniami, ze względu, że proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Strategii mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko, wariant ten jest tożsamy z wariantem najbardziej korzystnym dla środowiska, tj. uwzględniający cele ochrony środowiska w poszczególnych dziedzinach.

W wyniku przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania, Strategia została zweryfikowana pod kątem:

1. zapisów opracowanej prognozy oddziaływania
   Organ przyjął do realizacji zaproponowane rekomendacje w celu osiągnięcia wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska, zgodnie z zapisami prognozy oddziaływania na środowisko.
2. opinii właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58, tj.:
   Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
   Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie

1. zgłoszonych uwag i wniosków w ramach zapewnionego udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Wykaz wykorzystanej literatury

- Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2013 r. Informacje i opracowania statystyczne, Warszawa 2013 r, Główny Urząd Statystyczny, kierujący Ireneusz Budzyński – dyrektor Departamentu, Zakład Wydawnictw Statystycznych.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020;
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Załącznik nr 1 do LSR – Procedura aktualizacji LSR

Konieczność wprowadzenia zmian do LSR może wynikać w szczególności z następujących przyczyn:

- zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR;
- zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR;
- uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą;
- uwag zgłoszonych przez kontrolę;
- wniosków wynikających z praktycznego stosowania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR.

Za propozycje zmian w LSR odpowiada Zarząd LGD. Zarząd LGD za pośrednictwem Biura informuje członków Stowarzyszenia LGD „Południowa Warmia" o przystąpieniu do procesu aktualizacji strategii poprzez wywieszenie na stronie internetowej LGD proponowanych zmian do treści LSR, rozpoczynając tym samym proces konsultacji społecznych. W tym samym terminie Prezes Zarządu zamieszcza informacje o planowanym posiedzeniu Walnego Zgromadzenia Członków w sprawie aktualizacji LSR. Walne Zgromadzenie Członków nie może odbyć się przed upływem terminu konsultacji społecznych. Każdy z członków LGD „Południowa Warmia" ma prawo do wniesienia uwag do Lokalnej Strategii Rozwoju w terminie 7 dni.

Proponowane zmiany i uwagi przedstawiane są Walnemu Zebraniu Członków, które decyduje poprzez głosowanie o ich przyjęciu bądź odrzuceniu. Walne Zebranie Członków odnosi się do każdej uwagi zgłoszonej w trakcie konsultacji. Walne Zebranie Członków przyjmuje zmiany do aktualizacji LSR poprzez uchwały przyjęte w drodze głosowania. Dopuszcza się możliwość oddzielnego lub łącznego głosowania zmian.

Za prawidłowy przebieg procedury przygotowania i wprowadzania zmian, z udziałem członków Stowarzyszenia LGD „Południowa Warmia" odpowiedzialny jest Prezes Zarządu. Za przygotowanie projektu uchwały oraz projektu zmian do LSR dla Walnego Zebrania Członków LGD odpowiedzialny jest Zarząd Stowarzyszenia. W uzasadnionych przypadkach Walne Zebranie Członków może upoważnić Zarząd LGD do zatwierdzenia aktualizacji. Wprowadzenie zmian LSR wymaga każdorazowo zatwierdzenia przez samorząd województwa.

Załącznik nr 2 do LSR – Procedura monitoringu i ewaluacji

Tabela nr 1 Elementy podlegające monitoringowi

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, rejestr danych LGD	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Stopień realizacji wskaźników
Budżet LGD	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych
Harmonogram ogłaszanych konkursów	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr ogłoszonych konkursów	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Zgodność ogłaszania konkursów z przyjętym harmonogramem konkursów LSR, ocena stopnia realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR

Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie Biura	Zarząd LGD	Anonimowe ankiety	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa
Zainteresowanie stroną www LGD	Biuro LGD (ocena własna)	Licznik odwiedzin strony www, dane od administratora strony	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Skuteczność przekazywania/ uzyskiwania informacji na temat działalności LGD

Tabela nr 2 Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie biura	Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie dyrektora i członków Stowarzyszenia, warsztat refleksyjny	Ocena roczna w latach 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 30 czerwca	Ocena poprawności działalności LGD określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe wśród mieszkańców, prowadzone bezpośrednio oraz za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia, warsztat refleksyjny	Ocena roczna w latach 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 31 marca.	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat działań oraz aktywizacji prowadzonej przez LGD
Stopień realizacji celów LSR oraz stopień realizacji wskaźników	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, rejestr danych LGD	Ocena zewnętrzna jednokrotna w latach 2020-2022	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR.	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna) lub Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Ocena zewnętrzna jednokrotna w latach 2020-2022. Ocena własna raz w roku.	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Budżet LSR	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Rejestr danych	Ocena zewnętrzna jednokrotna w latach 2020-2022.	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania
Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna) lub Biuro LGD (ocena własna)	Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji operacji zgromadzonej w Biurze LGD	Ocena zewnętrzna – Ocena zewnętrzna jednokrotna w latach 2020-2022. Ocena własna – Raz w roku. Ostatnia wykonywana w kwietniu 2023 roku	Stopień realizacji zaplanowanych operacji

Załącznik nr 3 do LSR – Plan działania wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu

CEL OGÓLNY nr 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1													PROW/PO RiM	
Przedsięwzięcie 1.1.1	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	25 sztuk	54	1.500.000,00	21 sztuk	100	1.260.000,00	0 sztuk	100	0,00	46 sztuk	2.760.000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3 sztuki	37,5	660.000,00	5 sztuk	100	1.200.000,00	0 sztuk	100	0,00	8 sztuk	1.860.000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1				2.160.000			2.460.000			0.00		4.620.000		
Razem cel ogólny				2.160.000			2.460.000			0.00		4.620.000		
CEL OGÓLNY nr 2 **Cel szczegółowy 2.1**														
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba nowych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	10 sztuk	33,33	700.000,00	10 sztuk	66,67	1.150.000,00	10 sztuk	100	1.150.000,00	30 sztuk	3.000.000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.1.2	Liczba wspartych operacji dotyczących działań informacyjno-promocyjnych	4 sztuki	22,22	180.000,00	10 sztuk	77,78	330.000,00	4 sztuki	100	180.000,00	18 sztuk	690.000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2				880.000			1.480.000			1.330.000		3.690.000		

Razem cel ogólny				880.000			1.480.000			1.330.000		3.690.000		
CEL OGÓLNY nr 3 **Cel szczegółowy 3.1**														
Przedsięwzięcie 3.1.1	Liczba wspartych wydarzeń aktywizacyjnych i integracyjnych	25 sztuk	25	230.000,00	50 sztuk	75	230.000,00	25 sztuk	100	230.000,00	100 sztuk	690.000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba przeprowadzonych szkoleń	5 sztuk	25		10 sztuk	75		5 sztuk	100		20 sztuk			
Przedsięwzięcie 3.1.2	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0 sztuk	0	0,00	3 sztuki	100	180.000,00	0 sztuk	100	0,00	3 sztuki	180.000,00	PROW	Projekty współpracy
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	0 sztuk	0		1 sztuka	100		0 sztuk	100		1 sztuka			
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy, finansowanych w ramach LSR	0 sztuk	0		14 sztuk	100		0 sztuk	100		14 sztuk			
Przedsięwzięcie 3.1.3	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	24 osobodni	20	600.000,00	96 osobodni	100	800.000,00	0 osobodni	100	625.000,00	120 osobodni	2.025.000,00	PROW	Koszty bieżące i aktywizacja
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	40 osobodni	40		60 osobodni	100		0 osobodni	100		100 osobodni			
	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	100 osób/podmiotów	33,33		200 osób/podmiotów	100		0 osób/podmiotów	100		300 osób/podmiotów			
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	10 sztuka	25		20 sztuki	75		10 sztuka	100		40 sztuk			
	Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	1 sztuk	25		2 sztuki	75		1 sztuka	100		4 sztuki			

	Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR	6 sztuk	20		18 sztuk	80		6 sztuk	100		30 sztuk			
	Liczba stron internetowych LGD	1 sztuka	100		0 sztuk	100		0 sztuk	100		1 sztuka			
Razem cel szczegółowy 3				830.000			1.210.000			855.000		2.895.000		
Razem cel ogólny				830.000			1.210.000			855.000		2.895.000		
Razem LSR				3.870.000			5.150.000			2.185.000		11.205.000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													4 620 000 zł – 51,34% budżetu Poddziałania numer: 1.1.1, 1.1.2 Realizacja LSR – 9 000 000 zł	

Załącznik nr 4 do LSR - Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia tj. realizację operacji w ramach LSR, wdrażanie projektów współpracy, koszty bieżące i aktywizację, a w przypadku LSR współfinansowanych z EFRROW dodatkowo „Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020"

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	9 000 000,00	0,00	0,00	0,00		**9 000 000,00**
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	180 000,00			0,00		**180 000,00**
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 620 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**2 025 000,00**
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	405 000,00	0,00	0,00	0,00		
Razem	11 205 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**11 205 000,00**

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	**4 008 690,00**	**2 291 310,00**		**6 300 000,00**
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	**1 718 010,00**		**981 990,00**	**2 700 000,00**
Razem	**5 726 700,00**	**2 291 310,00**	**981 990,00**	**9 000 000,00**

Załącznik nr 5 do LSR – Plan komunikacji

By podnieść ilość oraz jakość projektów zgłaszanych do LGD oraz zapewnić aktywne uczestnictwo mieszkańców w procesie realizacji LSR, stowarzyszenie będzie wcielało w życie przygotowany na lata 2016-2022 plan komunikacji. Przesłanką jego opracowania była przede wszystkim troska o efektywność zaplanowanych działań i narzędzi komunikacyjnych oraz dotychczasowe problemy zdiagnozowane w tym zakresie.

Plan zakłada realizację czterech celów głównych za pomocą działań i narzędzi komunikacji dopasowanych do zaistniałych potrzeb oraz środków przekazu dopasowanych do grup docelowych. Z czterech przyjętych celów, jeden został wybrany za główny.

Cele planu komunikacji:

Cel główny: Informowanie o prowadzonych naborach wniosków, zasadach przyznawania pomocy i zasadach oceny i wyboru operacji przez LGD.
Informowanie o działaniach podejmowanych przez LGD.
Informowanie o postępach we wdrażaniu LSR.
Informowanie o projektach zrealizowanych ze środków LSR i transfer dobrych praktyk.

Grupy docelowe komunikacji:

LP	GRUPA	DEFINICJA GRUPY	DEDYKOWANE ŚRODKI PRZEKAZU
1	społeczność lokalna	ogół mieszkańców obszaru działań LGD	• www, newsletter • media lokalne, • ogłoszenia w miejscach spotkań społeczności lokalnej (np. urzędy gmin), • poprzez sołtysów,
2	społeczność rybacka (powiązana z rybactwem i akwakulturą)	rybacy morscy i śródlądowi, armatorzy statków, przedsiębiorcy oraz osoby zatrudnione w sektorze rybackim na każdym etapie łańcucha dostaw produktów rybnych, osoby, które utraciły pracę w sektorze rybackim	• www, newsletter • dedykowane spotkania dla społeczności rybackiej, szkolenia, doradztwo, • informacje w prasie branżowej, • ogłoszenia afiszowe dostarczane bezpośrednio do przystani rybackich, • kontakt bezpośredni i telefoniczny
3	grupa defaworyzowana - osoby młode	osoby do 40. roku życia	• www, newsletter • internet, w tym zwłaszcza media społecznościowe, • informacja do młodzieżowych rad miasta lub gminy i samorządów uczniowskich,
4	grupa defaworyzowana - osoby starsze	osoby, które ukończyły 50. rok życia	• www, newsletter • informacje w formie plakatów i ulotek o dużej czcionce, • informacje umieszczane w sieci (dzięki temu nie ma konieczności dojazdu na spotkania) oraz umożliwienie dostosowania przeglądania strony www do potrzeb osób niedowidzących
5	grupa defaworyzowana - kobiety	kobiety zamieszkujące obszar LSR	• www, newsletter • informacje przekazywane do organizacji skupiających kobiety na obszarze, KGW • informacje w szkołach i przedszkolach,
6	grupa defaworyzowana - osoby niepełnosprawne	osoby niepełnosprawne zamieszkujące obszar LSR	• www, newsletter • informacje umieszczane w sieci (dzięki temu nie ma konieczności dojazdu na spotkania) oraz umożliwienie dostosowania przeglądania strony www do potrzeb osób niedowidzących, • miejsca spotkań informacyjnych w miarę możliwości będą dobierane pod kątem dostosowania do użytku dla osób niepełnoprawnych

LP	GRUPA	DEFINICJA GRUPY	DEDYKOWANE ŚRODKI PRZEKAZU
7	przedstawiciele sektora publicznego, w tym JST	pracownicy sektora publicznego, gmin, powiatów,	⅄ www, newsletter ⅄ okresowe informacje na sesjach rady gminy lub miasta,
8	organizacje pozarządowe	stowarzyszenia, fundacje, związki stowarzyszeń	⅄ www, newsletter ⅄ informacje do rad pożytku publicznego, ⅄ informowanie poprzez centra wsparcia organizacji pozarządowych, instytucje sieciujące podmioty ekonomii społecznej, przekazywanie informacji pracownikom urzędów gmin/miast zajmujących się organizacjami pozarządowymi
9	przedsiębiorcy	w rozumieniu ustawy o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej, organizacje zrzeszające przedsiębiorców	- www, newsletter - dedykowane przedsiębiorcom spotkania, - wysyłka informacji za pośrednictwem poczty elektronicznej,
10	liderzy lokalni	sołtysi, członkowie rad sołeckich, członkowie grup nieformalnych, zrzeszeń, lokalni aktywiści,	- www, newsletter - okresowe spotkania z sołtysami i członkami rad sołeckich, - przekazywanie informacji pracownikom urzędów gmin/miast zajmujących się organizacjami pozarządowymi i obsługującymi fundusz sołecki
11	członkowie LGD	wszyscy będący na liście członków stowarzyszenia	- www, newsletter - cykliczne zebrania członków stowarzyszenia, - lista mailingowa,

Opis komunikacji z grupami defaworyzowanymi:

LGD określiła grupy defaworyzowane jako osoby młode (do 40. roku życia), osoby starsze (które ukończyły 50. rok życia), kobiety oraz osoby niepełnosprawne, zamieszkujące obszar obejmujący LSR.

Komunikacja dla wszystkich tych grup będzie dostosowana bezpośrednio do ich potrzeb, a środki przekazu dopasowane do ich preferencji. Tym samym do osób młodych skierujemy komunikację na temat wszelkich działań LGD, realizowanych projektów i możliwości zaangażowania się w jej funkcjonowanie poprzez media społecznościowe, czyli m.in. portal facebook. Ponadto strona stowarzyszenia została dostosowana do przeglądania na urządzeniach mobilnych (np. smartfony). Informacja dla osób starszych zostanie zaś specjalnie przygotowana, by pokonać wszystkie techniczne bariery jakie mogą oni napotkać na drodze do informacji. Plakaty i ulotki kolportowane przez LGD będą pisane czcionką przyjazną dla seniora, czyli o wielkości łatwej do przeczytania. Podobnie strona internetowa zostanie dostosowana do potrzeb osób niedowidzących, a dzięki jej bieżącej aktualizacji zarówno seniorzy, jak i osoby niepełnosprawne będą miały swobodny dostęp do informacji bez konieczności wychodzenia z domu. Zadbamy również by te materiały znalazły swoje miejsce w przestrzeniach, gdzie seniorzy oraz kobiety przebywają najczęściej, miejsca spotkań kół, stowarzyszeń, dostępne będą w dyspozycji sołtysów, na tablicach ogłoszeniowych gmin oraz parafii. W szczególności w przypadku kobiet stawiamy na kolportaż informacji w szkołach i przedszkolach, gdzie mamy pojawiają się ze swoimi dziećmi.

Komunikacja dla osób powiązanych z sektorem rybackim i akwakulturą skupiona zostanie w miejscach najczęściej uczęszczanych przez te osoby, przy przystaniach rybackich, w informatorach lokalnych dla rybaków, ponadto specjalnie dla tej grupy przygotowany zostanie szereg spotkań informacyjnych i szkoleń.

Efekty i wskaźniki:

Przez cały okres programowania RLGD będzie nadzorowało realizację efektów zakładanego planu komunikacji oraz będzie mierzyło wskaźniki realizacji. Mierzalnymi wskaźnikami efektywności realizacji planu będą:

Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD

Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD

Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa

Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami

Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych
Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR
Liczba stron internetowych LGD
Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych
Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD
Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych
Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR

Monitorowanie i analiza efektywności planu komunikacji:

Wszystkie podejmowane w ramach planu działania zostaną upublicznione co najmniej na stronie internetowej stowarzyszenia. Monitorowanie efektywności planu komunikacji przeprowadzane będzie na bieżąco przez pracowników biura LGD na podstawie posiadanych informacji (m.in. liczba wejść na stronę www, zasięg mediów lokalnych, listy obecności na spotkaniach, ankiety dotyczące zadowolenia z uczestnictwa w spotkaniach, ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy). W sytuacji, gdy wskaźniki realizacji planu komunikacji (określone dla danego roku realizacji LSR) nie zostaną osiągnięte grupa zarządzi spotkanie zespołu roboczego, na którym uzgodnione zostaną poprawki i plan naprawczy w celu zwiększenia efektywności działań komunikacyjnych.

Przykładowe działania naprawcze, które mogą zostać wdrożone na podstawie rekomendacji zespołu roboczego:

- zwiększenie skali działań informacyjnych (zwiększenie liczby spotkań, szkoleń, godzin doradztwa, artykułów, materiałów promocyjnych) etc.,
- wprowadzenie nowych środków przekazu (w szczególności w kontekście szybkiego rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych i mediów społecznościowych),
- zwiększenie środków finansowych na realizację planu komunikacji w danym roku,
- przeprowadzenie szczegółowej analizy przyczyn niskiej efektywności działań komunikacyjnych (z wykorzystaniem ilościowych i/lub jakościowych metod badań społecznych),
- powołanie grupy konsultacyjnej spośród kluczowych lokalnych interesariuszy w celu szerszego omówienie zidentyfikowanych barier i proponowanych rozwiązań, usprawniających działania komunikacyjne.

W razie stwierdzenia konieczności dokonania korekty planu komunikacji, rekomendacje zespołu roboczego zostaną przedstawione członkom Zarządu, Komisji Rewizyjnej i pracownikom biura LGD (oraz ewentualnej grupie konsultacyjnej), którzy będą mogli wnieść swoje uwagi i komentarze. Następnie projekt skorygowanego planu zostanie poddany konsultacjom w gronie członków LGD. Za zatwierdzenie zmienionego dokumentu będzie odpowiadał Zarząd LGD.

Dwustronność komunikacji:

Biuro LGD zwróci szczególną uwagę na zastosowanie działań komunikacyjnych zapewniających dwustronność komunikacji, by otrzymywać informację zwrotną od adresatów swoich działań. Na stronie www umożliwiono odbiorcom wysyłanie wiadomości, komentarzy, biuro będzie też na bieżąco korespondowało z zainteresowanymi za pomocą mediów społecznościowych, będzie organizowało wiele spotkań i szkoleń z mieszkańcami, podczas których pracownicy i członkowie LGD będą mogli rozmawiać z odbiorcami, a wszystkie spotkania i szkolenia podsumowane będą ankietą satysfakcji.

Informacje pozyskane od mieszkańców (wnioski, opinie, postulaty, komentarze dotyczące działalności LGD i wdrażania LSR) w wyniku podjętych działań komunikacyjnych zostaną uwzględnione w formie:

- notatek pracowników biura z przeprowadzonych spotkań, szkoleń, dyżurów doradczych etc.,
- raportów z analizy ankiet dotyczących satysfakcji uczestników spotkań, szkoleń, doradztwa etc.,
- notatek z uwag przekazanych przy użyciu strony internetowej LGD i profilów w mediach społecznościowych.

Zgromadzone dane będą przekazywane przez dyrektora biura w formie kwartalnego raportu członkom Zarządu oraz przewodniczącemu Komisji Rewizyjnej. W razie zidentyfikowania istotnych obszarów problemowych (np. niskie poparcie społeczne dla działań LGD) powołany zostanie specjalny zespół roboczy. Kwartalne raporty będą też brane pod uwagę w ramach ewaluacji działań LGD (kryterium trafności).

Cele, działania i narzędzia komunikacyjne:

Kampanie informacyjne dotyczące przeprowadzanych naborów.
CEL GŁÓWNY 1: Informowanie o prowadzonych naborach wniosków, zasadach przyznawania pomocy i zasadach wyboru oceny i wyboru operacji przez LGD.

1) MATERIAŁY PROMOCYJNE
- stworzenie plakatów informacyjnych z informacją o każdym kolejnym naborze z uwzględnieniem wszelkich informacji na temat sposobów i harmonogramu składania wniosków i rozmieszczenie tych plakatów na tablicach informacyjnych przy przystaniach rybackich, przy urzędach, parafiach, szkołach oraz na budynkach infrastruktury społecznej i kulturalnej.

2) INTERNET (*komunikacja dwukierunkowa*)
- umieszczenie informacji o każdym kolejnym naborze z uwzględnieniem wszelkich informacji na temat sposobów i harmonogramu składania wniosków na stronie RLGD, w mediach społecznościowych będących w dyspozycji LGD, informowanie zainteresowanych za pomocą maili oraz bazy mailingowej newslettera,

3) PROMOCJA W LOKALNYCH MEDIACH
- zamieszczenie przynajmniej jednej informacji dotyczącej każdego kolejnego rozpoczętego naboru w lokalnych mediach o zasięgu pokrywającym się z obszarem działania LGD, z uwzględnieniem wszelkich informacji na temat sposobów i terminu składania wniosków,
- prowadzenie działań PR, czyli każdorazowe informowanie mediów lokalnych o postępach w realizacji LSR cele uzyskania nieodpłatnych materiałów informacyjnych,

4) ORGANIZACJA SPOTKAŃ INFORMACYJNYCH (*komunikacja dwukierunkowa*)
- zorganizowanie każdorazowo przed każdym ogłoszeniem nowego naboru, spotkania informacyjnego, jednego na cały obszar LGD, podczas którego wyjaśnione zostaną założenia, oczekiwania, operacje, sposoby finansowania oraz kryteria i wskaźniki wyboru projektów, które w szczególności skierowane będą do społeczności rybackiej (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),
- szkolenia z zasad pisania projektów, ich realizacji oraz rozliczania, które prowadzone będą przez pracowników LGD dla wszystkich zainteresowanych każdorazowo przez każdym naborem na projekty, a w szczególności skierowane będą do społeczności rybackiej,

5) INDYWIDUALNE DORADZTWO DLA POTENCJALNYCH WNIOSKODAWCÓW/BENEFICJENTÓW:
- prowadzenie ciągłego doradztwa dla wszystkich chętnych w biurze LGD, w godzinach dostosowanych również do wszystkich grup docelowych, by szansę na kontakt miały osoby pracujące, zwłaszcza przedsiębiorcy, ale również i młodzież, grupy defaworyzowane lub zagrożone wykluczeniem społecznym i społeczność związana z rybactwem i akwakulturą,

Kampania promocyjna działalności LGD.
CEL 2: Informowanie o działaniach podejmowanych przez LGD.

1) MATERIAŁY PROMOCYJNE
- stworzenie i kolportaż ulotki promocyjnej dotyczącej działalności LGD, z celami i przedmiotem działań, informacjami kontaktowymi do biura LGD (adres, www, e-mail, telefon). Ulotka kolportowana będzie w Urzędach Gmin, poprzez organizacje pozarządowe oraz inne miejsca spotkań lokalnej społeczności.
- stworzenie i kolportaż plakatu działalności RLGD, z celami i przedmiotami działań, informacjami kontaktowymi do biura LGD (adres, www, e-mail, telefon, osoby kontaktowe). Plakaty kolportowane i rozmieszczane będą na tablicach informacyjnych wszystkich gmin, tablicach parafialnych, tablicach urzędów gminnych, ośrodkach w których gromadzi się społeczność lokalna.
- przygotowanie baneru promocyjnego typu roll-up, który będzie towarzyszył LGD na każdym spotkaniu oraz wszelkiego rodzaju innych wydarzeniach na obszarze LGD. (np. dożynki, szkolenia, imprezy gminne, wydarzenia lokalnych stowarzyszeń i fundacji, cykliczne imprezy okazjonalne)
- przygotowanie drobnych materiałów promocyjnych będących nośnikiem danych kontaktowych do biura, które kolportowane będą na każdym spotkaniu organizowanym przez LGD oraz wszelkiego rodzaju innych wydarzeniach na obszarze LGD (np. dożynki, szkolenia, imprezy gminne, wydarzenia lokalnych stowarzyszeń i fundacji, cykliczne imprezy okazjonalne)

2) INTERNET (*komunikacja dwukierunkowa*)
- bieżące aktualizowanie strony internetowej LGD o wszystkie informacje dotyczące funkcjonowania,
- rozbudowa strony internetowej o newsletter, który niezwłocznie po opublikowaniu informacji na stronie internetowej będzie rozsyłał automatycznie wiadomości nt. działań biura LGD, jest to narzędzie innowacyjne, które pozwala w sposób kompleksowy i szybki dotrzeć do szerokiej publiczności, głównie osób młodych użytkujących sieć, jako źródło informacji, czyli grupy wskazanej w LSR, jako defaworyzowana
- stworzenie fanpage na portalu Facebook, na którym będą pojawiały się najważniejsze informacji nt. działań biura, informacje i zdjęcia o zrealizowanych projektach, informacje o naborach na wnioski, to narzędzie komunikacji jest skierowane zwłaszcza do grupy defaworyzowanej wskazanej w diagnozie, jako młode, biorąc pod uwagę fakt, że te narzędzia są im bliskie i użytkowane przez nich na co dzień.

3) SPOTKANIA INFORMACYJNE PRACOWNIKÓW BIURA LGD (*komunikacja dwukierunkowa*)
- dyżury w biurze LGD – w godzinach dostosowanych również do wszystkich grup docelowych, by szansę na kontakt miały osoby pracujące, zwłaszcza przedsiębiorcy, ale również i młodzież, grupy defaworyzowane lub zagrożone wykluczeniem społecznym,
- dyżury konsultacyjne w gminach – przynajmniej raz na pół roku pracownik biura przy współpracy z gminami członkowskimi obędzie dyżur, podczas którego będzie przyjmować zainteresowanych i odpowiadać będzie na wszelkie pytania z zakresu działania LGD, spotkanie zostanie ogłoszone za pomocą wszelkich dostępnych dla LGD narzędzi komunikacji (www, newsletter, poprzez jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe), dzięki temu rozwiązaniu eliminujemy bariery dystansu dotarcia do informacji, ułatwimy dostęp do informacji grupom defaworyzowanym (nie będą musiały ponosić kosztów transportu do biura LGD) oraz grupom docelowym –młodzieży, która będzie mogła wybrać się na takie spotkanie. W miarę możliwości LGD, jako miejsce spotkań wybierze miejsce dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- udział pracowników biura LGD w wydarzeniach z życia społeczności organizowane na obszarze LSR

4) PROMOCJA W LOKALNYCH MEDIACH
- LGD zamieści przynajmniej jedną informację promocyjną o działalności lub spotkaniach z pracownikami w biurach w lokalnych mediach o zasięgu pokrywającym się z obszarem działania LGD w każdym roku funkcjonowania. To działanie pozwoli na dotarcie do dużej grupy odbiorców, za pomocą wiarygodnego środka przekazu.

Działalność informacyjna dla członków stowarzyszenia.
CEL 3: Informowanie o postępach we wdrażaniu LSR.

1) SPOTKANIA INFORMACYJNE (*komunikacja dwukierunkowa*)
- organizacja cyklicznych spotkań dla członków stowarzyszenia podczas których omawiany będzie postęp w realizacji LSR 2014-2020 (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),

2) INTERNET
- bieżące informowanie członków stowarzyszenia nt. ważnych z punktu widzenia funkcjonowania stowarzyszenia kwestii: terminy naborów, ilość projektów jaka wpłynęła, terminy itp. w formie listy mailingowej,

Kampania promocyjna nt. efektów działalności LGD.
CEL 4: Informowanie o projektach zrealizowanych ze środków LSR i transfer dobrych praktyk.

1) MATERIAŁY PROMOCYJNE
- przygotowanie publikacji podsumowującej działalność biura LGD po zakończeniu i podsumowaniu okresu programowania 2014-2020 i kolportaż do wszystkich adresatów działań komunikacyjnych oraz jako materiał promocyjny obszaru,

2) SPOTKANIA INFORMACYJNE (*komunikacja dwukierunkowa*)
- organizacja spotkań dla mieszkańców obszaru LGD podsumowujących realizację strategii na lata 2014-2020, podczas którego zaprezentowane będą zrealizowane wskaźniki, wybrane projekty zrealizowane w ramach LSR (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),

- osobne spotkanie podsumowujące zorganizowane w jednej z przystani rybackich skierowane do społeczności rybackiej (każdorazowo na zakończenie spotkania przeprowadzana będzie ankieta mierząca stopień satysfakcji uczestników spotkania),

3) INTERNET
- umieszczenia na stronie www sekcji podsumowującej realizację strategii 2014-2020, gdzie zaprezentowane będą zrealizowane wskaźniki, wybrane projekty zrealizowane w ramach LSR,

Orientacyjny budżet planu komunikacji na lata 2016-2022: 300 000,00 zł

TYP DZIAŁAŃ	OPIS DZIAŁAŃ	ADRESACI	ŚRODKI PRZEKAZU	EFEKTY DZIAŁAŃ w latach 2016-202	ATRAKCYJNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ DZIAŁAŃ
Kampania w mediach lokalnych	Umieszczenie artykułów sponsorowanych i ogłoszeń w lokalnych mediach.	- potencjalni wnioskodawcy, - społeczność lokalna, - społeczność rybacka, - wszystkie grupy defaworyzowane,	- prasa lokalna - TV lokalna - lokalne radio - lokalne portale informacyjne	- emisja co najmniej 6 artykułów / ogłoszeń / materiałów w okresie programowania - zasięg: 10.000 osób / rok	Działania w prasie lokalnej zapewnią szeroki zasięg oraz dotarcie do praktycznie wszystkich grup docelowych.
Kampania informacyjna	Przygotowanie i rozmieszczenie plakatów oraz ulotek informacyjnych nt. działalności LGD, realizowanych projektów, naborów itp.	• potencjalni wnioskodawcy, • społeczność lokalna, • społeczność rybacka, • wszystkie grupy defaworyzowane,	- informacje eksponowane w gablotach instytucji publicznych (Urzędy, GOK)	• zasięg min. 6.000 osób / rok	Kampania zagwarantuje szeroki zasięg w miejscach, które są często odwiedzane przez mieszkańców (wszystkie grupy docelowe).
Kampania w Internecie	Bieżąca aktualizacja treści na stronie www, opracowanie i regularna wysyłka newslettera, stworzenie wersji strony www dostosowanej do potrzeb osób niedowidzących.	• potencjalni wnioskodawcy, • społeczność lokalna, • społeczność rybacka, • młodzież, seniorzy, osoby niepełnosprawne	- strona internetowa LGD, - strony internetowe urzędów, lokalnych stowarzyszeń, przedsiębiorców, • portale społecznościowe - newsletter	- zasięg strony www rozumiany jako 2.000 unikalnych użytkowników rocznie,	Wykorzystanie zapewni przystępny dostęp do informacji osobom młodym funkcjonującym w przestrzeni Internetowej (social media) oraz umożliwi dotarcie do informacji wszystkim nie mogącym opuścić miejsca zamieszkania, m.in. grupom seniorów i niepełnosprawnych.
Biuletyn LGD	Stworzenie publikacji podsumowującej zrealizowane projekty z funduszy LGD.	⅄ potencjalni wnioskodawcy, ⅄ społeczność lokalna, ⅄ społeczność rybacka, ⅄ wszystkie grupy defaworyzowane,	- kolportaż w instytucjach publicznych, poprzez stowarzyszenia, fundacje, grupy nieformalne	- zasięg min. 2000 egzemplarzy	Przygotowanie publikacji podsumowującej zwiększy zaufanie wobec grupy, wypromuje działalność biura.
Spotkania informacyjne	Organizacja spotkań informacyjnych zarówno w biurze, jak i w terenie.	⅄ potencjalni wnioskodawcy, ⅄ społeczność lokalna, ⅄ społeczność rybacka, ⅄ wszystkie grupy defaworyzowane,	- informacje dostępne w gminach, miejscach spotkań, w biurze LGD, na stronie www	- zasięg 200 osób / rok uczestniczących w spotkaniach LGD wg list obecności	Spotkania pozwalają na przeprowadzenie najskuteczniejszej komunikacji dwukierunkowej, pozwolą na nawiązanie relacji i wesprą budowanie zaufania.
Szkolenia	Organizacja szkoleń dla beneficjentów funduszy z LGD.	⅄ potencjalni wnioskodawcy,	- informacje dostępne w gminach, miejscach spotkań, w biurze LGD, na stronie www	- zasięg 100 przeszkolonych osób rocznie	Szkolenia pozwalają na przeprowadzenie najskuteczniejszej komunikacji dwukierunkowej, ich przeprowadzenie bezpośrednio wpłynie na jakość i ilość składanych projektów.
Szkolenia z oceniania projektów	Organizacja szkoleń z procedury oceny wniosków.	⅄ członkowie Rady i pracownicy biura	- mailing z zaproszeniem na szkolenie,	- wszyscy członkowie Rady i pracownicy biura wezmą udział w przynajmniej jednym szkoleniu w całym okresie programowania	Szkolenia zagwarantują równy poziom wiedzy na temat oceny wniosków wszystkim członkom Rady, ułatwią weryfikację wniosków.